

A PÁP
SZALÉZI SZENT FERENC
ISKOLÁJÁBAN

SZALÉZI MŰVEK

LELKI KULTÚRA KÖNYVEI

7.

TRIKAL JÓZSEF

KRISZTUS KÖZÖTTÜNK ÉL!

160 oldal, ára 1.30 P.

8.

DR. ZIEGLER ADOLF

**AZ EUCHARISZTIA
AZ EGYHÁZ EGYSÉGÉNEK
A SZENTSÉGE**

150 oldal, ára 1.40 P.

9.

A LÉLEK ERŐSEBB

HARANGI LÁSZLÓ NAPLÓJA

90 oldal, ára —.90 P.

10.

DR. PETRÓ JÓZSEF

**EUCHARISZTIKUS
GYERMEKNEVELÉS**

III. kiadás. 124 oldal, ára 60 fill.

11.

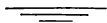
SCHRIJVERS—GERELY

ÖNÁTADÁS

304 oldal, ára 2.— P.

*A pap Szalézi Szent Ferenc
iskolájában*

LELKI KULTÚRA
KÖNYVEI

16

SZALÉZI MŰVEK

**A PÁP
SZALÉZI SZENT FERENC
ISKOLÁJÁBAN**

MERCIER BIBOROS-ÉRSEK ELŐSZAVÁVAL

FRANCIÁBÓL FORDITOTTA :

C S E P Y P Á L

SZALÉZI MŰVEK

Nihil obstat, Dr. Géza Pataky censor. Imprimatur. No. 1513|1941.
Vacii, die 3-a Aprilis 1941. † Stephanus Episcopus.

E könyv első kiadása, a magyar fordításban teljesen hűen visszaadott címmel (Le prêtre à l'école de St. François de Sales) 1924-ben, Annecy-ben jelent meg, mint az I. Vizitáció-zárda tulajdona. Szerzője nyilvánvalóan pap, neve azonban az eredeti műben sehol sem szerepel.

Jelen fordítás az annecy-i Vizitáció-zárda engedélyével jelenik meg.

Mercier bíboros-érsek levele a szerzőhöz

....

Malines, 1923 december 12-én.

Élénk érdeklődéssel olvastam nekem megküldött kéziratát, mely „A pap Szalézi Szent Ferenc iskolájában” címet viseli. Ki tudná a címben kifejezett programot jobban megvalósítani, mint éppen Ön, aki olyan alaposan tanulmányozta Szalézi Szent Ferenc műveit, annyira az ő szellemében él, s ebben a bensőséges átélésben olyan mély bepillantást nyert a papi hivatás méltóságába, ennek a hivatásnak a gyakorlásával járó nehézségekbe és az általa megkívánt odaadásba.

Ezek az érzelmek hatják át kéziratának minden sorát.

Szentséges Atyánk, XI. Pius pápa, a genfi szent püspök halálának háromszázadik évfordulója alkalmából kiadott

„*Rerum omnium perturbationem*” kezdetű csodálatos enciklikájában különös nyomatékkal hangsúlyozza azt a gondolatot, hogy az életszentség nem egyes rendkívüli egyének kiváltsága, hanem ellenkezőleg, hozzáférhető mindenki számára, amennyiben ahhoz, hogy valaki szent legyen, nem szükséges egyéb, csak szeretet, természetfölötti indokból táplálkozó szeretet, már pedig olyan ember nincs a világon, aki ne tudná így szeretni Istent és felebarátjait.

Amde bármilyen szép is ez az eszmény, s valójában bármilyen könnyű is a megvalósítása, mégis szükséges hozzá, hogy a gyarló emberi akarat elhatározza rá magát és igyekezzék azt megközelíteni. Szalézi Szent Ferenc legfontosabb szerepe és szellemének legközvetlenebb érdeme talán éppen az, hogy visszatér a mi modern világunkban ahhoz az eredeti hivatáshoz, melyet a pusztában Keresztelő Szent János, az előhírnök töltött be, t. i. egyengetni az utat Krisztus hódításához. Aki tanulmányozza a „Bevezetés a jámbor életbe” (Filotea) c. művet, „Az Isten-szeretetről” szóló értekezéseket (Teotimus), a szent

püspök „*Lelki beszélgetéseit*” (*Entretiens spirituels*) és gazdag levelezését, az feleletet talál összes előitéleteire, lassankint, fokozatosan egyre jobban, majd végül teljesen hatása alá kerül a kegyelem kisugárzásának és egyszerre, úgyszólván észrevétlenül behódol, legyőzetik és a szentség útján találja magát.

Még mi magunk, az Úr papjai sem vagyunk sokszor elég egyszerűek benső életünkben. „A pap Szalézi Szent Ferenc iskolájában” szerzője tiszteletteljesen odahajol a paphoz s a megszentelődésének azt a módját igyekszik alkalmazni rá, amellyel a „Szűz Mária látogatásáról” nevezett szerzetesrend (Vizitáció) jámbor és kiválóan bölcs lelkivezetője végezte a reábizott lelkek alakítását. Szalézi Szent Ferenc e rend tagjai számára írt „*Directoire*”-jában mintegy kézenfogja lelki gyermekeinek a lelkét, az egyik nap vecsernyéjétől kezdve másnap estig vezetve megtanítja őket, miképen lehet minden pillanatot megszentelni a szándék, a cselekvés és az elviselés által. Az eredmény a szeretet törvényének teljes betöltése: „*Plenitudo legis dilectio.*”

A papnak mindenki másnál inkább szentté kell lennie, mert hiszen az a hivatása, hogy másokat szentté tegyen. Fogadja el tehát ő is, sőt elsősorban ő, „A mindennapi cselekedetek lelki útmutatóját” (Directoire spirituel des actions journalières) Szalézi Szent Ferenc szellemében, hogy magával ragadhassa a tömeget, meghódíthassa a lelkeket, mint ahogy azt a genfi szent püspök tette, s hogy az ő lelkében is visszhangozzék ennek a szelid és erős lelkipásztornak a diadalmas felkiáltása: „Ha életembe kerül is, egy napon a negyedik Szent Ferenc leszek!”

Adja Isten, hogy az ön jámbor könyve, mely majdnem kizáróan Szalézi Szent Ferenc gondolataiból, buzdításai-ból és tanításai-ból áll, kedvező fogadtatásra találjon a papság körében, nemcsak Franciaországban, hanem az egész keresztény világban! Nem habozom kijelenteni paptársaim nevében is, hogy ön apostoli munkát végzett.

Fogadja köszönetemet az Úr Jézus Krisztusban.

*D. J. Card. MERCIER
Malines érseke*

Előszó

....

Isten minden lelket szentségre hív: Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes, — mondá a mi Urunk tanítványainak. De vannak lelkek, akikre a tökéletességnek ez a kötelezettsége különösebben vonatkozik, s ezek: a papi lelkek. Nekik szólnak a Szentírás következő szavai is: Szentek legyetek nekem, mert szent vagyok én, az Úr s én elkülönítettek titeket a többi népektől, hogy az enyém legyetek. — A papnak méltóságánál fogva arra kell törekednie, hogy szent legyen. Ezért bensőséges embernek kell lennie, aki meghitt egyesülésben él az Úr Jézussal. „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék, — kiáltja feléje az Üdvözítő — és ... élővíz folyói fakadnak majd őbelőle.

De hogy ehhez az isteni forráshoz eljussunk, biztos vezetőre van szükség-

günk. Ezért Isten, végtelen jóságában, a századok folyamán meg is sokasította számukat. Szalézi Szent Ferenc egészen különleges helyet foglal el közöttük. Róla mondták, hogy „tisztaságánál fogva angyal az emberek között, tudományánál fogva kerub a tudósok között és nagy szereteténél fogva szeráf az Istent szeretők között.” — Mint ahogy a római breviárium írja róla „Mennyei tanítással teli írásaival megdicsőítette az Egyházat...” és „értékes műveivel a jámborságnak valóságos arzenálját alkotta meg a lelkek javára...; művei Istentől nyert tudománnyal vannak megírva; egyházdoktori levele szerint: az Értelem Lelkével töltötte be őt az Úr, hogy a tanítás bőséges áradatát önthesse ki Isten népére. VIII. Kelemen pápa a Példabeszédek következő prófétai szavait alkalmazza reá: Menj fiam, a saját vermedből idd a vizet és a magad kútjából a nedűt; forrásaid kifelé ömöljenek s a tereken oszd el vizeidet, melyek egyedül a tieid... A szent emlékül XIV. Benedek pedig a lelkek nagyon bölcs vezetőjének nevezte őt.

Minden papi léleknek szól VII. Sándor pápának egyik levele, melyet pap

unokaöccséhez intézett: „Kérlek, szeretettel és gyönyörűséggel adózzál mindig Szalézi Szent Ferencnek, légy kitartó olvasója, engedelmes fia és hűséges követője. Isten után különösen az ő Filoteájának, vagyis a „Bevezetés a jámbor életbe” c. munkájának köszönhetem azt a jót, ami lehet bennem; miután már tizszer elolvastam, elolvasom újra százszor is, és úgy találom, hogy mindig mond nekem valami újat; vedd te is életszabályodul és idomítsd viselkedésedet gondosan hozzá. Nem követel szigorú, elzárkózó vagy különködő életet, hanem csak olyat, ami megfelel a társadalomban; nemes, mérsékelt, vagyis mindenkihez illő, de azért mégis szolid tökéletességre és szentségre vezet. Ha az erényt a saját igazi színeiben állíthatnók az emberek elé, — mondják sokan — az erősen vonzaná a szíveket és valósággal rákényszerítené őket arra, hogy megszeressék. Véleményem szerint éppen az, ami Szalézi Szent Ferencnek sikerült, annyira kedvesen és elevenen mutatja be, s olyan vonzóan tárja szemünk elé az erény szépségét, fönségét és ragyogását és a vele járó kegyelmeket. Ami pedig leginkább kiérdemelte nála a di-

cséretet és tiszteletet, s nem kis mértékben járult hozzá olvasóinak megindításához és meggyőzéséhez, az volt, hogy az Üdvözítő példájára: először cselekedett és csak azután tanított, olyannyira, hogy tanácsait látva, szinte életét véli olvasni az ember, s példaadása nyomában, könnyebbnek érezzük előírásainak a követését a gyakorlatban is...

„Amit pedig a Filoteáról mondtam, ugyanazt mondom az Isten szeretetéről írt aranykönyvéről, valamint ennek a szent embernek minden egyéb művéről is. Miközben éjjel és nappal olvasok belőlük, nem tudok ellenállni a kívánságnak, hogy össze ne gyűjtsem és félre ne tegyem legszebb gondolatait, mint tanításának alapelveit, hogy azután szabad időmben kedvemre foglalkozhassam velük, s azok, amennyire lehetséges, beleszívódjanak vérembe és egész valómba. Így érzek én és ezt a tanácsot adom neked is kedves öcsém, mert ha ezt a szent férfiút tetteid ellenőrzőjévé és életed mesterévé teszed, sohasem lesz okod megbánni, hogy követted tanácsomat.”

VII. Sándor pápának ezt a tanácsát mi is paptársaink szíves figyelmébe

ajánljuk. Helyezzék magukat vezetése alá, tanulmányozzák, utánozzák és akkor bizonyára szentek, apostolok lesznek, akiknek a hivatása bőséges termést hoz majd Isten dicsőségére. Egy szent lélek, kiváltképen, ha az papnak a lelke, több dicsőséget szerez Istennek, mint húsz vagy akár száz más, aki középszerűségben vonszolja magát. Szalézi Szent Ferenc jól tudta, hogy Isten Egyházában csakis a szentek azok, akik maguk után vonják a tömeget és meghódítják a lelkeket s ezért kiáltott fel így: „Ha életembe kerül is, egy napon a negyedik Szent Ferenc leszek.”

Szalézi Szent Ferenc szentsége nem más, mint az Úr Jézus következő szavainak gyakorlati megvalósítása: Maradjatok énbennem és én tibennetek. Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tehetek. — Az isteni Mesternek ezt a nagy tanítását Szalézi Szent Ferenc fönséges tökéletességgel vitte át a gyakor-

latba. „Ez a kiváló püspök — mondja Rivière atya — minden munkáját Istenért, Isten szerint, Istenben végezte.” „Teljesen belemerült a hit fényébe, a test és a vér nem nyilatkoztatott ki számára többé semmit, egyedül csak a mennyei Atya Lelke szólt füléhez és szívéhez, az lelkesítette, mozgatta és vezette.” — Gyóntatója, Favre Mihály biztosít bennünket, hogy ő mindig úgy hitte, ennek a szent püspöknek benső viselkedését a mi Urunkkal való bizonyos „titkos egyetértés és az ő titkainak egészen különleges ismerete” határozza meg.

Akaratát elveszíteni Isten akaratában, mérhetetlenül hinni az isteni Jószágban, szívét beoltani az isteni Megváltóba, lelkét Krisztus mintájára alakítani, s az isteni élet vérkeringését bensőséges és folytonos imával átvinni önmagába: ebben állott Szalézi Szent Ferenc szentsége. „Istenem, ki merjem-e mondani? — írta Chantal Szent Janka Franciska egy szerzet általános főnökének. — Kimondom, ha szabad: nekem egyszerűen úgy tűnik, hogy megdicsőült Atyám eleven képmása volt Isten Fiának, a mi Urunknak... Ezzel a gondolatommal nem állok egye-

dül; sokan mondták már nekem, hogy a megdicsőültet látva úgy érezték, mintha a mi földön járó Urunkat látnák.”

Szalézi Szent Ferenc megértette, hogy ha kedvesek akarunk lenni Isten előtt és segítségére akarunk lenni felebarátunknak, ehhez hathatósabb eszköz nincsen, mint a szeretet gyakorlása, mert ez a tökéletesség köteléke; ő maga minden erejét Isten iránti szeretetéből merítette. Ez volt szentségének alapelve s ugyancsak ez volt apostolkodásának hajtóereje. „Azt kérdezik — mondta — mi a titka a kötelességben való előhaladásnak; én a magam részéről nem ismerek mást, csak ezt: szeretni Istent teljes szívükből és felebarátunkat mint önmagunkat.”

Szalézi Szent Ferencnek, úgylátszik megadatott a kegyelem, hirdetni..... Krisztus felfoghatatlan gazdagságát... és megismertetni... Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést. Ime, ez az, amire ő mintegy újra megtanította a világot; vagyis arra, hogy a szentség — mégpedig a legmagasabb szentség is — a közönséges, mindennapi cselekedetek tökéletességében áll, föltéve, hogy azokat álla-

potbéli kötelességünk írja elő; továbbá arra, hogy ennek a tökéletességnek a mértéke az a szeretet, amelyet ezeknek a munkáinknak az elvégzésébe adunk, azért, hogy ezzel Istennek kedvében járjunk. A szentség ily módon elérhetővé válik mindenki számára. Ez a szalézi szellem titka. És ez a közép-pontja annak az egész tanításnak, amelyet szentünk olyan páratlan hatásossággal és olyan csodálatosan gazdag változatban állít elénk.

Szalézi Szent Ferenc nem elégedett meg azzal, hogy az Isten iránti szeretetet és a mi Urunkkal való egyesülést szóval hirdesse, hanem ez a tan ihlette minden aszkétikus írását is. Különleges helyet foglal el ezek között egy kicsiny, kevésbé ismert könyve a „*Directoire spirituel des action journalières*” (A mindennapi cselekedetek lelki útmutatója), mely az Istennel való egyesülés nagyszerű tanának alkalmazása a mindennapi élet különféle foglalkozásaira.

Ezt az „Útmutatót” szentünk Chantal Szent Franciskának és vizitációs leányainak írta azzal a szándékkal, hogy őket így minél gyorsabban rásegítse az Istennel egyesülő életre. „Az Útmutató, — mondja Szalézi Szent Ferenc a

„Lelki beszélgetésekben” (*Entretiens Spirituels*), — megjelöli, mire kell különös figyelemmel lenni minden egyes gyakorlatban.” — „Megdicsőült Atyánk — írja erről az Útmutatóról Chantal Szent Franciska — egyedül állította azt össze, én nem mernék, nem is tudnék azon soha semmit sem változtatni.” — „Az Atyánk által lefektetett elvek — teszi hozzá — a lélek egyszerűségére és az Istentől való teljes függésre irányulnak.” — Ha benső életünket az „Útmutató” szerint szabályozzuk, bizonyosabbak lehetünk afelől, hogy életünk minden perce Isten akaratának a teljesítésében telik el. Ez a cél lebegett Szalézi Szent Ferenc szeme előtt, amikor az „Útmutatót” lelki leányainak a kezébe adta.

Adja Isten, hogy ez a szerény munka, melyet most közrebocsátunk, a papi lelkek javára váljék. Nagy része az említett „Útmutatóból” való, kiegészítve Szalézi Szent Ferenc egyéb műveiből és az életírásaiból vett magyarázatokkal és példákkal. Meggyőződésünk, s ezt alázatosan be is valljuk, hogy munkánk nem tökéletes. De nem is az volt a szándékunk, hogy a benső élet tökéletes kézikönyvét adjuk, hanem

egyszerűen csak az, hogy a papok lelkét meghittebb kapcsolatba hozzuk Szalézi Szent Ferenc lelkületével, és az ő közvetítésével segítsük előhaladásukat Isten szeretetében és az isteni Mesterrel való egyesülésben.

Előszavunkat Chantal Szent Franciskának következő soráival fejezzük be: „Sok lélek tökéletesedett már és tökéletesedik most is állandóan olymódon, hogy követi ennek a Megdicsőültnek a tanácsait... Amíg itt élt a földön, milyen nagy szeretettel viseltetett a lelkek iránt! (Kiváltképen a papi lelkek iránt.) Mennyire kívánta tökéletesedésüket és előhaladásukat! Mit meg nem tett ennek előmozdítására! Mennyi szelidséggel hatott a szívükre, mennyi irásával sietett segítségükre!... De azt mondotta: A tökéletességet magát nem adhatom meg; mindenkinek magának kell együtt dolgoznia a kegyelemmel. Kétségtelen, hogy most is segít minket a mennyből, ahol közbenjárásának olyan nagy súlya van. Istenben látja szükségéinket; és ennél fogva jószágában kieszközli számunkra azokat a kegyelmeket, amelyek kötelességeink teljesítéséhez szükségesek, ha bizalommal hozzáfordulunk... Tegyük, amit

mondott nekünk: kövessük, gyakoroljuk... amit szent irataiban reánk hagyott, s bizonyosra ígérhetem, hogy segítségünkre lesz abban, hogy eljuthassunk oda, ahol ő van, az örök boldogságra, ahová mindannyian vágyakozunk.”

Szalézi Szent Ferenc Előszavából*

....

Ó örök áldás gyermekei, jöjjetek és, mint ahogy Ezekiel prófétának mondott: Vegyétek, egyétek ezt a könyvet, nyeljétek le, töltsétek meg vele kebleteket és tápláljátok belőle szíveket, hogy tartalma éjjel-nappal folyton szemetek előtt legyen, és elmélkedjétek fölötte; és legyen karotokon, hogy gyakoroljátok, és hogy egész belsőtök dicsérje általa Istent. Keserőséget ad majd bensőtöknek, mert az önszeretet teljes megtagadására vezet; de azért édesebb lesz szájatokban, mint a méz, mert hasonlíthatatlan vigasztalás megtagadni önszeretetünket, hogy helyében Annak a szeretete éljen és uralkodjék bennünk, aki meghalt irántunk való szeretetből. Nagyon keserű keserőségtek így gazdag béke édességévé válik és igazi boldogsággal áraszt el bennete-

*ket. Kérlek titeket... de nem: könyör-
gők és esdeklek hozzátok szeretett
gyermekeim...: legyetek... erősek, szilárdak,
állhatatosak, változatlanok; és maradjatok
mindig ilyenek, hogy semmi el ne választhasson
benneteket a mennyei Jegyestől... Boldog lélek,
aki betartja ezeket a Szabályokat, mert az
hűséges és igaz. Legyen minden léleknek,
aki követi, bőséges része mindenkör a
Szentlélek kegyelmében, békéjében és
vigasztalásában. Amen. Éljen Jézus.*

* Előszó a Vizitáció Szabályaihoz, Constitúciójához és az Útmutatóhoz,

I. FEJEZET

A szándék irányítása

....

Ha szemed jó, egész tested világos lesz... vigyázz tehát, hogy a világosság, mely benned vagy, sötétség ne legyen. (Lk. XI. 34-35.) — Állandóan az Úrra tekint szemem. (24. zsolt. 15.)

„A tökéletességet nem cselekedeteink sokféleségével érjük el, hanem azzal a tökéletes és tiszta szándékkal, amellyel azokat végezzük. Tisztítsuk meg tehát szándékunkat, hogy mindent Istenért és az Ő dicsőségére cselekedvén, egyedül Tőle várjuk jutalmunkat. Az Ő szeretete lesz bérünk ebben az életben és Ő maga lesz jutalmunk az örökkévalóságban.” (Beszélgetések.)

A szándék tisztasága az alap, melyre Szalézi Szent Ferenc a tökéletességet építi; ez az az arany-súly, mely minden mun-

kánkat értékesé teszi. Isten nem számlálja, hanem méri cselekedeteinket. A jószándék megújítása által a szeretet állandósul és növekedik bennünk. A szándék a lélek szeme, mely egész valónkat Isten felé irányítja. A Lelki Útmutatóban foglalt gondolatokkal a szent Doktor arra törekszik, hogy a lelkekben a szándék teljes tisztaságát biztosítsa.

A tanítás. — Nem a munkával szerzünk érdemeket, hanem a szeretettel, mellyel azt végezzük. — Nagy munkára nem mindig nyílik alkalmunk; a kicsinyeket azonban mindig kiválóan, vagyis szeretettel végezhetjük. Nézzük pl. azt a szentet, aki Isten nevében egy pohár vizet ad a szegény, szomjas vándornak: látszólag csekélység, amit tesz; de a szándék, a kedvesség, a szeretet, mely tetterre indítja, olyan kiváló, hogy ezt az egyszerű pohár vizet az élet, még pedig az örök élet vizévé változtatja. (Teotimus.)

A cselekedetek a valóságban különbözök, de a szeretet, amivel azokat végezzük egy és ugyanaz. Gyakorlataink értékét egyedül a szeretet milyensége teszi különbözővé.

Az isteni Megváltó egyformán ked-

velt Fia az Atyának a Jordán vizében, ahol megalázkodik, a kánai menyegzőn, ahol fölmagasztaltatik, a Tábor hegyén, ahol megdicsőülés fényébe öltözik és a Kálvárián, ahol keresztre feszítetik; mert mindezekben a cselekedeteiben ugyanazzal a szívvel, egyforma megalázkodással és ugyanolyan szeretettel tiszteli Atyját. Igyekezzünk mi is a legtisztább és legnemesebb szeretettel, egyedül a mi Urunk tetszését keresni; ez a szándék széppé és tökéletessé teszi minden tettünket, bármilyen kicsiny és közönséges legyen is az különben. (Levelek.)

Ó, milyen kiválóak az erény cselekedetei, ha az isteni szeretet reájuk nyomja szent indításának bélyegét, vagyis ha gyakorlásuk indítóoka a szeretet!... Ez az istenszeretetből eredő indítóok kiváltképen nagy befolyást gyakorol az erényes cselekedetek tökéletességére azoknál, akik különleges módon Istennek szentelték magukat, hogy mindörökre Őt szolgálják. Ilyenek a püspökök és papok, akik szentségi fölavatásuk és a lelkükbe nyomott eltörülhetetlen jel által *tulajdonaként* adták oda magukat az Úr állandó szolgálatára... Ó milyen boldog az a lélek,

amelyet ez a szent szeretet áraszt el, mert azzal együtt minden jó betér hozzá!... Ha a szeretet tüzes, hatalmas és kiváló valamely szívben, meggazdagítja és tökéletesíti... az erénynek belőle származó összes cselekedeteit. — Akiben igazi istenszeretet lakozik, az egész szívét, teljes lelkét, minden képességét és erejét följajánlja Istennek. (Teotimus.)

A példa. — Szalézi Szent Ferenc élete — amint azt a szenttéavatás irataiból tudjuk — folytonos imádság volt, a tetteit irányító rendkívül tiszta szándék által. Határozottan állíthatom, — vallotta Chantal Szent Franciska — hogy minden tétével egyedül csak Isten dicsőségét és szent tetszését kereste. — Isten iránti szeretete korlátlanul uralkodott minden szenvedélyén és érzelmén. — Szíve annyira megszokta a szent szeretet gyakorlását, hogy csak érte és benne élt. — Jelszava volt: vagy meghalni, vagy szeretni. És valóban, szíve már nem önmagában és nem önmagáért élt, hanem Isten szeretetéért.

A napraforgónak, a tapasztalás bizonyossága szerint, az a sajátos tulajdon-

sága, hogy bárhova ültetik, tányérjával mindig a nap felé fordul, hogy állandóan szemtől-szembe legyen vele; hasonlóképen ez a szent ember is (Szalézi Szent Ferenc) bárhol tartózkodott, lelki szemét állandóan a legfőbbéesebb Szentháromság fölfoghatatlan felségére szegezte, teljesen följánlván magát Neki dicsérő áldozatul. És mint ahogy Izrael fiainak vándorlásuk idején a Sinai pusztában mindig megvolt a helyük, táboruk közepén, ahol imáikat végezhatték, mert mindenüvé magukkal vitték a frigyszekrényt, ezt a mózesi tabernákulumot, úgy ez a jámbor püspök is állandóan magánál hordozta oratóriumát, amennyiben lelke legmélyét kápolnává alakította, hogy ott szüntelenül dicsőíthesse Istent. (Riviére: Életrajz.)

Rendelkezett gondolataival, hogy azok sohase távolodjanak el Istentől, és szándékaival, hogy azok minden keveredéstől mentesen, tiszták maradjanak. Áhítatgyakorlatainak külső tényeit tökéletesen végezte úgy otthon, mint a templomban, az oltárnál, a szószéken, este, reggel vagy a napnak bármely órájában; mindez azonban benső áhítatából eredt, úgy hogy a kettő kölcsö-

nösen támogatta egymást, mint ahogy a tűz parázsló hamut termel, a parázs viszont táplálja a tüzet. (P. Caussin.)

Lelkét magasztos vágyak hevítették és gyakorlatainak tárgya és anyaga is mindig szent volt: mert vagy szent volt maga a cselekmény, amit végzett, vagy ha közönséges dolog volt, akkor is szentté tette szándékának a szentsége által; átszellemesített mindent, istenivé tett mindent, mennyországgá változtatta a földet. (Rivière.)

II. FEJEZET

Az általános szándék

....

Maradjatok énbennem és én tibennetek. Aki énbennem marad, és én őbenne, az bő termést hoz... Amit akartok, kérjétek és meglesz nektek. (Ján. XV. 4, 5, 7.)

Az Istennek szentelt egyének élete és minden gyakorlata arra irányuljon, hogy egyesüljenek Istennel, hogy imáikkal és példájukkal segítsék a Szent Egyházat és a felebarát üdvösségét, és hogy semmire se vágyódjanak annyira, mint az erényes életre, mely jó illatot árasztva, Istennek tetszésére, a híveknek épülésére szolgáljon. (Útmutató.)

Egyetlen kívánságunk az legyen — mondta Szalézi Szent Ferenc — hogy egyesüljünk Istennel, mint ahogy Jézus Krisztus

egyesült Istennel, az Ő Atyjával. — A léleknek állandóan erre az egyesülésre kell törekednie. Munkáknak csak abban a mértékben lehet értéke és eredménye, amennyiben azt Istennel egyesülve végeztük, és munkáink értéke és eredménye az Istennel való egyesülés erejénél fogva kiszámíthatatlan. — Az egész papi tökéletesség összefoglalható a „Lelki Útmutató”-nak ebben a tanításában: Egyesülni Istennel, egyesülni a Megváltóval a lelkek megmentésére és az Egyházért való munkára.

A tanítás. — „Mindent amit tesztek,... mindent Jézus Krisztus nevében tegyetek.” Ezek az apostol szavai, melyeknek a nagy Szent Tamás szerint eleget teszünk, ha a szent szeretetet gyakoroljuk. Ha nincs is meg bennünk a kifejezett és figyelmes szándék külön, minden munkánk közben, hogy az Istenért végezzük, ez a szándék rejtve bennefoglaltatik Istennel való egyesülésünkben, mellyel minden jó, amit csak tehetünk, velünk együtt az isteni Jóság-nak van ajánlva. Nem szükséges, hogy a gyermek, aki atyja házában és az ő fennhatósága alatt él, kijelentse, hogy amit szerez, az atyjáé, mert miután egész személyével atyja rendelkezik, övé mindaz is, amiye van. Így nálunk

is elég, ha szeretetből Istenéi vagyunk, hogy ezáltal minden, amit teszünk, teljesen az Ő dicsőségét szolgálja.

Az Isten barátságában álló szívnek minden műve Istennek van szentelve: mert a szív, ha egyszer odaadta önmagát, hogyne adta volna oda egyúttal mindazt, ami tőle függ? Aki fönttartás nélkül odaadja a fát, nem adja-e oda egyúttal annak leveleit, virágait és gyümölcseit is? *Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik mint Libanon cédrusa; el vannak ök ültetve az Úr házában, Istenünk házának udvaraiban.* Miután az igaz el van ültetve Isten házában, levelei, virágai és gyümölcsei ott fejlődnek ki és Őfelsége szolgálatára vannak szánva. Olyan, *mint a folyó mellé ültetett fa, mely a maga idejében meghozza gyümölcseit; még leveleit sem hullatja el, rajta minden díszleni fog.* Nemcsak a szeretet gyümölcsei és a belőle eredő művek virágai, hanem még az erkölcsi és természetes erények levelei is különleges fejlődésnek indulnak a szívben lakozó szeretettől. Ha beoltasz egy rózsafát és a szár hasadékába egy szem pézsmát teszel, a belőle fakadó rózsák mind pézsmá illatúak lesznek. Hasítsd be tehát

szívedet szent bűnbánattal és tégy Isten iránti szeretetet a hasadékába, bármilyen erényt oltasz is be oda azután, a belőle származó cselekedetek mindegyikén a szentség illata érzik, anélkül, hogy e célra bármi egyebet tennél.

Ó, Istenünk hatalmas jósága, mely annyira kedvez az Őt szeretőknek, hogy szeretettel fogadja legcsekélyebb tetteiket is, — ha azok jók, — kiválóan megneemesíti azokat s a szentség címével és jellegével ruházza fel őket! Szeretett Fiát szemlélve, meg akarja tisztelni benne fogadott gyermekeit is, azért szenteli meg mindazt, ami jó bennük: csontjaikat, hajukat, ruházatukat, tetemüket, sőt még testük árnyékát is; hitüket, reményüket, szeretetüket, áhítatukat, igen, még józanságukat udvariasságukat és szívük gyöngédségét is.

Hogy a jámborságban kiváló haladást tehecssünk, ahhoz nem elég csupán csak megtérésünk kezdetén és azután minden esztendőben egyszer Istennek szentelni életünket és tetteinket, hanem meg kell ismételnünk ezt a felajánlást mindennap; . . . mert fölajánlásunknak ezzel a naponkénti megújításával a szeretet erényének eleven erejét árasztjuk cselekedeteinkre, s szívünket újból

Isten dicsőségének a szolgálatába állítva, annak megszentelődését növeljük.

Ezenkívül is ajánljuk életünket napjában százszor és százszor újra Istennek... Lehetséges volna-e, hogy egy lélek, amely minden pillanatban az isteni Jóság felé száll és szakadatlanul a szeretet szavait sóhajtja feléje, azért, hogy szívét így állandóan a mennyei Atya keblén nyugtassa, ne részesülne abban a kegyelemben, hogy minden jó tettét Istenben és Istenért végezhesse? (Teotimus.)

Amilyen mértékben előre haladunk a tökéletesség útján... egyre képesebbé válva az Istennel való egyesülésre, úgy egyesülünk egyre jobban egymással is.

Azt szeretnék tudni, miképpen kell érteni ezeket a szavakat: *éjjel-nappal elmélkedni Isten törvényén*. Annyit jelent ez, hogy minden cselekedetünket Isten nagyobb dicsőségére kell végeznünk s szívünkben Reá figyelünk; de ne gondoljuk azért, hogy mindig térdeplő helyzetben kell lennünk. (Beszélések.)

Szükséges, hogy úgy „külsējük”, mint „belsőjük” Istennek legyen szentelve; hogy áldozati ostyák és eleven égőáldozatok legyenek, akiknek minden

tette mindmegannyi ima és elmélkedés.
(Levelek.)

Jézus Krisztus a mi szerelmünk, és ez a szerelmünk a mi lelkünk élete... Amikor tehát azt mondjuk, hogy szerelmünk Jézus Krisztusban van, ez következképen; azt jelenti, hogy Belé helyeztük lelki életünket... *új emberhez* illően élünk, vagyis Megváltónk kegyelmeinek, ajándékainak, rendeleteinek és akaratának megfelelően; következképen az üdvösségnek és a megváltásnak élünk, és ez az élet eleven és éltető. (Teotimus.)

A példa. — Szalézi Szent Ferencnek — amint Caussin írja — főtörekvése az volt, hogy fölkeltse magában a vágyódást a szeretet után, ezt a vágyódást megvalósítsa, s szelíd erőszakkal erre irányítsa szellemének minden munkáját, fölülmelkedvén a világnak minden egyéb dolgán. Lelke inkább volt gondolat nélkül, mint gondolata Isten utáni vágyódás nélkül.

Azt akarta ez a szent ember, hogy minden tettünk, még a legjelentéktlenebb is, reggeltől estig állandóan a szent szeretet anyagául szolgáljon s annak műveit segítse elő. Ő maga megszokta, hogy folytonos és tökéletes, ál-

talános és külön szándéka mindig egyedül Istent és az Ő nagyobb dicsőségét keresse és akarja mindenben.

Ennek az elvnek a szolgálatába állította szentünk fáradhatatlan buzgósággal egész életét. *Mint fiatal ember*, — mondja életleírásában Hamon — a legapróbb részletekre is kiterjedő gyakorlatokat végez abból a célból, hogy minden cselekedetének végzése közben Istennel egyesülve maradjon. „Érzem, — mondta — hogy Isten arra biztat, szenteljem magamat egészen és ne csak félig az Ő szolgálatára; Ő az én egyedüli Uram és nem tűr vetélytársat.” — *Mint pap, a következő jó föltételeket tette*: „mindenben egyesülni Jézus Krisztussal, a legfőbb Pappal, a szeretet összeszedettsége és példáinak követése által; mert miután a pap magába fogadja Őt az Oltáriszentségben, kell, hogy eggyé váljon Vele; hogy pedig Isten hajlandó legyen eggyé válni velünk, ahhoz szükséges, hogy mindenben hasonlóvá váljunk Hozzá; hogy együtt élhessünk és maradhassunk Vele, úgy kell élnünk, mint Ő... Ó! Éljen Jézus! mert én nem akarok és nem tudok másért élni, mint Érte.” — *Mint püspök* is ugyanez

a szeretet-gyakorlat marad az életszabálya: „Mikor püspökké szenteltek, Isten elvett önmagamtól és a saját tulajdonává tett, hogy azután odaadjon a népnek. Így történik, hogy önmagunktól elszakítva átalakuljunk Beléje, az Ő szent szeretetének tökéletességében! (Chantal Szt. Franciska vallomásából.)

Vagy meghalni, vagy Istent szeretni — mondta továbbá szentünk, — és én azt kívánnám, vagy szakítsák ki szívemet, vagy ha bennem marad, egyedül csak az Ő szent szeretetéért éljen. Ő, oda kell vinnünk szívünket ennek a halhatatlan Királynak a lábaihoz s egyedül csak Érte élünk. Haljunk meg önmagunknak és mindennek, ami tőlünk függ. Úgy érzem, hogy nem szabad másnak élnünk, csak Istennek; a mi jó Jézusunk a mi Urunk; ugyan mi más tennivalónk lehet hát? és mi más szerethetnénk, ha nem Őt? (Talon: Szal. Szt Ferenc élete.)

Olyankor, amikor szentünk körülményei megengedték, hogy magára zárhatta ajtaját és zavartalanul önmagába merülhetett, föláldozta *egyetlenét Egyetlenének*, vagyis beleállította lelkét egyetlen Szerelmének jelenlétébe s csak egyetlen egy gondolatot engedett fel-

színre jutni, még pedig azt, amely az Ő tetszését kereste. Mint ahogy az ősi Egyházban az isteni Szentséget arany galambban őrizték, úgy Szentünk is minden erejével arra törekedett, hogy lelkét egészen galambszerűvé tegye, hogy méltóképen lakozhassék benne a szűzi galambnak, a szent Szűznek egyetlen, isteni Galambja. (Rivière.)

Caussin szerint a kötelék olyan szoros és az egyesülés olyan tökéletes volt Isten és e szerető lélek között, hogy abban semmi hézag nem volt látható; ellenben annál inkább feltűnt ennek a léleknek Istennel való boldog átitatottsága, melynek következménye volt, hogy már nem ő élt, hanem Jézus élt benne, Ő gondolkozott, beszélt, prédikált, írt, társalgott rajta keresztül, Ő volt szívének élete és lelkének a lelke.

Szalézi Szent Ferenc önmagát festi le, mikor Szent Bernátról így ír: „Változtatta helyét, de nem változtatta sem szívét, sem szívének szeretetét, sem pedig szeretetének tárgyát; és, hogy az ő saját kifejezésmódját használjam, ezek a változások benne történtek ugyan, de nem belőle eredtek, mert bármilyen sokféle volt is elfoglaltsága, ő maga kö-

zönbös volt minden foglalkozással szemben és nem azonosította magát semmiféle foglalkozással; nem vette magára a dolgok és beszélgetések színét, mint ahogy a kameleon felveszi környezetét, hanem mindig egyesülésben maradt Istennel, mindig a tisztaság fehérségét, a szeretet biborát viselte és mindig telve volt alázatossággal.” (Teotimus.)

III. FEJEZET

Külön szándék minden egyes gyakorlatnál

....

Nálam nélkül semmit sem tehettek. (Ján. XV. 5) Mindenkor azt cselekszem, ami előtte kedves. (Ján (VIII. 29.)

„Akik előre akarnak haladni a mi Urunk követése útján, azok minden, akár külső, akár belső munkájuk kezdetén kérjék Isten kegyelmét, ajánlják fel az isteni Jóságnak mindazt a jót, amit tenni fognak és készüljenek elő mindarra a nehézségre és szenvedésre, amivel majd munkájuk közben találkoznak; tegyék ezt szelíd és békés lelkülettel, abban a tudatban, hogy minden a mi jóságos Istenünk és Megváltónk atyai kezéből jön, akinek szent szándéka ezekkel az eszközökkel is módot nyújtani az érdemszerzésre, hogy azt azután megjutalmazza szeretetének

bőségével. És ne hanyagolják el a kicsiny dolgokat sem, amelyek talán jelentékteleneknek látszanak, sőt használják fel azokat is, amelyek kellemesek, tetszésük szerint valók, vagy szükségeseik, mint amilyen az evés, ivás, pihenés, szórakozás és más hasonló dolgok, hogy így, az apostol tanácsát követve mindent, amit tesznek, Isten nevében és egyedül az Ő dicsőségére tegyék.” (Útmutató.)

Ez a fejezet az Útmutatónak alapvető gyakorlatát foglalja magában. Csupán csak ennek a gyakorlata, az Istennel való egyesülésnek már igen magas fokára emelheti a lelket. A többi fejezetek mintegy e köré csoportosulnak s ennek kiegészítői és tökéletesítői.

Valóban, az egész lelki-élet bennfoglaltatik ennek a III. fejezetnek a három követelményében: 1. Minden cselekvés előtt Isten kegyelmét kérni, 2. előre felajánlani minden elvégzendő jót, 3. előre elfogadni minden nehézséget és szenvedést, mint ami Isten kezéből jön.

1. Isten kegyelmét kérni: Altalad Jézus! Ezzel a ténnyel magukhoz vonják a kegyelmet, mely lelket önt cselekedeteikbe és természetfölöttivé teszi azokat.

2. Felajánlani Istennek mindazt a jót, ami cselekvéseikből származik. — Ha Is-

ten megadta kegyelmét s bizonyos értelemben együtt dolgozik velünk, még marad azért egy zátony, amit el kell kerülnünk, és ez: az élvezet önmagáért. Tetteink teljesen Istenéi legyenek: *T e é r e t t e d, J é z u s!*

3. Előre elfogadni Isten atyái kezéből minden nehézséget és kellemetlenséget. — Ez a föld siralom völgye, ahol a szenvedéssel minden munkánkban találkozunk. Az Útmutató III. fejezetének értelmében úgy fogadjuk ezt a szenvedést, mint ami a mi jószágos Istenünk és Megváltónk atyái kezéből jön: *V e l e d J é z u s!* De mi nem földi jutalmat akarunk; ez majd „odaát” adatik meg nekünk s nem más lesz, mint „az isteni szeretet hőisége”.

Ennek a gyakorlatnak az elvégzéséhez használhatjuk pl. a következő formulát: *Istenem, add kegyelmedet, hogy jól végezzem ezt a tettet, amelyet szeretetből akarok elvégezni. Felajánlom a benne foglalt minden jóval és szenvedéssel együtt, azért, hogy lemondjak magamról és egysüljek Veled.* — Vagy elég, ha egyszerűen csak ennyit mondunk: *Jézusom, mindent Altalad, Érted, mindent Veled!* — Ó, ha tudatában volnánk mindannak, amit az Úr Jézus jelent számunkra és mindannak, ami megszentelőt tehetünk *Benne és Altala!*

A tanítás. — A mi Urunk — mondta Szalézi Szent Ferenc vizitációs leányai-

nak — a szent örökkévalóságot kínálja fel nekünk, hogy ott tökéletes gyönyörűséggel élvezhessük a boldogságot; nem méltányos-e tehát, hogy mi viszont felajánljuk Neki az időben átélt percekét, s lehető legtökéletesebben adjuk át azokat Neki, élvezvén létünket, mely nem egyéb, mint nyomorúság, anélkül azonban, hogy abból egyetlen pillanatot, életünknek bármely részét vagy csak egyetlen cselekedetet is magunknak tartanánk meg. (Egy fogadalomtételkor mondott elmélkedésből.)

„Aki előre akarnak haladni a mi Urunk követése útján, azok minden, akár külső, akár belső munkájuk kezdetén kérjék Isten kegyelmét.”

Egy szép gondolattal foglalkozom... az Evangélium folytatólagos olvasása közben ezekkel a szavakkal: *„Aki én bennem lakik és én őbenne, az bő termést hoz; mert nélkülem semmit sem tehettek.”* — Úgy vélem, hogy mi nem lakunk többé önmagunkban, hanem szívünkkel, szándékunkkal és bizodal-munkkal mindenkorra a Megváltó átszúrt szívében lakozunk; mert nélküle nemcsak hogy nem tudunk, de ha tud-

nánk sem akarnánk tenni semmit. Mindent Benne, mindent Átala, mindent Vele, mindent Érte, teljesen Neki. (Levelek.)

Aki tehát feltámadt a Megváltónak erre az új életére, az többé nem magának, nem magában, nem magáért, hanem Megváltójának, Megváltójában, és Megváltójaért él. Szent Pál figyelmeztet, hogy valóban: Istenéi vagyunk, Jézus Krisztusban, a mi Urunkban...

Mindezt a Megváltónak köszönhetjük, aki azt kiérdemelte számunkra... szerető engedelmességével, melyet földi életében gyakorolt... mely gyökere az összes kegyelmeknek, melyekben részesülünk, mi, akik az Ő törzsébe oltott lelki oltások vagyunk. És ha így beoltatván benne maradunk, a velünk közölt kegyelmi élet által mindenestre meghozzuk a számunkra előkészített dicsőség gyümölcsét. Munkáinkat ilyen módon az „éltető lélekben” visszük végbe, vagyis abban a lélekben, melynek erejénél fogva élünk, mozgunk, érzünk és végezzük a kegyelem műveit, úgy hogy Ugyanaz, aki létünket adta, adja munkálkodásunkat is. Tehát vele munkálkodunk életünk minden órájában... miután egész életünk, mozgá-

sunk és létünk nemcsak Vele, hanem Benne és Átala van. (Teotimus.)

*„Ajánlják fel az isteni Jóság-
nak mindazt a jót, amit tesz-
nek.”*

Az első törvény, amit adni szándé-
kozom, a galamboké, amelyek mindent
társukért tesznek és semmit sem ma-
gukért... Ó milyen kellemes és elő-
nyös törvény mindent Istenért tenni és
a magunk gondját teljesen Reá bízni!...
Ó milyen boldogok lennénk, ha min-
dent a mi szeretetreméltó Galambun-
kért tennénk, aki nem más, mint a
Szentlélek. (Beszélgetések.)

Ha hozzá közeledem és csatlakozom,
mégpedig semmi más okból, csak azért,
hogy a közelében lehessenek s élvezhes-
sem ezt a közelséget és egyesülést, ak-
kor ez a szándék tiszta és egyszerű...
Nem az örömeiket keresem, hanem Őt
magát.

Ó Istenem, milyen szép lelkek azok,
akik bárminemű viszontagságok köze-
pette is mindig az örök Jóságra össz-
pontosítják figyelmüket és szeretetüket,
hogy mindenkor tiszteljék és imádják
Őt! (Teotimus.)

„Készüljenek elő minden szenvedés elviselésére.”

Nagyon hasznos a következő gyakorlat. Bármilyen történjék velünk, emeljük föl szívünket és lelkünket Istenhez, mélyedünk bele gondolatainkkal és megfontolásunkkal a szent és dicsőséges örökkévalóságba; nézzük ott, milyen nagy szeretettel készítette elő az isteni Jóság az előmenetelünkre szükséges eszközöket, különösképen azokat, amelyekkel könnyen megtehetjük a jót és elviselhetjük a szenvedést, ha utunkba kerül. Miután ezt megtettük, tárjuk ki — hogy úgy mondjam — és emeljük fel beleegyezésünk karjait és öleljük magunkhoz gyöngéden, tüzesen, szeretettel akár a jót, amit meg kell tennünk, akár a rosszat, amit el kell szenvednünk, abban a meggyőződésben, hogy Isten akarta, azt öröktől fogva, hogy azzal tetszését keressük és gondviselésének engedelmeskedjünk. (Teotimus.)

Tekintsünk napjában százszor is Isten szerető akaratára, s a saját akaratunkat az Övével egyesítve, mondjuk áhítattal: Ó végtelen édességű Jóság, milyen szeretetreméltó a te akaratod!

milyen kívánatosak a te kegyeid! Az örök életre teremtettél minket, ... miért nem tapasztjuk hát oda akarátunkat a tiedhez! Az élet — mondja a zsoldár — Isten akarátában van... mert lelki életünk annak teljesítésén nyugszik, általa él és uralkodik Isten bennünk, általa élünk és maradunk meg mi is Őbenne. (Teotimus.)

A lélek hűsége Isten iránt abban áll, hogy teljesen átadja magát szent akarátának, türelmesen elviseli mindazt, amit Jósága juttat és megenged részére, és hogy minden gyakorlatát szeretettel és szeretetből végzi. (Beszélgetések.) Az isteni szeretet tisztasága azt kívánja, hogy mindenben egyedül csak Isten akarátát szeressük, saját érdekünk belekeveredése nélkül. (Teotimus.)

Ó, milyen boldog az a szív, amely szereti Istent, anélkül, hogy abban más gyönyörűséget keresne, mint azt, amit Isten tetszésében talál. Isten akarátának jelenlétében, a minden más iránt közönyös szívet nem érinti semmi. Balszerencse hálójába 'estél? Ne nézd a bajokat, sem pedig a csapdákat, amelyekbe kerültél: csak Istent nézd és hagyd Őt cselekedni, neki majd gondja lesz rád. (Teotimus.)

A *jót* mindenki készégesen elfogadja, de elfogadni a *rosszat*, csak a tökéletes szeretet sajátossága, mely azt szeretni képes, tiszteletből a kéz iránt, amelyből kapja. A szent közömbösségben élő szív olyan Isten kezében, mint a viaszgolyó, mely egyformán befogadja az örök akarat minden érintését; a választás jogáról lemondott szív egyformán kész mindenre, mert akaratának nincs más tárgya, mint Istenének az akarata; nem a dolgokat szereti, amelyeket Isten akar, hanem Isten akaratát, mely akarja azokat. (Teotimus.)

Kedves gondunknak tekintsük áldani Istent mindenért, amit tesz; mondjuk Jób példájára: Az Úr sokat adott nekem, az Úr elvette, amit adott, áldott legyen az Úr neve. Nem Uram, én nem akarok semmit, hagyom, hogy Te akarj számomra mindent, szent tetszésed szerint, ahelyett, hogy akarnám a történéseket, inkább áldalak. Téged azért, amiért Te akartad azokat. Ó, milyen kiváló akaratunknak ez a foglalatossága, mellyel az akarásnak minden gondját elveti és az isteni tetszés eredményeit választja, hogy dicsérje és köszönettel övezzé azt a szent tetszést,

mely ezeket az eredményeket létrehozta.
(Teotimus.)

*„Mindent, amit tesznek, Isten
nevében és egyedül az Ő di-
csőségére tegyék.”*

A nagy alkalmak, melyekkel Istent szolgálhatjuk, ritkák, a kicsinyek ellenben közönségesek, mindennapiak; már pedig, aki kicsinyben hű — mondja az Üdvözítő — arra sok bizatik. Tégy tehát mindent Isten nevében, és akkor jól fogsz végezni mindent. Akár eszel, akár iszol, akár pihensz, szórakozol vagy bármilyen más szükséges munkával foglalkozol, mindig nagy érdemed lesz Isten előtt, ha mindezt azért cselekszed, mert ez Istennek szent akaratára. (Filotea.)

Bármit teszünk is, ne nézzünk abban semmi mást, csak a mi Urunkat. (Beszélgetések.) Hogy a szeretet tüze mind nagyobb és nagyobb lánggra gyulladjon bennünk és áldozatként égjen el benne minden cselekedetünk Isten dicsőségére, szokjuk meg, hogy mindent nevében tegyünk: dolgozzunk Istenért, köszönjük Istenért, szeressünk Istenért, szolgáljunk Istenért, mert lehetet-

len, hogy aki igazán szereti a mi Urunkat, el ne mondhassa, hogy mint ahogy személye egészen Istené, úgy cselekedetei is az Övéi... Mondjuk gyakran: *Az én életem Krisztus! Ó Uram, inkább ne tegyek semmit, mintsem hogy ne minden a dicsőségedet szolgálja; vagy mondhatjuk ezt is: Dicsőség az Atyának... Ne nekünk Uram, ne nekünk.* Ez az előre nem látható közönséges, mindennapi dolgokra szól, mert az előre láthatókat külön fel kell ajánlanunk, megtisztítva előbb szándékunkat; ha pedig azok hosszabb ideig tartanak, gyakran meg kell újítanunk felajánlásunkat, abbéli félelmünkben, hogy az meg ne változzék. (Teotimus.)

Ha a cselekvés megkezdése előtt esetleg nem gondoltak volna a szándék felindítására, elég, ha megteszik utólag és ez esetben ne aggodalmaskodjanak. Feltéve, hogy mindezt megtesszük. Isten kegyelmére támaszkodjunk, vagyis ne ezekbe a dolgokba helyezzük bizalmunkat, bármilyen jók legyenek is azok, hanem egyedül csak Istenbe, mert egyedül Ő képes gyakorlataink gyümölcsét létrehozni. (Beszélgetések.)

A példa. — Szentünk jámborságá-

nak egyik titka az volt, hogy Istenhez való viszonyában, atyja társaságában időző gyermeknek tekintette magát. — „Tégy úgy — írja elragadó egyszerűséggel Filoteájában — mint a kisgyermek, aki egyik kezével atyjáéba fogódik, a másikkal epret vagy szedret szed a sövény mentén... Hasonlóképen te is, míg egyik kezeddal e világ dolgait intézed, a másikkal mindig mennyei Atyád kezét fogjad, s időnkint fordulj Feléje, hogy lásd, kedvére való-e amivel foglalkozol.”

A lelkem egyre közelebb simul Istenéhez — mondja szentünk. — Olyan édes együtt élnem az én Megváltómmal! — Istenem, hova mennék nélküled és hol tudnék megmaradni, ahol Te nem vagy? Ó szívem Istene! Bármi történjék is velem, add, hogy szeresselek.

Miután olvasta és gondosan tanulmányozta a szentek életét, akiknek érényeit napról-napra jobban magáévá tette, Szalézi Szent Ferenc magának a szentek Szentjének az utánzásába fogott; s ezt olyan sikerrel tette, hogy az emberek közt járó Isten Fia hűséges képét mutatta kortársainak, amennyiben jelenlétének állandó tudatában élt

és Hozzá alkalmazta minden tettét.
(Caussin.)

Ha olyasmi kerül elénk, ami alkalmas valami erény gyakorlására — mondta — (és ilyesmi minden percben akad) nézzük egy pillanatra, miképen gyakorolta azt a mi Urunk, mikor itt járt a földön, az emberek között. Azután szívünket szerető utánzására biztatva, így szólunk magunkban: Rajta, kövessük, utánozzuk az édes Jézust, a mi Mesterünket!... ehhez pedig elég egy egyszerű tekintet és egyetlen sóhaj: Igen Uram. Veled vagyok. (Rivière.)

Isten szolgálja azzal mutatja ki szeretetét a mi Urunk iránt, hogy életét lelkünk Üdvözítőjének életéhez alakította; ebben olyan hasonlóságot ért el, hogy bátran el lehet mondani: Kialakította önmagában Krisztust. (A szenttéavatás jegyzőkönyvéből.)

Azt mondotta a megdicsőült, hogy szívének legfőbb törvénye az isteni akarat, s hogy e földi életben minden munkát és cselekvést imává kell tenni; továbbá, hogy a legjobb ima, amit csak végezhetünk, teljesen beleilleszkedni a mi Urunk akaratába. Sohasem lehetett őt bosszúsnak vagy zavartnak látni, bármennyire egymásra torlódtak

is ügyei; szelíden fogadta azokat, mint amelyek Isten kezéből jönnek, s nem emberi szempontok szerint ítélte meg őket... Nem azt nézte a dolgokban, amik önmagunkban, hanem Azt, aki küldte őket. Ilymódon azután állandóan imádkozott, mert szívét állandóan tárva tartotta Isten szent tetszése számára, amelyet mindig megkülönböztetés és kivétel nélkül magáévá tett. (Szent Chantal vallomása.)

Tetteinek egyedüli indító oka és hajtóereje az isteni tetszés volt. Ebben állott megdicsőült Atyánk főgyakorlata. Mindent Istenért tett és mindent az Ő kezéből fogadott, még pedig úgy, amint azt a Gondviselés küldte számára; így mindig megőrizte lelke békességét és megmaradt az Istennel való egyesülésben.

Szilárdan belevéste értelmébe az igazságot, hogy: Isten mindent javunkra tesz. Ez a gondolat tartotta lelkét szent közönyösségben és békében a legnehezebb és legfájdalmasabb események közepette is, melyeket pedig mind elsorolni nem volna könnyű dolog. Mindenkit meglepett, aki ilyen esetekben látta őt, mert el lehetett róla mondani, hogy a fájdalmak és viszón-

tagságok bármilyen erős viharai zúdultak is reá, benne olyan szilárdan álló sziklába ütköztek, melyet sem megintgatni, sem pedig piszkos hullámaikkal beszennyezni nem tudtak. (Szalézi Szent Ferenc szíve kartársai jellemzése alapján c. könyvből).

Ez az „angyali férfiú” minden tettét Isten akarata szerint igyekezett végezni. Tekintetét állandóan isteni Mestere szent tetszésére függesztve járt, állt, hátrált, vagy haladt, aszerint, amint arra Mesterétől indítást kapott. Neki nem volt elég, hogy nemtetszését magára ne vonja, hanem mindenképen tetszését akarta megnyerni; de nem elégedett meg a tetszéssel sem, mert *nagyon* akart tetszeni. Nem érte be azzal, hogy elégedetlenséget ne okozzon, hanem mindent elkövetett, hogy megelégedést érdemeljen ki; de nem állapodott meg a megelégedésnél sem, hanem céljául a teljes kielégítést tűzte ki. És ha tudta volna, hogy ezen vagy azon az úton valamivel jobban járhat Urának, bizonyos, hogy még élete árán is azt választotta volna. Ó, milyen tökéletesen fordult akár erre, akár arra, Isten tetszése szerint. (Rivière.)

IV. FEJEZET

A reggeli felkelés

....

*Add, hogy már reggel halljam
irgalmadat, mert én beléd ve-
tem bizodalمامat. (142. zsolt.
8.) — Öltétek magatokra az Úr
Jézus Krisztust. (Róm. XIII. 14.)*

„Isten szolgálói mindjárt fölébredésük-
kor vessék lelküket teljesen Istenbe, a
következő vagy hasonló gondolatokkal:

Az álom a halál képe, a fölébredés
pedig a föltámadásé; vagy éppen azé
a hangé, mely az utolsó napon hang-
zik majd fel: KeljeteK fel halottak és
jöjjetek az ítéletre. — Vagy mondják
Jóbbal: Hiszem, hogy az én Megváltóm
él és hogy feltámadok az utolsó napon.
Ó Uram, add, hogy ez az örök dicső-
ségre szolgáljon: ez a reménység tölti
be keblemet. — Máskor ismét így szól-
hatnak: Ezen a napon szólítani fogsz

engem Uram és én jelentkezem Előted; odanyujtod jobbodat kezed alkotásának s megszámlálod lépteimet.

Ilyen vagy a Szentlélek sugallta más hasonló fohászzkodásokat küldjenek Istenhez, teljesen szabadon követve benső indításaikat.

Mikor öltözködni kezdenek, keresztet vetnek magukra, majd így fohászkodnak: Fedj be engem Uram az ártatlanság köpenyével és a szeretet ruhájával. Ne engedd én Istenem, hogy jócselekedetek nélküli mezítelenségben jelenjek meg színed előtt.

Azután előkészülnek reggeli áhítatgyakorlatukra, röviden átgondolva megszokott hibáikat és az elhatározásokat, amelyekkel küzdeni akarnak ellenük.

Hajnali harangszóra letérdelnek és elmondják az Úrangyalát, majd elvégzik reggeli imájukat, melyben szívük mélyéből imádják a mi Urunkat, hálát adnak jótéteményeiért, följánlják szívüket minden érzésükkel és elhatározásukkal, valamint egész lényükkel, egyesülve azzal a szerető följánlással, amellyel az Üdvözítő ajánlotta fel magát mennyei Atyjának; kérik segítségét és áldását, üdvözlik, — ugyancsak áldását kérve — a Szent Szűzet, valamint

a szent angyalokat és szent pártfogóikat, végül pedig elmondják a Miatyánkot és amit lelkük kíván.

Mindezt röviden, éber lélekkel, térdenállva végezzék, azután pedig, a még fennmaradó időben elmélkedésük tárgyával foglalkozzanak.” (Útmutató.)

Ez a „fölkelésről“ szóló fejezet a benső életnek olyan bőséges anyagát nyújtja, hogy a lélek akár egész napon át élhetne abból. A „lelket teljesen Istenbe vetni“ ahogyan azt Szalézi Szent Ferenc kívánja, annyi, mint lelkünket reggelenként, a tőlünk telhető legnagyobb igyekezettel belevetni, úgy amint van, minden gyarlóságával és gyöngeségével a természetfölöttibe, a hit világosságába. Minél nagylelkűbb ez az igyekezet, annál inkább fogja a lélek egész napon át élni a hit és a szeretet életét.

Mint ahogy a tengerbe hullott kicsiny vízcseppnek nincs többé saját élete, hanem benne él a nagy vízben és követi annak megmozdulásait, úgy az akarat lendítésével Istenbe vetett lélek sem él többé saját látókörének kicsiny, szűk világában, hanem magának Istennek életét éli, kint a szabad, hatalmas tengeren. Úgy gondolkodik, mint az Isten, követi Isten mozdulatait, Istennel együtt cselekszik és jár. „Ambulavitque cum Deo, et non apparuit: quia

tulit eum Deus. — És az Istennel járja és eltűnik, mert az Isten elvitte. (Gen. V. 24.)

Vessük Istenbe lelkünket nemcsak reggel, hanem valahányszor észrevevessük, hogy önmagunkat keressük és úgy foglalkozunk magunkkal, hogy az ártalmára van lelkünk békéjének, örömének, bizalmának és bátorságának.

Necsak reggel, fölkeléskor hanem a napnak minden órájában mondjuk: Hiszem, hogy él az én Megváltóm, itt van velem az én Megváltóm, hogy megvilágosítson, megsegítsen, megszenteljen és megszentelje a reám bízott lelkeket.

S milyen nagy vigasztalására lehet a léleknek Jób szava: „Szólítani fogsz engem“, hogy felfedd előttem szeretetedet, hogy megajándékozzál kegyelmeddel, hogy meghittségedbe vonj engem, „én meg jelentkezem nálad“ szent akaratod elfogadásával, szeretetemmel, buzgalommal és a lelkek iránti odaadással.

A tanítás. — Reggel, a mint az ágyból fölkel, mindig térdenállva köszöntse Mennyei Atyját, a Miaszszonyunkat és az őrző angyalát; ha nem is tart tovább ez a hódolat három percnél, ne mulassza azt el soha.

Reggeli áhítatgyakorlatát gondosan végezze... és ha szellemének frissesége egyetlen pillantással át is tudná fog-

ni ennek a gyakorlatnak összes pontjait, engedje át magát annak legalább annyi ideig, ameddig két Miatyánk elmondása tartana.

Készítse elő lelkét már reggel a nyugodtságra s legyen gondja rá, hogy napközben is gyakran gondoljon erre és erősen kezében tartsa. (Levelek.)

Hogy a jámborságban kiváló előhaladást tehessünk, mindennap fel kell ajánlanunk minden tettünket Istennek, olymódon, ahogyan azt a reggeli imánál mondtuk. Mert följajánlásunknak ezzel a naponkénti megújításával a szeretet elevenségét és erejét árasztjuk cselekedeteinkre s szívünket mindig újból Isten dicsőségére irányítva, azt mindig jobban megszenteljük. (Teotimus).

Hogy biztosan előre haladhassunk (mondta szentünk) arra kell törekednünk, hogy a hozzánk legközelebb fekvő utat, vagyis azt, ami aznap áll előttünk, jól tegyük meg. Ne azzal töltsük az időt, hogy az út végére vágyódjunk, mikor még az első napit sem hagytuk magunk mögött. Bármit tegyünk is, tökéletlenségeink elkísérnek bennünket a sírig... Napról napra újra meg kell próbálnunk meghalunk önmagunknak

és tökéletlenségeinknek. (Caussin: Életrajz.)

Isten azt akarja, hogy a lelkek vezetésével szolgálja Őt. Becsülje meg tehát nagyon a tisztséget, amelyre meghívatott és hogy azt jól végezhesse, ne mulassza el naponta fölkeléskor ismételni Szent Bernátnak a következő, gyakran elmondott szavait: „Miért jöttél ide? Mit kíván Isten tőled?” Közvetlenül ezután pedig engedd át magadat az Ő isteni akaratának, hogy tegyen veled és benned, amit akar. (Egy vizitációs apácának adott tanács).

Ó, ha hallanánk az isteni Szívet, a mint végtelen édességgel zengi az Isten dicséretét! Milyen öröm lenne az... milyen lendülettel szállna szívünk az ég felé, hogy mindig hallhassa azt! Lelkünknek ez a drága Barátja hív is minket oda: Kelj fel, — mondja — lépj ki önmagadból és repülj felém,... ide, a mennyei lakóhelyre, ahol örömben él, s dicséretet és áldást lehel minden. (Teotimus).

Öltözködés közben.

„Oda kell vetnünk ruháinkat, vagyis szokásainkat a mi Urunk lábai elé,

mondván: Éljen a Király! (Beszélgetések).

A példa. — Reggel, amint fölébredék — írja Szalézi Szent Ferenc a saját maga számára fölállított szabályokban — hálát adok az én Uramnak és Istenemnek a zsoltáros szavaival: Kora reggeltől rólad elmélkedem. (Hamon).

Minden reggel elmondta ezt a 'kis imát: Istenem, add kegyelmedet, hogy az életre és üdvösségre szolgáló minden cselekedetemet dicsőségre végezzem.

Minden reggel négy órakor kelt annak ellenére, hogy a szent szeretet szolgálatában álló ügyei éjszakájának egy részét is lefoglalták. Egy órahosszat elmélkedett, azután pedig elvégezte breviáriumát. Mindennap mondott szentmisét, még utazásai közben is. (Mau-pas).

„Hála Istennek jó egészségben megérkeztem — írja egyik levelében, közvetlenül utazása után. — Azt hiszem jól alszom az éjjel, ha Isten is úgy akarja... De azt nem hiszem, hogy holnap azért idejében föl ne kelnék, mert nagyon sok örömem van a napnak ebben a kedves részében”.

Püspöki szabályzatában a következők olvashatók: Szolgái reggel öt órakor kelnek, ünnepnapokon azonban, amikor hajnali misére kell menniök, négy órakor... Minden szobában legyen egy kis imahely, rajta szentelt víz, néhány szentkép és Agnus Dei. — Ilyenek azok a szabályok, amelyeket ez a szent ember magának püspökké szenteltetése előtt előírt.

Esténkint Istennel való csodálatos társalgás közben aludt el s ugyancsak abban találta már hajnali első ébredése is; mintha nem is ő helyezkedett volna Isten jelenlétébe, hanem Isten maga helyezte volna őt jelenlétébe. Nem ő társalgott Istennel, hanem Isten társalgott vele. Nem ő kereste Istent, hanem Isten kereste fel őt. Nem ő ment Istenhez, hanem Isten jött el hozzá... Erre bizonyosságunk van, mert ő maga vallotta be nyíltan egy bizalmasának, hogy reggelenkint, amint felébred, érzi, mint ragadja meg Isten jelenléte; ami nem lehet a képzelődés játéka, mert hiszen az az álomban zavaros, változó, csapongó... És ez a szent ember napoként részesült ebben a kedves dédelgető gyöngédségben és ebben a mennyei jótéteményben, amely fokoza-

tosan erősödött aszerint, amint az á-
lom elhagyta és érzékei felszabadultak.

Ó, Isten! Milyen túlradó a Te szí-
ved szeretete! Ime, mennyire kedveled
szolgádat, hogy már kora hajnalban ott
várakozol ágya mellett, magad húzod
el függönyét és köszöntöd őt, amint föl-
nyitja szemét. (Rivière).

V. FEJEZET

Az elmélkedés

....

A tűz mindenkor égjen az oltáron és a pap táplálja azt. (Lev. VI. 4.) — A megalázkodó imádsága áthatol a felhőkön és meg nem nyugszik, míg oda nem jut; és nem tágit, míg a Magasságbeli rá nem tekint. (Ecccl. 35. 21.)

„A *papok* végezzék elmélkedő imádságukat a Filotea, a Teotimus, a Lelki beszélgetések és más hasonló könyvek ezirányú tanácsai nyomán s különös figyelemmel legyenek a Szentlélek vonzására és irányítására, amelyben eközben részesülnek. De ne szórakozzanak elmésségekkel és különlegességekkel, mert azok nem egyebek, mint félrevezetések és csalódások. Az elmélkedés komoly gyakorlata egyike a lelki élet legfontosabb dolgainak”. (Útmutató).

Az elmélkedés legyen a pap élete; ez az ő hatalma. „Annyira hasznos és szükséges — írja Szalézi Szent Ferenc —, hogy nélküle semmi jót el nem érhetünk“. — A pap csak olyan mértékben férközhetik hozzá az emberek lelkéhez, amennyire az imádság embere.

Az elmélkedő imádság célja Istent és az Ő szent tetszését keresni s életünket megjavítani. A lélek az elmélkedő imádság által nagy előhaladást tesz a mi Urunkkal való egyesülésben. Az elmélkedő imádság a lélek társalgása Istennel és az elmélkedő pap olyan emelő, amely fölemeli az egész világot.

A tanítás. — Azt kívánják, hogy az elmélkedésről mondjak valamit. Erősen csalódnak sokan, akik azt hiszik, hogy jó elvégzéséhez különféle rendszerek kelljenek. Az ilyenek állandóan keresik a nekik leginkább megfelelő módszert, és soha el nem mulasztják aprólékosan figyelni és vizsgálgatni elmélkedéseik módját, hogy megtalálják a leginkább kedvükre valót. Úgy képzelik, hogy az elmélkedés tartama alatt még köhinteniök vagy mozdulniok sem szabad, hogy el ne riasszák maguktól a Szentlelket; milyen balgaság; mintha a Szentlélek olyan gyöngye és érzékeny

lenne, hogy jelenlétét a módszertől és az elmélkedést végző egyénnek a viselkedésétől tenné függővé. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy egyáltalán ne használjuk az ismert módszereket; csak nem szabad annyira ragaszkodni hozzájuk, mint ahogy azok teszik, akik azt hiszik, hogy rosszul végezték elmélkedésüket, ha — még mielőtt sorra vették volna az előírt megfontolásokat, — azonnal átadják magukat azoknak az érzelmeknek, amelyeket a mi Urunk ébreszt bennük; holott a megfontolásoknak nincs más céljuk, mint éppen az, hogy ezeket az érzelmeket felkeltsék. Olyanok az ilyen elmélkedők, mint az utas, aki mikor egyszerre ott találja magát azon a helyen, ahová igyekezett, visszafordul, mert nem a számára kijelölt uton jutott oda.

Elmélkedésünk célja sohasem lehet más, mint egyesülés az Istennel. Jó végzésének három feltétele van: első a *jószándék*, második a *figyelem*, harmadik a *tisztelet*. Ezeken kívül azonban még három más feltétel is szükséges az elmélkedés sikeréhez, még pedig a következők: hogy szegények legyünk, alázatosságból; gazdagok legyünk reménységben, és be legyünk

oltva a mi Urunkkal a kereszt fájába. Minden elmélkedésben kérünk kell Istent, hogy növelje bennünk a hitet, a reményt és a szeretetet. (Beszélgetések.)

Mivel az imádság mennyei világosságot áraszt elménkben és az isteni szeretetet melengető behatásának nyitja meg akaratunkat, azért nincsen alkalmasabb eszköz, mely elménknek sötéttségét jobban eloszlatná, és szívünket a romlott hajlamoktól megtisztítaná, mint éppen az imádság. Mintegy a kegyelemnek a vize ez, mely megöntözvén lelkünket, újból zöldelésre és virágzásra indítja benne a jó vágyak hajtásait, megmossa lelkünket tökéletlenségeitől és megtisztítja szívünket a szenvedélyektől.

Kiváltképen ajánlom neked az értelem és a szív imádságát, főleg azt, amely isteni Üdvözítőnk életével és szenvedésével foglalkozik. Mert gyakran szemelvén ezt az elmélkedésben, lelked egészen megtelik vele, elsajátítod magatartását, s tetteidet az övéi szerint mintázod. Ő a világ világossága, tehát Ő általa, Őbenne és Őérte kell megvilágosítatnunk. Ő a vágyódásnak az a fája, amelynek árnyékában üdülünk kell. Ő Jákobnak az az eleven kútja, mely-

nek vize minden szennyet lemos lel-
künkéről. És végül, mint ahogy a gyer-
mek édesanyja beszédét hallva és vele
csacsogva tanulja meg a beszédet, ép-
pen úgy mi is, ha az elmélkedésben
Üdvözítőnk közelében tartózkodunk és
figyeljük szavait, tetteit és érzelmeit,
kegyelme segítségével megtanulunk úgy
beszélni, cselekedni és ugyanazt akar-
ni, mint Ő.

Hidd el, hogy az Atyához nem vezet
más kapu, mint Jézus Krisztus... Is-
teni üdvözítőnk nem ok nélkül monda-
ta magát *égből leszállott kenyérnek*;
mert mint ahogy a kenyeret mindenféle
más étellel együtt esszük, éppen úgy
minden imánkban és minden cseleke-
detünkben az Üdvözítő életét kell fon-
tolóra vennünk, azt keresnünk és arról
elmélkednünk. (Filotea.)

Az elmélkedés egyik módja, hogy
magunk elé állítunk néhány pontot
Krisztus életének, szenvedésének, halá-
lának titkaiból, mert ezek a leghaszno-
sabbak és mert el sem gondolható, hogy
a mi Urunk tetteinek megfontolásából
valami hasznot ne tudnánk meríteni. Ő
a legfőbb Tanítómester, akit az örök
Atya azért küldött a világra, hogy
megtanítsa bennünket arra, amit cse-

lekednünk kell. Kötelességünk tehát, hogy magunkat erre az isteni Mintára alakítsuk, miért is a legnagyobb alaposággal kell tanulmányoznunk cselekedeteit, hogy utánozhassuk azokat. Egyike a legkitünőbb szándékoknak, mindent azért tennünk, mert azt a mi Urunk cselekedte; azért gyakorolni az erényeket, és pedig úgy, ahogyan azokat Ő gyakorolta. Ezért kell elmélkedéseinkben jól megfigyelni, megfontolni, alaposan mérlegelni minden tettét. A gyermek, ha igazán szereti atyját, nagy odaadással alkalmazkodik hozzá, és követni igyekszik őt mindenben, amit csak tesz.

Akadnak olyan lelkek, akik nem tudnak megállapodni ezeknél a titkoknál, hogy hosszasabban foglalkozzanak velük, mert valami egyszerű, szelíd vonzás hatalmába ejti s mélységes nyugalomban tartja őket Isten előtt anélkül, hogy bármi egyébre gondolnának, mint arra, hogy az Ő színe előtt vannak és bírják Őt. Ebben az esetben bátran megmaradhatnak így, mert ez hasznos és jó számukra. Általánosságban azonban a kezdők törekedjenek elmélkedésükben azt a módszert követni, ami legbiztosabban életük megújítására és

erkölcsaik megjavítására vezeti őket; ez a módszer pedig nem más, mint amiről az imént beszéltünk, a mi Urunk életéről és haláláról való elmélkedés: ez a legbiztosabb út. Minél többet ott kell tartózkodnunk a mi Urunk és Mesterünk közelében, hogy megtudjuk Tőle, mit kíván, hogy cselekedjünk. Azok, akiknek ebben képzelőtehetségük is segítségükre van, felhasználhatják, de ezt józanul, egyszerűen és röviden tegyék. A Szent Atyák többféle jámbor és ájtatos megfontolást hagytak hátra, melyeket erre a célra segítségül felhasználhatunk. Mert ha ezek a szent emberek használták, ki ne vehetné ugyancsak bátran segítségül azokat, és ki ne merné áhítattal hinni ugyanazt, amit ők olyan jámbor hittel hittek. Ilyen tekintélyek nyomában nyugodtan haladhatunk. (Beszélgetések.)

Ha elmélkedés közben bizonyos pontokat élvezni tudunk, ez annak a jele, hogy Isten ezt a módszert szánta lelkünknek, legalább is egyelőre. Ha azonban megtörténnék ennek ellenére is, hogy Isten mindjárt elmélkedésünk kezdetén a jelenlétében való egyszerű elmerülésre hívna, s már ott is éreznők magunkat, ne hagyjuk azt abba

azért, hogy visszatérjünk elmélkedési pontunkhoz; mert általános szabály, hogy az isteni vonzást mindig követni kell, s hagyni, hogy szent Lelke vezessen bennünket oda, ahová akar. (Levelek.)

Elhatározásainkat az elmélkedés buzgóságának a hevében kell megtennünk, akkor, amikor az Igazság Napja megvilágosítja lelkünket s buzdít sugallataival. Amivel nem akarom mondani, hogy ehhez magasztos érzelmek és nagy benső vígasztalások kellene, ám, bár, ha Isten megadja azokat, kötelességünk hasznunkra fordítani és szeretetét megfelelően viszonzni. Ha azonban nem adja meg, hűségünknek akkor sem szabad megfogyatkoznia, hanem az isteni értelemhez és akarathoz alkalmazkodva, elhatározásainkat szellemünk csúcsával és lelkünk magasabb részével kell megtennünk, s nem szabad engednünk, hogy megvalósításukban és gyakorlati kivitelükben bármiféle szárazság, idegenkedés vagy ellenkezés megakadályozzon minket. Ime, ebben áll az elmélkedés első módszere, amit sok nagy szent gyakorolt, és amely igen jónak bizonyul, ha helyesen végezzük.

Az elmélkedésnek egy másik módja az, hogy nem vesszük igénybe képzelettehetségünket, hanem megmaradunk a betűnél, vagyis tisztán és egyszerűen az Evangéliumról és hitünk titkairól elmélkedünk, miközben teljes meghittséggel és egyszerűséggel beszélgetünk a mi Urunkkal mindarról, amit tett és szenvedett értünk, anélkül, hogy magunk elé képzelnők az eseményeket. Ez a módszer mindenestre emelkedettebb és jobb, mint az előbbi, s szentebb és biztosabb is; ezért használhatjuk még akkor is, ha különösebb vonzódást nem érzünk hozzá. Lelkünk szent szabadságát azonban őrizzük meg az elmélkedés minden fokozatán, hogy követhessük azokat a megvilágosításokat és indításokat, melyekben Isten részesít minket. Az elmélkedés további, magasabb módjaival azonban — ha csak Isten önként meg nem adja azokat, — ne foglalkozzanak maguktól, vezetőik tanácsa nélkül. (Beszélgetések.)

Ne sokat töprengjen azon, hogy Isten az elmélkedés melyik módjában részesíti, hanem kövesse egyszerűen és alázatosan a kegyelmeket. (Levelek.)

Nem fontos, hogy a nevét ismerjük, vagy egyáltalán tudjuk, melyik elmél-

kedési mód az, amit végzünk. Mert amilyen igaz — mondja Szent Antal -- hogy az az ima, amelyben ráeszmélünk, hogy imádkozunk, tökéletlen, éppen olyan igaz az is, hogy az az ima, amelyet anélkül végzünk, hogy módjára gondolnánk, vagy azzal foglalkoznánk, amit kérünk, elég világosan mutatja, hogy lelkünk Istenével van elfoglalva, következésképpen tehát az ilyen ima jó. (Beszédek.)

Ahhoz, hogy elmélkedésünk jó legyen, csak egyetlen egy dolog szükséges, még pedig az, hogy *karunkban tartsuk* a mi Urunkat; ha ez megvan, akkor bármelyik módot használjuk is, imánk mindig jó. Semmi más fortély a nincsen; enélkül ellenben sohasem ér az imánk semmit és Isten nem is fogadja el azt. Mert maga az isteni Mester mondta: *Senkisémet mehet Atyámhoz, hacsak nem általam.* Az ima nem egyéb, mint „lelkünk fölemelése Istenhez”, erre pedig önmagunktól nem vagyunk képesek. De ha karunkban tartjuk Üdvözítőnket, akkor könnyűvé válik számunkra. Nézzétek csak, milyen jól tud imádkozni a szent öreg, Simeon, mikor a mi Urunk a karjában pihen. (Beszédek.)

Fordíts elmélkedésre naponkint lehetőleg egy órát, ha lehet reggel, amikor még nem veszett el lelkednek az az ébersége és nyugodtsága, melyet az éjjeli pihenésben szerzett. Hosszabb időre azonban ne nyujtsd azt, ha csak lelki atyád kifejezetten meg nem hagyja. Ha ezt a gyakorlatot a templomban végezhetnéd, és ott kellő nyugalmat találhatnál, ez volna számodra a legalkalmasabb és legjobb.

Mind a szóbeli, mind pedig az elmélkedő imát mindig azzal kezd, hogy helyezkedjél Isten jelenlétébe; ezt a szabályt kivétel nélkül mindig tartsd meg és meglátod, hogy rövid időn belül, milyen nagy hasznot merítesz belőle. (Filotea.)

Az isteni Felséghez mindig csak a legnagyobb tisztelettel szabad beszélünk, hiszen még az angyalok is, akik pedig tiszta lelkek, reszketnek jelenlétében. De, én Istenem, — mondják talán — én nem tudom mindig érezni Isten jelenlétét, ami oly nagy megalázódásban tartja a lelket, s nincs meg bennem az az érezhető tisztelet sem, mely olyan édes és kellemes megsemmisülésbe merít Isten színe előtt. Nos, én nem is erről szándékozom beszélni,

hanem arról, ami lelkünk magasabb részét és szellemünk csúcsát tartja alázatosságban Isten előtt, az Ő végtelen nagyságának és a mi határtalan kicsinységünknek és méltatlanságunknak elismerésével.

Nagy elhatározás kell ahhoz is, hogy az elmélkedést el ne hagyjuk, bármilyen nehézség álljon is utunkba, és ne fogjunk elmélkedésünkhöz azzal a vágygal, hogy abban vigasztalást és megelégedést találjunk; mert ez nem volna összeegyeztethető a mi Urunk kívánságával, aki azt akarja, hogy legyünk elhatározva már elmélkedésünk kezdetén arra, hogy készséggel elviselünk minden szórakozottságot, szárazságot és kelletlenséget, amellyel elmélkedésünkben találkozunk, s olyan állhatatosak maradunk, mintha vigasztalásban és édes nyugalomban lenne részünk; mert bizonyos, hogy imánk nem lesz kevésbé kellemes Isten előtt, s nem lesz kevésbé hasznos számunkra azért, mert azt nehézségekkel küszködve végeztük; mert ha akaratunkat mindig alávetjük az isteni Felség akaratának, s megmaradunk az egyszerű várakozás állapotában és a készségben, hogy szeretettel fogadjuk mindazt, amit az Ő

szent tetszése küld reánk, akár az elmélkedésben, akár másban, akkor minden érdemszerzővé és kellemessé válik Isten jóságos szemében. Az elmélkedés tehát jó... ha teljes nyugalomban az Úr mellett, vagy a szeme előtt maradunk s nincs más vágyunk és óhajunk, mint hogy Vele lehessünk és szent tetszését szolgáljuk. (Beszélgetések.)

A nehézség, amibe az elmélkedés kerül, egyáltalán nem csökkenti annak értékét Isten előtt, mert Isten többre becsüli a külső vagy belső-küzdelmek között végzett szolgálatokat, mint azokat, melyeket lelki gyönyörűség és vigasz kísér; miután Ő maga is szenteséges vére, fáradozása és halála által békített ki bennünket mennyei Atyjával, s tett minket kedvessé szent Felsége előtt. (Levelek.)

Ne veszítse el bátorságát, mert anyyira kell szeretnie Istent, hogy még ha nem is tudna mellette semmit sem tenni, akkor is örömmel helyezkedjen jelenlétébe, ha másért nem, egyedül csak azért, hogy időnkint egy-egy pillantást vethessen Reá; és mielőtt elmélkedésbe kezdene, teremtsen békét és nyugalmat szívében, s töltsse el lelkét a remény, hogy jól fogja azt végezni.

Tehát csak bátorság! Mondja meg a mi Urunknak, hogy nem hagyja el Őt akkor sem, ha nem is juttat szívének semmi édességet soha; mondja meg Neki, hogy ott marad előtte mindaddig, míg meg nem áldja. Ha szíve közben elkalandozna vagy elszórakozna, térítse szépen szelíden vissza és helyezze gyöngéden Mestere mellé; és ha órák hosszat nem tenne egyebet, mint hogy szívét szépen, szelíden újra meg újra visszatérítené és odahelyezné a mi Urunk mellé, s valahányszor visszaehelyezné, az mindig újra elfordulna, elmélkedése idejét igen jól használná fel akkor is, és szeretett Jegyese szemében nagyon kedves gyakorlatot végezne. (Levelek.)

Az elmélkedés nem kevésbé hasznos, és Isten szemében nem kevésbé kedves, ha közben szórakozottsággal küzdöttünk is; sőt talán még hasznosabb, mintha sok vigasztalást találnánk benne, mert több munkánkba kerül; feltéve, hogy hűségesen igyekeztünk eltávolítani a szórakozottságot, és szándékosan állapodtunk meg benne. (Beszélgetések.)

Mivel minden fenntartás nélkül Istené akar lenni, ne engedje át szívét

a fájdalomnak, és bármilyen lelki szárazságban szenvedne is, maradjon meg elszántan az isteni irgalom karjaiban. (Levelek.)

A Megváltó kínszenvedéséről való elmélkedésekben nem szükséges szájalomra és részvételre kényszeríteni a szívet; elegendő, ha az elmélkedésből javulásunkra és Isten szeretetében való kitartásunkra vonatkozó jó elhatározásokat merítettünk, bárha a sóhajok, könnyek és a szív édes érzelmei nélkül történt is; mert nagy különbség van a szív elérzékenyülése között, — amelyre vágyódunk, mert az megvigasztal bennünket — és a szív szilárdsága között, melyet azért kell kívánnunk, mert az tesz bennünket Isten igazi szolgálivá.

Ami a szórakozottságot illeti, az lassankint meg fog szünni, feltéve, hogy megvan a buzgó elmélkedéshez megkívánt jószándéka; ha mégsem szűnik meg, elmélkedése annál jobb lesz, mert akkor kedv és érdek nélkül, tehát tiszta szeretetből végzi azt, csupán csak azért, hogy azzal megnyerje isteni Jegyesének a tetszését. (Levelek.)

Mi mást mondhatnék az én szegény lelkemnek, melyet elmélkedés közben

szórakozottság gyötör, ha nem azt, hogy óvakodjék az aggodalmaskodástól, feltétlenül bízzék Istenében és hagyja rá magát Gondviselésére minden tekintetben; ha ezekután szórakozottság zavarva bennünket, azok közé a dolgok közé kell soroznunk azt is, amiket el kell fogadnunk, de nem azért, hogy tápláljuk, hanem hogy szelíden elviseljük. (Levelek.)

Ne sokat foglalozzunk szárazságunk és meddőségünk okának keresésével, mert azt úgysem tudjuk megtalálni; elég, ha megalázzuk magunkat és belenyugszunk ebbe az állapotba, akár azért, mert Isten küldte azt reánk, hogy valami hibánkért megbüntessen bennünket, akár azért, hogy kipróbáljon minket és még teljesebben magáévá tegyen. (Levelek.)

Óvakodjék elhagyni az elmélkedést, mert ezzel csak ellenségét szolgálná. Folytassa csak kitartóan ezt a szent gyakorlatot és várja meg, míg az Úr szól a lelkéhez. Mert eljön a nap, amikor majd a béke és a vigasztalás szavait fogja hallani; akkor majd megtudja, hogy fáradozása nem volt hiábavaló és türelme javára szolgált. (Levelek.)

Azt mondja, nem csinál semmit az

elmélkedésben. De ugyan mi egyebet akarna tenni, mint amit tesz, vagyis, hogy bemutassa és följajánlja Istennek semmiségét és nyomorúságát? A legszébb szónoklat, amit egy koldus tarthat nekünk, az, ha szemünk elé tárja sebeit és szükségait. De talán azt mondja erre, hogy néha még ennyit sem tesz, hanem élettelen, mint valami szobor. Pedig még ez sem kevés. A királyok és hercegek palotáit tele rakják szobrokkal és azoknak semmi más rendeltetésük nincsen, csak az, hogy gyönyörködtessék tulajdonosuk szemét; elégedjék meg tehát azzal, ha legalább ugyanezt a célt szolgálhatja Isten jelenlétében; Ő majd lelket önt a szoborba, akkor, amikor neki úgy tetszik.

A fák csak a nap sugarainak a hatása alatt hoznak gyümölcsöt; az egyik előbb, a másik később, egyik évente, a második csak minden második esztendőben és nem mindig egyforma mennyiségben. Tekintsük boldogságunknak már azt is, hogy Isten jelenlétében, az Ő színe előtt lehetünk, s legyünk meggyőződve róla, hogy előbbutóbb mi is meghozzuk a magunk gyümölcsét, naponként, vagy időnként, az

Ő szent tetszése szerint, amelybe teljesen bele kell nyugodnunk. (Levelek.)

Helyeselném, ha legalább még egy-ideig megmaradna az elmélkedésben a kezdő fokon, az elmélkedésben megjelölt pontok utasításai szerint előkészítve lelkét, s csak annyiban használva képzeletét, amennyiben az a lélek összeszedettségéhez szükséges. Tudom jól, hogyha véletlenül mindjárt Istenre találunk, helyesen cselekszünk, ha Vele társalgunk, Őt nézzük és megállapodunk Benne; de arra hagyatkozni, hogy így véletlenül, minden előkészület nélkül mindig találkozunk vele, nem hinném, hogy nekünk való lenne, miután még csak ujoncok vagyunk, akiknek inkább arra van szükségünk, hogy a Kereszt erényeit sorra egymásután, részletesen vizsgálgassuk, semmint arra, hogy azokat együttesen, a maguk egészében csodáljuk. Ha pedig Isten ilyen alázatos előkészület után sem adna édességet és gyönyörűséget, akkor se veszítsük el türelmünket, hanem együk nyugodtan száraz kenyerünket és végezzük tovább kötelességünket anélkül, hogy azért a jelenben jutalmat várnánk. (Levelek.)

Ha betegségében nem tud elmélked-

ni, úgy intézze, hogy magát a betegséget ajánlhassa fel elmélkedés gyanánt Annak, aki annyira szerette gyöngeségeinket, — mint ahogy az Énekek Éneke mondja — hogy menyegzője és szíve vígságának napján azzal koronázta és dicsőítette meg magát: tegyen hát így. (Levelek.)

^ Az a nyugtalanság és izgatott keresgélés, amellyel valami olyan tárgyat iparkodik találni elmélkedéséhez, ami megragadná és kielégítené lelkét, már egymagában elegendő arra, hogy ne találja meg, amit keres. Ha túlságosan nagy hévvel keresünk valamit, megtörténik, hogy az százszor is kezünk ügyébe vagy szemünk elé kerül, anélkül, hogy észrevennénk. Az ilyen hiú és haszontalan buzgóság nem eredményezhet mást, mint szellemi kifakadást; innen származik lelkének hidegsége és érzéketlensége. Olyan orvosságot, ami használna, nem tudok adni ellene, de erősen hiszem, hogyha ezt a hajszolódo keresgélést meg tudná fékezni, sokat nyerne vele. Mert ez egyike a legnagyobb félrevezetéseknek, amivel a jámborság és az igazi erény találkozni szokott. Úgy tesz, mintha felhevítene, de ezt csak azért teszi, hogy utána annál

jobban lehüljünk; futásra biztat, de csak azért, hogy könnyebben megbotoljunk. Ezért mindenkor, de főképpen imádság közben őrizkednünk kell tőle.

Ebben segítségére lesz, ha meggondolja, hogy az ima kegyelmei és javai nem földi, hanem mennyei forrásból fakadnak, azokat tehát a maguk erejéből semmiképpen sem szerezhetjük meg; másrészt azonban igaz az is, hogy elő kell készíteni rájuk a lelkünket, még pedig nagy gondossággal, de azért alázatosan és nyugodtan. Tárjuk ki szívünket az ég felé és azután várjuk a harmatot. Az elmélkedés megkezdésekor sohase feledkezzünk meg arról, hogy Istenhez közeledünk és az Ő jelenlétébe akarunk helyezkedni, még pedig két okból: először azért, hogy Istennek megadjuk az Őt illető tiszteletet és hódolatot, amit meg lehet tenni anélkül, hogy akár Ő beszélne hozzánk, akár mi Őhöz; mert ennek a kötelességünknek eleget teszünk már azzal, ha hálásan elismerjük, hogy Ő a mi Istenünk, mi pedig az Ő hitvány teremtményei vagyunk, akik lélekben leborulva előtte, parancsait várjuk. Hány udvaronc van, aki százszor is megjelenik királya előtt, nem azért, hogy be-

széljen vele, vagy hallja őt, hanem egyszerűen csak azért, hogy a király lássa, ő pedig jelenlétével bizonyítsa, hogy készen áll szolgálatára. És ez a cél, hogy t. i. jelentkezzünk Isten előtt, kimutassuk hálánkat és szolgálatára kész akaratunkat, nagyon szent, nagyon kiváló és nagyon tiszta szándék, következképpen tökéletes is.

A második ok, amiért Isten jelenlétebe helyezkedünk, az, hogy beszéljünk Vele és meghallgassuk, amint Ő viszont benső sugallatok és indítások útján szól hozzánk. Ez rendszerint édes öröm kíséretében történik, mert igen nagy jó számunkra ilyen fölséges Úrral beszélni, és nagy gyönyörűséget adó, sokféle balzsam és drága kenet ömlik szét lelkünkben, amikor válaszol nekünk.

Ennek a két dolognak legalább is egyike sohasem hiányozhatik elmélkedésünkből. Ha tudunk beszélni az Úrral, beszéljünk; dicsérjük Őt, kérjük Őt, hallgassuk meg Őt. Ha nem tudunk beszélni Vele, mert berekedünk, maradjunk legalább szobájában és mutassuk be Neki hódolatunkat; Ő lát bennünket, szívesen fogadja türelmünket és hallgatásunkat. Más alkalommal vi-

szont, nagy meglepetésünkre megtörténik, hogy megfogja kezünket és az elmélkedés kertjének százféle sétánván vezetget bennünket; de ha ezt nem is tenné meg velünk soha, elégedjünk meg azzal is, hogy kíséretében lehetünk, mert nagy kegyelem, sőt túlságosan is nagy megtiszteltetés számunkra, hogy egyáltalán megtűr minket jelenlétében. Ezért ne törjük magunkat mindenáron azután, hogy beszéljünk Vele, mert a Nála időzés másik módja sem kevésbé hasznos számunkra, ha talán nem is egészen kedvünkre való. Amikor tehát a mi Urunk elé lép, beszéljen Vele, ha tud; ha azonban nem tud, akkor maradjon egyszerűen mellette, legyen a szeme előtt és egyebet ne is erőszakoljon. (Levelek.)

Elmélkedésének a módja igen jó; sokkal jobb, mintha megfontolásokat végezne és beszélgetéseket folytatna, mert hiszen ezek úgyis csak arra szolgálnak, hogy érzelmeket ébresszenek; ha azonban Istennek úgy tetszik, hogy megfontolások és beszélgetések nélkül is megadja az érzelmeket, az nagy kegyelem. Vegyen magának annyi fáradtságot, hogy olvassa el, vagy olvastassa föl a Teotimus VII. könyvét s abban

mindent megtalál, amit az elmélkedésről tudnia kell.

Jól emlékszem, hogy egyszer... mondtam... még ha el is kellene ejtenie egy-egy pontot az elmélkedésben, mert Isten azonnal, amint jelenlétébe helyezkedett, valami üdvös érzélemmel tölti el szívét, olyankor ne ragaszkodjék az elmélkedésben megjelölt ponthoz, hanem kövesse az érzés vonzását, és minél egyszerűbb és nyugodtabb ez az érzés, annál jobb, mert annál jobban odaköti az értelmet tárgyához. Ha pedig egyszer elhatározza magát erre, ne szórja szét figyelmét elmélkedés közben azzal, hogy kutassa, mit csinál és hogyan imádkozik; mert a legjobb elmélkedés az, amikor úgy el vagyunk foglalva Istennel, hogy nem gondolunk sem önmagunkra, sem arra, amit teszünk. Szóval egyszerűen, jószándékkal és minden mesterkedés nélkül arra törekedjünk, hogy Istennel legyünk, Őt szeressük és Vele egyesüljünk. Az igazi szeretetnek nincs szüksége módszerre. (Levelek.)

A lélek egyesülése Istennel az elmélkedésben sokszor kicsiny, de gyakori felbuzdulásokkal és fölemelkedésekkel történik. Az Istenével egyesült

szív az elmélkedésben számtalanszor megismétel bizonyos egyesítő felbuzdulásokat és ezekkel az indulatokkal még erősebben és mélyebben belemerül Isten édességébe. Így pl. miután a lélek már hosszasan elidőzött az egyesülés érzésében és élvezte, milyen boldogság az, hogy Istené lehet, végül ezt az egyesülést még nagyobb hozzátapadásal és szívéből fellángoló lelkesüléssel felfokozva így kiált fel lelkében: „Igen Uram, tied vagyok egészen, egészen, egészen, minden tenntartás nélkül”; — vagy így: „Igen Uram, a tied vagyok és az is akarok maradni örökre!” — vagy ima formájában így: „Ó édes Jézusom, vonj engem minél közelebb Szívedhez, hogy szerelmedben megsemmisüljek és teljesen elmerüljek édességedben.”

Máskor az egyesülés nem ilyen megismételt felbuzdulások útján jön létre, hanem a szívnek folytonos, észrevétlen beljebb nyomulásával és előbbre jutásával az isteni Jóságban, mint ahogy egy nagy és súlyos ólom, érc vagy kődarab — bár kívülről semmitem gyakorol nyomást reá, — mégis annyira ránehezedik a földre, amelyen fekszik, hogy idővel teljesen belesüllyed, súlyá-

nál fogva, mely a középpont felé húzza, úgy a mi Istenhez kapcsolódott szívünk is, — ha megmarad ebben az egyesülésben és onnan semmi el nem vonja, — lassú, észrevétlen előhaladással egyre jobban belemélyed, míg csak teljesen az övé nem lesz; a szent szeretet vonzóereje hajtja, hogy a legfőbb Jósággal minél bensőségesebben egyesüljön; mert mint ahogy Franciaország nagy apostola mondta: A szeretet egyesítő erény, vagyis a legfőbb Jóval való tökéletes egyesülésre vezet. (Teotimus.)

A példa. — Szentünk miután megtisztította a lelket a föld minden alacsonyrendű elemétől, és megszabadította a mulandó dolgokhoz való ragaszkodástól, hogy felemelje és az örökkévaló dolgok megfontolására bírja, átvezette az elmélkedő imádságra, amelyhez, az irányítására bizott lelkek hajlandóságainak megfelelő módszereket adott. Nem szemlélődéssel, vagy misztikus állapotokkal kezdte, hanem azt akarta, hogy először a rendszeres, jól szabályozott elmélkedést tanulják meg.

Véleménye szerint ennek a gyakor-

latnak elengedhetetlen kelléke az egyszerűség. Mindig újra ismételte, hogy: aki egyszerűen jár, az bizalommal jár. Azt akarta, hogy az ember a szív egyszerűségével keresse Istent, tiszta szándékkal és meghittén, de ugyanakkor nagy és szent tisztelettel beszélgetve Istennel.

És mivel a lélek előhaladásának legfőbb eszköze a jó elmélkedés, azért állandóan figyelmeztette a vezetésre hivatottakat, hogy buzdítsák a lelkeket gyakorlására, igyekezték felismerni Istennek az egyes lelkekre gyakorolt vonzását és sajátos befolyását, hogy így segítsék őket a nekik szánt út hűségese, eltérés és ellenkezés nélküli követésére. Mert ha saját módszereinket és utainkat akarjuk követni, gyakran elrontjuk magunkban az isteni vezetést. Már pedig a lelkek haszna és békéje éppen az isteni vezetésnek egyszerű követésében áll. (Caussin.)

A szent püspök saját részére összeállított szabályzatában olvassuk a következőket: Reggel, a szokott hálaadás, Isten segítségül hívása és önmagának felajánlása után körülbelül egy órai elmélkedés, aszerint, amint előre meghatározta... A vecsernye után elmond-

ja a szentolvasót, a megfelelő elmélkedésekkel. (Károly-Ágoston: Életleírás.)

Bármilyen érte is, rendes menedéke az elmélkedés volt. (Egykorú feljegyzések.)

Nagy örömet szerzett nekem azzal a levelével, — írja Szent Chantalnak — melyben azt kérdezi, végzek-e elmélkedést. Ó leányom, érdeklődjék csak mindig lelkem állapota felől, mert tudom, hogy kíváncsisága az irántam érzett jóakaró szeretet buzgalmából fakad. Igen leányom, Isten irgalmából most jobban elmondhatom, mint azelőtt, hogy elmélkedem, mert egy nap sem múlik el enélkül, hacsak némely vasárnap nem, amikor elsősorban a gyógyítókat kell kielégítenem. Ha előre látom napi elfoglaltságom nagy tömegét, és Isten erőt ad hozzá, kora hajnalban fölkelek ezért, és ezt szívesen teszem. Úgy érzem, szeretem az elmélkedő imádságot és szívesen végezném napjában kétszer is, de lehetetlen. Éljen Jézus! Éljen Mária! (Levelék.)

Szentünk sohasem mulasztotta el az előkészületet az elmélkedésre. „Mert, hogy őszinte legyek, — írja Szent Chantalnak — ámbár az elmúlt nyáron két vagy három ízben megtörtént,

hogy minden előkészület és meghatározott cél nélkül Isten jelenlétébe helyezkedvén, kiválóan jól éreztem magamat Isten Ófelsége mellett a szeretet érzésében, mégsem mernék letérni a széles, járt útról, hogy azt mással cseréljem fel. Hiába, én szeretem a szent elődök és az egyszerű lelkek útját. Nem azt mondom ezzel, hogy ha valaki jól előkészült az elmélkedésre, de azután elmélkedés közben vonzást érez az ilyen imára, ne kövesse ezt az utat; de hogy rendszert csináljunk az előkészület elhagyásából, azt kissé mérész dolognak találom; mint ahogy ilyenek látom azt is, ha valaki hálaadás, följajánlás és kifejezett kérőima nélkül távozik Isten színe elől.” (Levelek.)

Majd másutt így ír: Ha lelkét fáradtnak érzi, használjon könyvet; vagyis olvasson egy keveset, azután elmélkedjék, majd ismét olvasson és ismét elmélkedjék, félórája végéig. Kezdetben Teréz anya is ezt a módszert használta és azt mondia, igen jónak találta. Bizalmasan még hozzáteszem, hogy magam is kipróbáltam s igen jónak találtam. Tekintse szabálynak, hogy az elmélkedés kegyelmét nem nyerhetjük

meg semmiféle szellemi erőfeszítéssel; inkább édes és szeretetteljes kitartás kell hozzá, telve alázatossággal. (Levelek.)

Mivel szívem sürget, hogy elmondjam önnek mindazt a vígasztalást, ami ér, — írja Szent Chantalnak, — bevallom, hogy az elmúlt három napon semmihez sem hasonlítható örömmel töltött el az a gondolat, milyen nagy megtiszteltetés szívünknek, hogy kettesben, bizalmasan beszélgethet az egyedülálló, hatalmas és végtelen Lénynyel. Igen, mert azt, amit a szív Istennek mond, nem tudja senki más, csak elsősorban maga az Isten, majd azok, akikkel Isten tudatja. Nem csodálatos titok ez? Azt hiszem erre gondolnak az Egyháztanítók, amikor azt mondják: mikor elmélkedünk, igen jó elképzelni, hogy nincsen a világon senki más, csak Isten. Mert kétségtelen, hogy ez összefogja a lélek képességeit és erősebbé teszi azok használatát. (Levelek.)

Bizonyos, hogy Szentünk megkapta Istentől az elmélkedés nagy adományát és elmélkedés közben meghitten, egyszerűen és bizalomteljes szeretettel tudott beszélgetni a mi Urunkkal. Egyízben, erről szólva, az elmélkedést simá-

ra fényezett asztalra öntött olajhoz hasonlította, mely mindjobban szétterjed; ugyanígy, az elmélkedés alapjául felvett néhány szó és gondolat is szétárad a lélekben és azt nagy édességgel tölti el...

Azt mondta, hogy mi nem is tudjuk, mi az igazi istenszolgálat; mert a szolgálat igazi módja az, ha a lélek legfinomabb csúcsára támaszkodva követi Őt, és nem támaszkodik sem vigasztalásra, sem érzelmekre, csak a pusztá, egyszerű hitre. Ami nem azt jelenti, hogy nem kapott volna — még pedig igen gyakran — nagy benső megvilágosításokat, sőt külsőket is, amelyek bizonyosságul szolgáltak arra, milyen kedvesek voltak elmélkedései Isten szemében. (Chantal Szent Franciska vallomásából.)

Egy ízben említette, hogy nem is szokta figyelni, vigasztalásban vagy vigasztalanságban van-e része; ha az Úr vigasztalásban részesíti, egyszerűen elfogadja azt, ha pedig nem adja meg, nem gondol vele. De bizonyos, hogy rendszerint nagy benső édességet érzett. Évekkel ezelőtt egyszer /azt mondta nekem, hogy az elmélkedésben nincsenek érzékelhető örömei, és hogy Isten

inkább lelkének értelmi részét árasztotta el világossággal és nem érzékelhető érzelmekkel; de lelke alacsonyabb részét ez nem érintette. Rendszerint az egyesülés felfogása és érzelmei voltak ezek a nagyon egyszerű isteni kiáradások, melyeknek nem hatolt be a mélyére, csak egyszerűen, mély tisztelettel és alázattal elfogadta azokat. Mert az ő módszere éppen abban állott, hogy nagyon alázatos és nagyon kicsiny legyen az ő Istene előtt, s olyan sajtáságos tiszteletet és bizalmat tanúsítson iránta, mint egy szerető gyermek. (Szalézi Szent Ferenc lelkisége.)

Élete folytonos, lángoló elmélkedés volt, mert szívét mindig és mindenütt az ég felé fordulva tartotta elmélkedéssel vagy szóbeli imával, fohászokkal és zsoltárokkal. (Egykorú följegyzésekből.)

Több évvel halála előtt annyira túl volt halmozva munkával, hogy már alig ért rá elmélkedni. Egy szép napon megkérdeztem tőle, elvégezte-e elmélkedését, mire ő így felelt: Nem; de megteszem, ami „fölér vele”. Vagyis mindig Istennel egyesülten élt. Azt is mondotta, hogy ebben az életben tettekkel és művekkel kell imádkozni. De

emellett tény az is hogy egész élete folytonos imádság volt. (Szalézi Szent Ferenc lelkiisége.)

Az ima volt a levegője, amit magába szívott. (Kortársainak vallomásából).

VI. FEJEZET

A zsolozsma

•••

*Dicséret áldozata ad nekem
tiszteletet s aki ezen az úton jár-
 annak mutatom meg Isten szá-
 badítását (4. zso t. 23.) —
 Imádkozzam lélekben, imádkoz-
 zam értelemben is. (Kor. XIV. 15.)*

„Ha elérkezik a zsolozsma elmondásának az ideje, helyezték magukat a papok¹ Isten jelenlétébe és kérdezzék meg lelküket, Szent Bernát példájára, hogy mit készülnek most csinálni... Hasonlóképpen járjanak el minden más áhítatgyakorlatuknál is, hogy azokat megfelelő lelkülettel végezhessék.

Minden olyan áhítatgyakorlathoz, mely közvetlenül Isten dicsőségére és szol-

¹ A „Lelki Útmutató“ eredeti szövegében álló „szerzetesnők“ kifejezést a szerző, a könyv céljának megfelelően, a „papok“ szóval helyettesíti.

gálatára vonatkozik, alázatos, komoly, áhítatos és szeretetteljes lelkület kell. Azért a papok, mielőtt a zsolozsmát megkezdhenék, indítsák fel magukban ezeket az érzelmeket, s ajánlják fel azokat imádásukkal együtt a mi Urunk dicsőségére, a Boldogságos Szűznek, a mi Úrnőknek a tiszteletére és minden teremtmény üdvére. Midőn a „Deus in adjutorium”-ot mondják, gondoljanak arra, hogy az Úr ezt feleli nekik: Figyeljete az én szeretetemre.

És hogy a megfelelő tisztelet és figyelem el ne lankadjon bennük, időről-időre fontolják meg, milyen kitüntetés és kegyelem az, hogy ugyanazt tehetik itt a földön, amit az angyalok és a dicsőült szentek tesznek a mennyben. Mert más nyelven ugyan, de ugyanannak az Únak a dicséretét zengetik, akinek nagysága és fönsége előtt reszketnek még a szeráfok is.” (Útmutató.)

Isten dicsérete a földön főképen a papokra van bízva. A papok a szeráfok énekét visszhangozzák, mikor a „Sanctus, Ament és Alleluját” mondják. Ez a mennyei seregek éneke, de ugyancsak ez a breviáriumé is. A mennyei karok alkotják

az egyik kart, a másikat pedig a papok és szerzetesek. Mindkét kar imája dicséri és áldja az imádandó Szentháromságot, s hálat és elégtételt ad a világ bűneiért. Milyen angyali hivatás bizatott a papokra! Milyen odaadással kellene tehát kérnünk ehhez a mi Urunk segítségét: „Deus in adiutorium meum intende!“ És milyen nagy figyelemmel kellene hallgatniok a választ: „Figyeljétek az én szeretetemre.“ Dicsérjétek engem Önmagam által, dicsérjétek Atyámat általam: Egyedül én vagyok az Ő dicsérete. Merítetek kincseket az én szeretetem kincses házából, úgy magatok, mint a többi lelkek részére. Zengjétek az én irgalmat és szeretetemet... Misericordias Domini in aeternum cantabo. (88. zsolt. 1.)

A tanítás. — Mily édesség tölti el szívünket, mikor a Megváltóval egyesülve, ugyanazzal a végtelen édességű dicsérettel zenghetjük az örök Atya dicséretét, mint amilyennel azt az Ő szeretett Fia teszi. S amilyen mértékben emelkedünk jóakarattal az Isten felé, hogy zengjük és halljuk az Ő dicséretét, úgy látjuk egyre jobban, hogy Ő minden dicséreten felül áll, míg végül belátjuk, hogy egyáltalán nem dicsérhetjük Őt olyan mértékben, mint ahogyan megérdemli, hacsak nem önmaga

által, aki egyedül képes legfőbb jóságának a hozzá méltó dicséretet megadni.

És ekkor felkiáltunk: Dicsőség legyen az Atyának, Fiúnak és Szentlélek Istennek!" — És annak kifejezésére, hogy ezzel a felkiáltással nem a teremtett dicséret dicsőségét kívánjuk Istennek, hanem azt a lényegi és örök dicséretet, amellyel önmaga által, önmagától, önmagában bír, és aki Ő maga, hozzáfűzzük: „Miképen kezdetben vala, most és mindörökké. Amen.” — Mintha vágyakozva ezt mondanánk: Azzal a dicsőséggel legyen Isten megdicsőítve, amellyel minden teremtmény előtt bírt végtelen örökkévalóságában és örök végtelenségében! Ezért tesszük hozzá ezt a dicsőítő verset minden zsoltárhoz és minden énekhez. (Teotimus).

A szerető lélek látva, hogy míg e földi nyomorúság közepette él, nem képes úgy dicsőíteni Istent, ahogyan vágyódik reá, és tudva azt is, hogy a mennyei karokkal egyesíti énekét, azt mondja: Óh Istenem! milyen dicséretre és áldásra méltó ezeknek a boldog lelkeknek az én mennyei Királyom trónja körül elhangzó dicséneke!... Tudjátok meg, hogy az isteni trón felől

egy hang szünet nélkül ezt kiáltja a dicsőséges Jeruzsálem boldog lakóinak: Mondjátok dicséretet Istennek mindannyian, kicsinyek és nagyok, kik szolgáljátok és félitek Őt! — Mire a megdicsőült szentek megszámlálhatatlan sokasága, az angyalok és a földön egybegyűlt emberek kara teljes erejéből énekli: Alleluja, dicsérjétek Istent... (Teotimus).

Óh életem Ura... hangomat az övékkel egyesítve, ugyanabba az édes dallamba olvad az én hangom is, dicsérve és áldva irgalmadat. (Teotimus.)

Valóban, a szeretet énekének igazi énekese az emberi szív; ő a hárfa és a zsolotárokat kísérő hangszer. (Teotimus).

A zsolozsmázáshoz angyali és isteni szívet kell vinni, mert hiszen ugyanazt tesszük vele idelent a földön, mint az angyalok a mennyben. (Beszélgetések.)

Szent Ágoston elbeszéli, hogy egyszer, még pogány korában, bement egy templomba, ahol Szent Ambrus váltott karral énekeltette a zsolozsmát, mint ahogy azt azóta is végzik, s az olyan elragadtatásba ejtette, hogy azt hitte, a Paradicsomban van. — Akadtak többen, akik azt állították, hogy nem egyszer csoportosan láttak angyalokat jönni,

akik belekapcsolódtak a zsolozsma éneklésébe. Milyen nagy figyelemmel kellene hát nekünk is részt vennünk benne, ha még az angyalok is megjelennek elmondásához, odafönt a magasan pedig a Győzedelmes Egyház ismétli azt, amit mi idelent mondunk!... Sohasem lenne szabad a zsolozsmázásba fognunk, főleg nekünk, akik énekeljük azt, anélkül, hogy megkezdése előtt bánatot ne indítanánk lelkünkben és a Szentlélek segítségét ne kérnők. Óh milyen boldogok is vagyunk, hogy már idelent elkezdhetjük azt, amit örökké teszünk majd a mennyben, ahová vezessen el minket az Atya, Fiú és Szentlélek Isten. Amen. (Szentbeszéd).

Mint ahogy az, aki egy királlyal beszél, nagyon vigyáz, hogy valami hibát ne kövessen el, s ha minden igyekezete mellett mégis hibáznék, önkénytelenül elpirul, úgy kell ügyelnünk nekünk is a zsolozsma elmondásánál, hogy tévedésből, vagy mulasztásból hibát ne kövessünk el. Ha pedig mégis hibáztunk volna, alázzuk meg magunkat és ne csodálkozzunk, mert ez egyáltalán nem rendkívüli dolog nálunk, hiszen hibáztunk másban is. De ha több ízben fordulna elő és folytatódnék is, ez már

arra mutatna, hogy az első hibát nem bántuk meg igazán. E hanyagság miatt ugyancsak szégyenkeznünk kellene, ... tiszteletből a jelenlévő Isten és az Ő angyalai előtt.

De ne aggodalmaskodjunk. Ha tévedésből egy-két verset kihagyunk a zsolozsmából, feltéve, hogy nem szándékosan tettük ... Azt a részt, amit önhibánkon kívül szórakozottan olvastunk, nem kell újra elolvasnunk. Még ha úgy értünk volna is néhány zsoltár végére, hogy nem lennénk bizonyosak afelől, vajjon elmondottuk-e, — mert szórakozottak voltunk és nem gondoltunk oda — ne vegyük át újra, hanem Isten előtt megalázkodva folytassuk a zsolozsmát. Nem kell mindig azt hinnünk, hogy hosszasabban tartó szórakozottságunknak hanyagságunk az oka; megtörténhetik, hogy az egészen az officium végéig tart anélkül, hogy az a mi hibánk lenne. És nem kell nyugtalanodnunk, ha még olyan rossz lenne is az; időről-időre szedjük össze magunkat s őszinte bánkódással alázkodunk meg Isten előtt. Egyáltalán, szeretném ha az ilyen rossz érzések sohasem zavarnák meg lelkünket, s bátran és hűségesen csak arra törekednénk,

hogy azokba soha bele ne nyugodjunk. Mert érzés és beleegyezés között igen nagy a különbség. (Beszélgetések).

Az összes erényes cselekedetek közül különös gonddal az áhitathoz tartozókat gyakoroljuk, s általában nagy tiszteletet tanusítunk az isteni dolgok iránt... mert a szent szeretet ezekből a gyakorlatokból táplálkozik és a kegyelem bőségesebben árad ki rájuk, mint más egyszerű emberi erénygyakorlatokra. (Teotimus).

Ó Istenem... milyen édes fájdalmat és fájó édességet érez az Isten dicséretére lángolóan vágyakozó szív, mikor minden igyekezet ellenére is gyarlónak és kevésnek látja dicséretét. Mennyire szeretné ez a szegény fülemüle mind magasabbra emelni hangját s egyre tökéletesíteni dallamát, hogy jobban áldhassa Szerelmesét! S ugyanabban a mértékben, ahogyan fokozódik dicsérete, egyre nagyobb örömét találja benne; s minél nagyobb örömét találja benne, annál jobban sajnálja, hogy nem tudja még tökéletesebben dicsérni Őt!...

Lelke minden képessége mindmeggannyi orgonasíp keblében, mely Kedvesének dicséretét zengi. Mintha azt mondaná: Én egy misztikus kis tücsök

vagyok : lelkem, szellemem, minden gondolatom, minden tehetségem, ami csak van bennem, egyetlen orgonát alkot: óh bár mindez az én Istenem nevéét áldaná és dicsőítené, mindörökké ! (Teotimus).

A példa. — A breviárium mondása közben Szalézi Szent Ferenc többnyire térdelt, néha állt, vagy lassan sétálgatott, de sohasem ült, bármilyen fáradt vagy legyengült volt is a munkától vagy a betegségtől. Nagy örömét találta abban, ha azt a káptalannal együtt mondhatta, s ezt nem is mulasztotta el soha, hacsak komoly ok nem akadályozta. (Hamon: Életleírás).

Boldog emlékü Atyánk beszélgetés közben egyszer elmondotta, hogy egy alkalommal, amikor annyi dolga volt, hogy azt sem tudta, hogyan végezzen vele, mégis, amint meghallotta a veszernyére hívó harangszót, abbahagyta munkáját és a templomba ment. Ez a tette annyira tetszett Istennek, hogy hazatérte után egy negyedórán belül elvégezte mindazt, ami annyi gondot okozott neki. „Isten cselekedte ezt,” tette hozzá. Ezek az ő saját szavai. (Fichel Anya vallomása.)

A kanonoki székből mindig úgy ült, mint egy szobor a fülkéjében, a legcsekélyebb nyugtalanság nélkül, mozdulatlanul, nem nézve se jobbra, se balra. A szórakozottság sohasem vehetett erőt rajta, mert Isten különös kegyelméből, azt tette lelkével, amit akart; ima közben csak arra volt gondja, hogy jól végezze azt s szelíden rákényszerítette szívét, hogy a zsoltárok minden versét komoly figyelemmel kíséresse, közben kiélvezvén mindazt a válogatott édességet, amit a Szentlélek csöpögtetett azokba. Hangja elég erős volt s azzal közepes magasságban, dallamosan zengte a Teremtő dicséretét. (Rivière: Életrajz).

Még csak a káptalan prépostja volt, amikor példája már arra bírta a káptalant, hogy az officiumot érthetően, megfelelő lassúsággal énekeljék; sőt bevezette azt is, hogy minden vers után hosszabb szünetet tartsanak. Mély összeszedettsége nyilvánvalóvá tette, mennyire tiszteli az isteni Szent Felséget, aikvel ilyenkor beszél; pontos megjelenése pedig ékesenszóló bizonyossága volt annak, hogy milyen nagyon becsüli ezt a magas hivatást. Püspöke egyszer megkérdezte, vajjon nem vegyül-e ebbe az összeszedettségbe és

pontosságba némi mesterkéltség és külsőség keresés is? „Őszintén mondhatom, — felelte erre Szalézi Szent Ferenc — igen nagy öröömre szolgál, hogy egy ilyen kitűnő társaságnak a tagja lehetek, s igen sokra becsülöm, hogy az angyaloknak ezt az égi tisztét ebben a káptalanban végezhetem. De egyébként is szent elvnek tekintem, hogy a közösen végzett áhitatgyakorlatokat a magán ájtatosságok elé kell helyezni. Isten ott van, ahol az Ő nevében egybegyűltek.”

Olyankor, amikor valami okból nem énekelhette a káptalannal együtt a zsolozsmát, más órában azért, ha csak tette, a templomba ment, hogy ott végezze el azt. Ha pedig ez sem állott módjában, akkor legalább olyan helyet keresett, ahol nem volt kitéve a szórazottságnak. De bárhol imádkozott is, azt mindig a legtiszteleteljesebb magatartásban, áhitattal és alázattal tette, anélkül, hogy fejét vagy szemét csak félre is fordította volna. Egy ízben egyik barátjának ezt a vallomást tette: „Gyakran annyira el vagyok foglalva, hogy azt sem tudom, hol áll a fejem, s hogy hol kezdjem, vagy hol végezzem dolgaimat; de ez azért egyáltalán nem

zavar a breviárium végzésében és sohasem tesz szórakozottá. Azt képzelem ilyenkor, hogy az égben vagyok és az angyalok társaságában zengem Teremtőnk dicséretét; mikor azután elhagyom a kórust és munkához látok, úgy találom, hogy az a sok dolog, ami előbb annyi gondot okozott, alig néhány perc alatt elintéződik. Mindezt a mi Urunk teszi.” (Hamon: Életleírás).

A keresztvetést mindig a legnagyobb áhitattal végezte s e célból jámbor gondolatokat ébresztett fel magában. „Mikor keresztet vetünk, — mondotta — arra kell gondolnunk, hogy a felfeszített Krisztust öleljük magunkhoz paizs gyanánt, minden ellenség ellen.” (Bonnevillle: Szalézi Szent Ferenc élete).

Szentünk ezt mondotta: Anyánk, az Egyház pontosan előírja, hogy a breviárium elmondása alatt hogyan viselkedjünk: majd állva, majd ülve, majd térdelve, levett, vagy feltett quadrátummal, de mindez a különféle helyzet és külsőség nem más, mint mindmegannyi ima. Az Egyház minden szertartása csupa nagy titok, mely az ájtatos, alázatos és egyszerű lelket nagy vigasztalással tölti el. (Szentbeszédék).

VII. FEJEZET

A szentmise

•••

Jézus Krisztus az . . . akit a Isten odaállított . . . engesztelésül. (Róm III. 25) Mert minden főpap, emberek közül választván, emberekért rendeltetik Isten előtt való ügyekre, hogy ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért (Zsid. V. 1.)

A szentmise méltó és gyümölcsöző elmondásához megkívántatnak bizonyos dolgok a szentmise előtt, mások a mise alatt és ismét mások a mise után.

Mise előtt. — 1. Gondos lelkiismeretvizsgálat és — ha szükséges — gyógyás... 2. Egy fél vagy legalább negyedórás összeszedettség, melyben a következőket tesszük áhítatos és szeretetteljes szívvel: leszállunk semmisségünk feneketlen mélységébe, amely a mi igazi helyünk, s onnét hirtelen fel-

emeljük szívünket Istenhez, mélységes hódolattal imádva a Szentháromságot és a megtestesült Igét, közben szívünkben, vagy kimondott szóval az imádás, a szeretet, a töredelem, az elégtétel, a felajánlás szavait mondva. Meghatározzuk, kiért akarjuk a misét felajánlani, s kikért és milyen szükségletekért akarjuk azt Istennek bemutatni. Végül megemlékezünk a mi Urunk Jézus Krisztus életének vagy szenvedésének valamely titkáról.

Mise alatt. — Az oltár lábánál, mielőtt megkezdénénk a szentmisét, emeljük fel lelkünket Istenhez s ajánljuk fel újra a fenséges áldozatot az örök Atyának, egyesülve azzal a mérhetetlen szeretettel, amellyel egyetlen Fia önmagát a kereszten felajánlotta. A szentmisét mérsékelt hangon kezdjük meg, a szavakat értelmesen, nem sietve mondjuk ki, az előírt szertartásokat a jelenlévők áhíthatára és épülésére komolyan, áhíthatosan, az előírások szerint végezzük.

Mise után. — A szentmise után legalább egy negyedóráig magunkba szállva szemléljük a szívünkben lakozó Ur Jézust, mélységes szeretettel imádjuk a mi Urunkat és Istenünket, köszöne-

tet mondva ezért a nagy jótéteményért, majd szeretetet és bánatot indítunk fel lelkünkben s felajánljuk Neki önmagunkat és egész életünket, végül pedig különféle kegyelmeket kérünk Tőle. (Szalézi Szent Ferenc összesített műveiből.)

A pap az áldozat bemutatója, de egyúttal áldozat is. A szentmisében feláldozza a Megváltóját, a nap további folyamán pedig a Megváltó áldozza fel az Ő papját.

A pap, mielőtt felmenne az oltárhoz, mindennap elmondhatja boldog Perboyre imáját: Ime isteni Megváltóm, méltatlanságom dacára olyan isteni létet adok Neked, amellyel nem bírsz: a szentségi létet. Esedezve kérek, hogy ugyanazt a csodát, melyet én a téled nyert és reám bízott hatalommal cselekszem, tedd Te is velem. Amidőn azt mondom: „Ez az én testem“, mondd Te is méltatlan szolgáltnak: „Ez az én testem.“ Változtass át engem Uram, hatalmad és irgalmad erejével, hogy teljesen átváltozzam és átalakuljak Beléd.“

A pap, kiváltképen a szentmisénél, egy másik Krisztus: Alter Christus. Felszenteléskor a Szentlélek beborítja őt is árnyékával, mint ahogy a Boldogságos Szűzet beárnyékolta. Ó, kettős misztérium! Jézus megtestesül Máriában... Jézus átfőmálja papját önmagába! Az ember eltűnik, s helyét maga az Úr Jézus foglalja el.

Evangéliumnál a pap helyet változtat, jelezvén ezzel, hogy Jézussal együtt halad az Ő útján. Sanctusnál a Megváltó szenvedésének és halálának jótéteményét alkalmazza mindenkinek az üdvösségére, de különösen az önmagáéra, a jelenlevőkére, az Egyház összes gyermekeire, minden szentnek dicsőségére és boldogságára, valamint a tisztítóüzben szenvedő lelkek enyhülésére.

Úrfelmutatáskor a pap töredelmes szívvel imádja, majd bemutatja az Úr Jézust az Atya Istennek, a mi bűneinknek és az egész világ bűneinek a bocsánatára, s felajánlja önmagát az egész Egyházzal. (Lelki útmutató.)

A tanítás. — Mindedig nem szóltam semmit a legszentebb áldozatról s a legméltóságosabb Oltáriszentségről, mely az áhitatgyakorlatok között ugyanaz, mint a nap a csillagok között. Középpontja az a keresztény vallásnak, lelke a jámborságnak, kimondhatatlan titok, az isteni szeretetnek mérhetetlen mélysége, mely által valósággal részesülünk Jézus Krisztusban, ki éppoly szeretettel, mint magasztos módon elhalmoz bennünket kegyelmeivel.

Ha imádságunk ezzel az isteni áldozattal egyesül, abból csodálatos erőt merít; s a lélek, amely ily módon Isten

kegyelmével, Szentlelkének édességével és Jézus Krisztus erejével megte-
lik, mint az Énekek Énekének menyasz-
szonya, vőlegényére támaszkodva bol-
dogságban úszik, s miként az illatos
fűszerek tüzeinek égbeszálló füstje, jó
illattal tölt be mindent...

Ezért rajta légy, hogy szentmisét
mindennap hallgass és az isteni Üdvö-
zítő ez áldozatát Istenek, az Ő Atyjá-
nak, magadért és az egész Egyházért
felajánld. Aranyszájú Szent János sze-
rint e fölséges áldozatnál az angyalok
seregesen jelennek meg, hogy e szent-
séges titkot otllétükkel dicsőítsék; mi-
vel pedig mi ugyanezzel a szándékkal
vagyunk ott, kétségtelen, hogy ha ve-
lük lelkileg egyesülünk, abból lelkünk-
re csak üdvös befolyás származhatik.
A diadalmas és küzdő Egyház ez iste-
ni cselekedet által Jézussal egyesül,
hogy Vele, Benne és Általa gyönyör-
ködtesse a mennyei Atya szívét s min-
ket irgalmában részesítsen. Milyen nagy
boldogság a lélek számára, hogy igaz
és benső áhítat által része lehet ebben
az üdvösséges jóban! (Filotea.)

Kevéssel szentmise előtt „*száll-
junk magunkba... áhítatos és
szeretetteljes szívvel.*” — A

legjobb előkészület, ha teljesen és tökéletesen átadjuk magunkat Istennek, minden fenntartás nélkül alávetve akarunkat és minden érzelmünket az Ő uralmának. Mert a mi Urunk, miután egészen át akarja adni magát nekünk, viszont azt kívánja, hogy mi is teljesen átadjuk magunkat neki, azért, hogy lelkünk egyesülése az Ő isteni Felségével tökéletesebb legyen és hogy valóban elmondhassuk: Már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.

„Leszállunk semmiségünk mélységébe és onnét emeljük fel lelkünket Istenhez.”

Semmiségünket el kell ismernünk, de nem szabad megmaradnunk benne, mert csak azért semmisülünk meg, hogy annál bensőségesebben egyesüljünk a mi Mindenünkkel, aki maga az Isten. Nem azért vetünk le magunkról mindent, hogy mezitelenek maradjunk, hanem, hogy Istent öltsük magunkra.

Igen üdvös, ha zavart és szégyent érzünk, amikor felismerjük nyomorúságunkat és tökéletlenségünket, de itt megállapodnunk nem szabad... hanem föl kell emelnünk szívünket Istenhez,

a szent bizalom útján, melynek alapja azonban ne bennünk, hanem Istenben legyen.

Az előkészület második része abban áll, hogy kiüresítjük szívünket mindentől azért, hogy azt egyedül az Úr Jézus tölthesse be. Annyi bizonyos, hogy ha nem részesülünk a megszentelődés kegyelmében (mert egyetlen jól végzett szentáldozás elegendő arra, hogy szentté tegyen bennünket), annak oka nem más, mint az, hogy nem engedjük az Urat úgy uralkodni szívünkben, mint ahogy azt az Ő jósága kívánná. Lelkünk Szerelmese eljön hozzánk, de mikor szívünkbe tér, azt különféle tárgyakal, érzelmekkel telve találja; Ő pedig nem ilyen, hanem kiüresített szívet keres, hogy Ő lehessen annak egyedüli Ura és Mestere... Csak akkor tarthatja be ígéretét, hogy átalakít bennünket önmagába, vagyis annyira fölemel minket semmiségünk mélységéből, hogy egyesülhessünk az Ő nagyságával. (Lelki beszélgetések).

Akaratunk egész erejével felkeltjük magunkban a szeretet indulatát."

A Megváltó szent szeretete sürget minket. Ó Istenem, az egyesülésnek milyen fenséges példája ez! Hozzákapcsolódott emberi természetünkhöz a kegyelem által, mint a szőlőtő a szőlővesszejéhez, hogy azt gyümölcseiben részesíthesse. De látva, hogy Ádám vétke ezt az egyesülést szétrombolta, még szorosabb és bensőségebb egyesülést hoz létre a Megtestesülés útján, miáltal az emberi természet mindörökre személyes egyesülésben marad az Istenséggel. Hogy pedig nemcsak az emberi természet, hanem minden egyes ember egyénileg is egyesülhessen az isteni Jósággal, a legfölségesebb Oltáriszentséget rendelte, melyben mind-egyikünk részesülhet, hogy így saját-maga egyesülhessen valóságosan, mint táplálékkal, a Megváltóval. (Teotimus).

„Meghatározzuk, hogy kiért akarjuk a szentmisét felajánlani.”

Midőn imádkozunk és kérjük az Istent, sohase imádkozzunk egyes számban, hanem mindig a „mi” és a „nekünk” szót használjuk, mint ahogy azt a mi Urunk tanította a Miatyánk-

ban, ahol nincsen sem „én” sem „nekem”, sem „enyém”. Ami annyit jelent, hogy mindig azzal a szándékkal kérjünk bárminemű erényt vagy kegyelmet, hogy abban mindazok részesüljenek, akiknek arra szükségük van, és hogy az mindig Istennel való minél nagyobb egyesülésünket szolgálja. Másképpen sem nem kérhetünk, sem nem kívánhatunk bármit is, akár magunk, akár felebarátunk számára, mert a szentségek erre a célra lettek alapítva. Nekünk pedig a mi Urunk szándéka szerint kell cselekednünk.

Mementókor.

Nem szabad azt gondolnunk, hogy amikor másokért imádkozunk, azzal mi magunk veszítünk valamit. Az értük mondott ima fokozza érdemünket, mind a kegyelem jutalmára itt a földön, mind pedig dicsőségünkre a másvilágon.

„Felajánlani a mennyei Atyának.”

Az Üdvözítő felhívja a szerető szívet, hogy dicsőítse és magasztalja az Ő mennyei Atyját mindazzal az áldással,

amit fiúi szeretete Neki juttatni képes; s ekkor... a lélek elvonul szíve csendjébe, mert csak csodálatra képes. Ó, milyen fönséges a Fiú dicsérete az Atyához. Milyen *szép* ez a szeretett Fiú *az emberek fiai között*. Milyen édes annak az ajaknak a hangja, amelyről *a kegyelem teljessége árad szét*... A mennyei Atya úgy élvezi mások dicséretét, mint különleges virágok illatát, de az Üdvözítőt hallva bizonyára így kiált fel: *Ime, Fiam dicséretének illata olyan, mint a virágokkal teli mezőé, melyet én áldottam meg*. Igen... mind az a magasztalás, amit a küzdelmes és győzedelmes Egyház nyújt Istennek, emberi és angyali dicséret, mert bárha a Teremtőnek szól is, mégis csak teremtményektől származik; de a Fiú magasztalása isteni, mert nemcsak Istent illeti; mint a többieké, hanem Istentől is ered, mivel az Üdvözítő igaz Isten. (Teotimus).

„A szertartásokat komolyan és ájtatosan végezzük.”

Semmit se tegyünk szokásból, hanem öntudatosan, az akarat hozzájárulásával; és ha a külső cselekedet néha mé-

gis megelőzné a benső átérzést a megszokás miatt, úgy legalább kövesse azt mielőbb az érzelem is. Ilymódon a külső a belsőből fakad és a külső táplálja a belsőt; mint ahogy a tűz hozza létre a parazsat, a parázs viszont táplálja a tüzet. (Lelki beszélgetések).

„Mise után magunkba szállunk.”

Ó, milyen csodálatos dolog! A szegény és rossz szolgálakást ad Urának! ... Teljesen odaadom magamat Annak, aki nekem adta magát! Lemondok szeretetből minden földi és mennyei dologról, mondván: Mit kívánhatnék az égtől és mi kívánni valóm marad a földön, mikor az én Istenem és mindenem az enyém? Bizalommal és egyszerűen elmondom Neki mindazt, amit Iránta való szeretetem sugall és elhatározom, hogy a Mester szent akarata szerint élek, aki önmagával táplál engem.

Nem végezhetek méltóbb hálaadást az isteni Felséghez, mint ha felajánlom Neki Azt, aki által és akiért kedves Neki minden a földön és a mennyben. (Levelek).

A példa. — 1593 december 21-én, Szent Tamás apostol napján mondotta Atyánk, Szalézi Szent Ferenc első szentmiséjét, püspöke, egész rokonsága, apja, anyja, testvérei és hatalmas tömeg jelenlétében, akiket mind megáldoztatott, úgy hogy már szinte azt hitték, a misének sohasem lesz vége. Olyan volt, mint egy angyal. A nép már ekkor kezdte szentté avatni őt szívében. És ez a boldogemlékű áldozatbemutató azt mondta később egyszer, szent bizalmában, a mi nagyrabecsült Anyánknak, hogy Isten már ennél az első áldozatnál leírhatatlan módon birtokába vette a lelkét, s olyan szándékokat sugallt neki, amelyeket azután egész életében felhasználhatott, mert minden későbbi szentmiséje az elsőnek a megismétlése volt. (A Vizitáció évkönyvéből, Annecy).

Szalézi Szent Ferenc önmagának írt püspöki szabályzatában olvashatjuk a következőket: 9 órakor bemutatja a szentmise áldozatot, melyet egy napon sem mulaszt el, hacsak valami rendkívüli körülmény nem akadályozza, hogy pedig azt minél nagyobb ájtatossággal végezhesse el, magába száll és röviden fontolóra veszi mindazokat a gondola-

tokat és érzelmeket, amelyek alkalmasak a nagy titok iránti áhítat felkeltésére. Már szobájából kijövet ezzel foglalkozik, míg a templomba megy. A sekrestyébe érkezve elvégzi közvetlen előkészületét, amelyet sem túl rövidre nem fog, sem túl hosszúra nem nyújt, hogy ne fárassza ki és ne untassa azal a misére várakozókat; ugyanilyen a hálaadása is. A szentmise után, melyet szent komolysággal végez, nem beszél senkivel, de még kevésbé misére menet; kiváltképen nem beszél semmi világi dologról, hogy lelkének összeszedettségét meg ne zavarja. (Életrajz).

Szentünk mindennap misézett, sohasem mulasztotta el, ha csak valami komoly ok nem akadályozta, pl. betegség, vagy ha olyan helyen időzött, ahol nem volt templom. Öröm volt az oltárnál látni, minő tisztelettel és áhítattal viselkedett Isten színe előtt: szemét szerényen lesütötte, s arcáról olyan összeszedettség, áhítat és édes derű sugárzott, hogy meghatottságot és áhítatot ébresztett azokban, akik figyelemmel kísérték őt; főleg átváltozáskor és áldozáskor olyan tisztaság és béke ömlött el arcán, hogy az minden szemlélő szívét megindította. Valóban, ez az isteni

Szentség volt az ő élete és ereje. Olyan-
nak látszott e szent cselekmény köz-
ben, mint aki egészen átváltozott Istenbe. Miséjét mérsékelt, de hallható
hangon, komolyan, nyugodtan, minden
sietség nélkül mondta, bármilyen sür-
gős dolog várt is reá. Évekkel ezelőtt
egyszer azt mondotta nekem, hogy
amint odaáll az oltár elé, megszabadul
minden szórakozottságtól. Ismerek em-
bereket, akik áldozásának láttára any-
nyira megindultak és olyan áhitattal
teltek meg, hogy ezt a benyomásukat
soha többé nem tudták elfelejteni.
(Chantal Szent Franciska Janka vallo-
mása).

Olyan szeretettől lángolóan jött ki a
sekrestyéből s közeledett az oltárhoz,
a legszentebb áldozatot olyan fönséges
és mégis alázatos méltósággal kezdte,
folytatta és fejezte be, a szertartásokat
a legkisebb részletekig olyan bensősé-
ges figyelemmel és mélységes odaadás-
sal végezte, s külső viselkedése is
olyan komoly és választékosan szerény
volt, egyszerű és tiszteletreméltó őszin-
teséggel, nyugalommal és szelidséggel
minden mozdulatában, s annyi buzgóság
és lelkes tűz tükröződött arcán, hogy
inkább égi szeráfra, mint földi ember-

re emlékeztetett. S mikor egy-egy szót kiejtett, mintha egész szíve ott lett volna ajkán. (Egykorú feljegyzések).

Mióta pap és püspök lett, mennyire ragaszkodott a legszentebb és imálandó szentmiseáldozat bemutatásához! Nem érezte volna jól magát akár városban, akár vidéken vagy útközben, ha egyetlen nap is elmúlt volna anélkül, hogy megjelenjék az oltár előtt és föl ne ajánlja az Örök Atyának azt a hasonlíthatatlan ajándékot, melynek bemutatását öröktől fogva való Fia parancsolta meg nekünk. Gyönyörűség volt látni őt főpapi mise mondásakor... inkább égi angyalnak, semmint földi lénynek nézte volna ilyenkor az ember. Akár állt, ült, felkelt vagy ide-oda ment, mindezt méltóságteljes alázatossággal mérsékelt méltósággal végezte. De bármennyire figyelt is viselkedésére, a határtalan tisztelet, melyet a fenséges titok iránt érzett, olyan összeszedettségben tartotta, hogy soha a legcsekélyebb tévedést sem követte el, bensejét éppen úgy, mint külsejét állandóan fegyelmezte.

E nagy Szentség iránt érzett tiszteletére való tekintettel, mély tiszteletben részesítette mindazokat is, akik az ol-

tár körül teljesítettek szolgálatot, kiváltképen azonban a papokat, a vér nélküli áldozathoz való szükségképeni viszonyuk miatt; azért el nem tűrte volna soha, hogy papjai a legkisebb világi szolgálatot is tegyék neki. (Rivière: Életrajz).

Pappá szentelésének pillanatától kezdve nem volt más gondolata és vágya, mint egyesülni a legfőbb pappal, Krisztussal. Gyakran mondta, hogy a jó pap élete nem lehet más, mint Istennel való egyesülés, miután Isten is egyesült vele az Oltáriszentségben.

A szentmisét mindig olyan előkészülettel s olyan lelkiállapotban végezte, amilyenben meghalni és Isten ítélőszéke előtt megjelenni óhajtott. Néhány nappal ezelőtt hallottam valakitől, aki igen jól ismerte őt és akivel egy újmisés első miséjén találkozott, hogy a templomból kijövet a Szent egyik barátjához fordulva ezt mondotta: Ó milyen boldog ez az ember! Most már nem is gondolhat többé másra, mint arra, hogy Istent szolgálja, s majdnem lehetetlen vétkeznie. — Erre valaki megjegyezte, hogy azért csak gyarló ember marad, következőleg éppenúgy hajlamos a bűnre, mint azelőtt. Mire ő szent

fölháborodással válaszolta, hogy akik így beszélnek, azok nem tudják, mit jelent paonak lenni, Jézus testével foglalkozni és azt magához venni. Erre ismét más azt mondotta, hogy nem mindenkinek ez a véleménye és érzelme. — Itt nem egyéni véleményről, vagy érzelemről van szó, — felelte a Szent, — hanem az összes egyháziakat kötelező kötelességről, és akik nem olyan tiszták, mint az angyalok, azok csak névleg papok.

Miután ilyen magasztos felfogása volt a papi méltóságról, sejthetjük, minő életet élt és milyen törvényeket írt elő magának. De még jobban következtethetünk erre abból a kis beszélgetésből, melyet egy igen jámbor lélekkel folytatott, aki azt kérdezte tőle, hogy milyen módon végezheti legjobban a szentáldozását. Micsoda kérdés! — válaszolta Szentünk. — Hát nem tudja, hogy ha azt akarjuk, hogy Isten szívesen lakozzék szívünkben, minél hasonlóbbá kell válnunk Hozzá; és ha Vele együtt akarunk élni és lakni, úgy kell élnünk, mint Ő. Istenem! — fűzte aztán hozzá — ha arra gondolok, amit most önnek mondok, szegény szívem valósággal elolvad és mintegy így beszél hozzám:

Ó! Éljen Jézus! Mert nem akarok és nem tudok másért élni, csak Jézusért! Ó Jézusom! Kik is vagyunk mi? És mikor leszünk olyanok, mint a Te szentséges Anyád, aki mialatt Téged hordozott szívében, úgy élt, mint ahogy azoknak kellene élniök, akik Téged magukba fogadnak a legtisztább és legfölségesebb Oltáriszentségben!

Miközben ezeket mondta, néhány könnycsepp hullott alá a szeméből, s ő letörülve azokat arcáról megjegyezte, hogy az örömtől sír, mert ilyen édes beszéd tárgyánál lehetetlen megindulását elfojtania.

Egy más alkalommal szabályként mondta egyik barátjának, aki pap akart lenni, hogy mindent ugyanabban a szel-
lemben tegyen, mint amilyenek mise-
mondás közben, vagy áldozásnál kell eltöltenie a lelkét; ami lényegében azonos azzal a másik elvével, amit általánosnak tételezett fel mindenkinél, aki papi hivatásban él, hogy t. i. az egész nap előkészület legyen a szent Áldozatra. Ő maga ezt az elvet a gyakorlatban úgy vitte keresztül, hogy úgyszólván állandóan lelki készségben élt Isten akaratának teljesítésére; annyira, hogy saját bevallása szerint, ha bármilyen el-

foglaltsága közben megkérdeznék, mivel foglalkozik, bátran felelhetné, hogy a szentmise mondására készül elő.

Szeme előtt mindig isteni Mestere állott, akinek azalatt a 33 év alatt, míg a földön járt, állandóan a keresztfán bemutatandó véres áldozata volt az eszében. Ez tette ennek a szent embernek az életét tökéletes papi életté, teljesen hasonlatossá a legfőbb papnak, Jézus Krisztusnak életéhez. (Talon: Életrajz.)

VIII. FEJEZET

A munka órái

•••

„Tehát szeretett testvéreim, legyetek állhatatosak és rendíthetetlenek; cselekedjete mindig többet az Úrért, tudván, hogy munkátok nem hiábavaló az Úrban.“ (I. Kor. 58.)

„A papok sohase legyenek tétlenek, hanem mindig foglalkozzanak valami hasznos testi vagy szellemi munkával.”
(Vives: Életrajz.)

A munka volt üdvösségünk nagy eszköze. A mi Urunk három éven át prédikált, életének harminc esztendejét azonban rejtett, ismeretlen, minden észrevehető érdem és látható eredmény nélküli munkának szentelte, s nem lebegett szeme előtt más, mint Atyjának dicsősége és a lelkek megszentelése. — Munkálkodjunk úgy, amint azt Isten akarja, a z a l, amivel Ő akarja, hogy foglalkozzunk. Utánozzuk Üdvözítőnket. „Az Övéhez igazítsuk cselekvé-

*sünket, — mondta Szalézi Szent Ferenc —
Őt vegyük mintaképül“ és úgy dolgozzunk,
mint ahogy Ő dolgoznék helyünkben.*

*A tanulás tekintélyes helyet foglaljon el
a pap életében. A tudomány Isten ajándé-
ka, melyet legszivesebben a tiszta szívűek-
nek ad; mert — amint Szent Cassián
mondja — a szív tisztasága nyitja ki a lé-
lek szemét, mely Istent szemléli.*

*A tanítás. — A papok sohase
legyenek tétlenek, hanem min-
dig foglalkozzanak valami hasz-
nos testi vagy szellemi mun-
kával.*

A fiatalság és a tétlenség rossz paj-
tások: az utóbbi elárulja és tönkreteszi
az előbbi. (Levelek.)

Mindazok, — mondta Szalézi Szent
Ferenc, — akik közülünk olyan mun-
kával foglalkoznak, ami akadályozza ő-
ket a tanulásban, úgy tesznek, mint
akik gyomruk természetének ellenére
csak nagyon könnyű húsféléket esznek,
minek következtében lassankint legyen-
gűlnek. Mondhatom önöknek, hogy a tu-
datlanság és a rosszaság között nincs
nagy különbség, jöllehet a tudatlanság-
tól jobban kell félni, ha meggondoljuk,
hogy az nemcsak önmagunknak árt, ha-

nem a papi állapot megvetésére vezet; azért kérem önöket kedves testvéreim, foglalkozzanak komolyan a tanulással, mert a pap számára az Egyház hierarchiájában a tudomány a nyolcadik szentség. A mi szájalomraméltó Genfünk ugyancsak meglepett bennünket azal, hogy észrevette tétlenségünket... és azt, hogy megelégszünk breviáriummunk elmondásával anélkül, hogy tudósabbakká is igyekeznénk lenni... Így azután, amíg mi aludtunk, az el-lenség vadócot vetett az Egyház szántó-földjébe, tévtanokat csempészett be, szétoztott bennünket és lángba borította ezt az egész vidéket... Azért intem önöket, tanuljanak, hogy mint tanult és példás életű emberek, kifogástalanok legyenek s feleletet tudjanak adni mindenkinek, aki önöknél a hit dolgai felől kérdezősködik. (Maupas: Életrajz.)

Bármilyen nagy legyen is a tudomány, szeretet és alázatosság nélkül veszélyes. Ó, de még mennyivel veszélyesebb akkor, ha kicsiny és dölyfös. (Levelek.)

Az Isten megáldja és gyümölcsözővé teszi azt a munkát, mely az Ő szent tetszése szerint kicsinyben és megvette

tésben kezdődik. Javunkra írja türelmünket és bátorságunkat, melyet fenntartásában és előbbrevitelében kifejtenek, s művük egyszer majd annál nagyobb sikert ér el, minél lassúbbnak látszik kezdetben a fejlődése. (Levelek.)

Ime, a mű jóságának valódi jelei: A kezdet mindig nehéz, az előrehaladás valamivel könnyebb, a befejezés pedig szerencsés. (Levelek.)

A készség Isten akaratának teljesítésében, hatalmas eszköz arra, hogy bármely jó munka folytatására és befejezésére hathatós kegyelmeket nyerjünk. (Levelek.)

A példa. — Ez az érdeemes püspök kiválóan és különös figyelemmel végezte minden munkáját, mert az a tiszta szándék vezette, hogy jól szolgálja Mesterét... Ez a magyarázata, hogy olyan nyugodtan, minden hajszolódás nélkül végzett mindent, akár dolgozott, akár beszélt, gondosan ügyelve arra, hogy a cselekvésből ne hiányozzék az odaadás, az eljárásból a figyelem és a sokféleségből az egység... a testből a lélek... Keresztény kötelességeit keresztényileg, papi munkáját papi módon, a

püspököt püspökhöz illően, az angyali műveket angyali, az isteni műveket isteni módon végezte. (Rivière.)

A szent püspök saját maga számára írt szabályzatában olvassuk a következőket: „Ami a tanulást illeti, azt úgy fogja végezni, hogy mindennap tanuljon valamit, ami hasznos és megfelelő hivatásához. Rendszerint a reggeli hét és kilenc óra közé eső két órát használja fel erre a célra.” (Károly-Ágoston: Életrajz.)

Azt tartotta, hogy ha Isten valami munkával megbízott bennünket, azt sohasem szabad abban hagyni, hanem bátran le kell küzdenünk az akadályokat és felülkerekednünk a nehézségeken. De amilyen szilárdsággal vállaltuk a munka megkezdését és folytatását, ugyanolyan alázatossággal és egyszerűséggel kell arról lemondanunk is, ha így kívánják tőlünk. Mindenben és mindig fogadjuk nyugodtan és készségesen mindazokat az eseményeket, amelyeket Isten küld számunkra. (Causin.)

Miután elvégzett valami munkát, amiről úgy gondolta, hogy az kötelessége volt, nem gondolt többé rá és nem tördött azzal, miképpen fogják mások

megítélni, de nem engedte át magát aggályoskodásnak sem, abbeli félelmében, hogy meg ne zavarja ezzel lelkét isteni Mesterének élvezetében. (Causin.)

Mindennap művelte szellemét valami hasznos tanulmánnyal, szorgalmasan foglalkozott a hivatásával kapcsolatos dolgokkal, hogy azután továbbadja felebarátainak a tanultakat. (Caussin.)

A mi szentéletű püspökünk nem bírta elviselni papjainál a tudatlanságot, miért is sohasem tárgyalt velük anélkül, hogy előbb jó életre és szorgalmas tovább művelődésre ne biztatta volna őket. (Maupas.)

Jól tudta, hogy a magasabb pápi méltóság viselőinek és az apostoli életet élő embereknek legfőbb teendőjük a szakadatlan munka és hogy nem szabad az oltárra vagy asztalra erősített gyertyák módjára tétlenül állaniok, hanem mindmégannyi napként kell tevékenykedniök. (Talon.)

Jól tudta, hogy aki oktatni és erényekre tanítani akarja a lelkeket, annak előzőleg már magának kellett gyakorolnia azt, amit tanítani kíván. Ezért nem járt úgy, mint azok a piciny lánycskák, amelyek önmagukat emésztik

fel, miközben másoknak világítanak, vagy azok a kicsiny források, melyek a tabernákulum közelében fakadnak, de azután elvesznek az oltár lábánál.

De — kérdezhetik talán: — hol képződnek azok a csillagok, melyek bevilágítják a földet anélkül, hogy maguk fölemésztnéneek? És hol erednek azok a folyamok, amelyek állandóan öntözik a mezőket, anélkül, hogy vizük kiapadna? Szentünk szellemében felelve azt mondom, hogy a tiszta és buzgó szívben, a csupáncsak Istent kereső lélekben, az imádság helyein, a kereszt lábánál és a lélek csöndes magányában.

Innen merítette szentünk is azt a szeretetreméltó világosságot és azt a gyógyító vizet, mely azután szétáradt egész Európában. Napjainak és éjszakáinak legnagyobb részét tanulásban és imában töltötte; nem kért Istentől sem kitüntetést, sem gazdagságot. Csak azért a kegyelemért könyörgött isteni Mesteréhez, hogy gyarapodjék az erényben és a tudományban, állhatatos és szilárd maradjon a megpróbáltatások közepette; buzgóságot kért a lelkek üdvének munkálására, különösen pedig azért a boldogságért esedezett, hogy munkáságának befejezéséül vérével öntözhes-

se egyházme^ov^ov^oéjének kiszikkadt, száraz földjét. (Talon.) — A mi Urunk az én mesterem a szentek tudományában, — mondta — és én gyakran járulok hozzá azért, hogy tanítson engem; mert édeskeveset törődnék azzal, hogy tudós legyek, ha szent nem lennék általa. (Hamon.)

Ahol böjti beszédeit tartotta, ott rendszerint minden csütörtökön összehívta a világi papokat és szerzeteseket a városból és környékéről, megbeszélte velük a különféle lelkiismereti kérdéseket és türelemmel s csodálatos világossággal oldotta meg nehézségeiket.

Hogy papjai komolyan foglalkozzanak a tanulmányokkal, sohasem adott javadalmakat másképpen, mint pályázat útján, ahol az egybegyűltek ítélete alapján a legtöbb tudással bírók és a legerényesebb életet folytatók nyerték el azokat. És ezt a szentül beállított rendet a világ nagyjainak semmiféle ajánlása sem bonthatta meg. (Chaugy.)

Mikor püspöki vizsgájának letevése céljából Rómába érkezett, első útja a Szent Péter templomba vezetett, ahol bensőségesen kérte Istent, hogy ha megválasztása nem felel meg isteni Akaratának vagy nem szolgál az Egy-

ház javára, zavarja össze gondolatait a reá váró vizsgálaton; Isten azonban éppen ellenkezőleg, ünnepélyesen megerősítette ezt a választást, amennyiben Isten embere, akinek vizsgálatán maga VIII. Kelemen pápa is jelen volt, nyolc kardinális, húsz érsek és püspök, valamint nagyszámú prelátus, doktor, világi és szerzetes pap társaságában, feleleteivel a bírálóbizottságnak olyan elismerését érdemelte ki, hogy a pápa föl-emelkedett helyéről, s megölelte őt, annak jeléül, milyen nagyrabecsüli érényét és ítélőképességét. (Talon.) — Nem volt még dicsőségteljesebb vizsga, mint ez, ahol magának Jézus Krisztusnak földi helytartója volt a vizsgáztató és ítélő bíró. (Dom Jean de St. François.)

Szentünk egyetlen órát sem hagyott elmúlni anélkül, hogy a benső önmegtagadást ne gyakorolta volna; minden kínálkozó alkalmat fölhasznált erre a célra: pl. olyankor, amikor legfontosabb munkái közepette megzavarták, vagy ellenmondások, összeütközések középpontjába került és más hasonló alkalmakkor, amelyek úgyszólván állandóan próbára tették. És sohasem panaszkodott, mert mindenben az isteni

Gondviselés munkáját látta, melynek teljesen átengedte magát. (Szent Chantal.)

Szentünk azt mondta, hogy egyszerre nem tud két dolgot végezni. A hajszolódo sietséget mindig helytelenítette, mert ebben találta forrását, eredetét a legtöbb nyugtalanságnak, meg gondolatlan elhamarkodásnak, szórakozottságnak és tévedésnek. Ő mindig jól akarta végezni, amit tett, ehhez pedig figyelem szükséges. Ezért szokásává vált, hogy sohasem sietett, nyugodtan végezte egyik dolgát a másik után és minden munkájába belevitte jószándékát, igyekezetét és hosszú évek során szerzett tapasztalatait a lelki életben, aminek következtében sikerült és a maga nemében szinte tökéletes remekmű volt minden munkája, a Teremtő dicséretére. (Rivière.)

Soha senkisémet láthatta őt izgatottan, bármilyen nagy munka előtt állott is. Mielőtt szerzetbe léptem volna, egy napon így szóltam hozzá: „Úgy félek attól a sok mindenféle üggyől, amit még le kell bonyolítanom.” — Mire ő így felelt: „Leányom, tegyen úgy, mint én. Milánói utazásom előtt állok s igen sok dolgom és több mint 50 válaszra váró

levelem van. Ha mindezt sürgősen akarnám elintézni, elveszíteném a fejemet. De én nem akarok hajszolódni, sem pedig belezavarodni ebbe a sok dologba. Azért, látja, ma szépen, nyugodtan elvégzem, amit tudok. Éjjel azután válaszolok annyi levélre, amennyire csak tudok, majd ugyanígy folytatom holnap és mindaddig, míg be nem fejeztem a reám váró munkát anélkül, hogy emiatt nyugtalankodnék. Tegyen szintén így leányom, mert az idő a mienk.” Ugyanezen a napon fogadóterme tömve volt emberekkel, akik azért jöttek, hogy elbúcsúzzanak tőle. (Mouxy Anya, vizitációs nővér valamása.)

Csodálatos dolog volt látni, milyen nyugodt és kiegyensúlyozott tudott maradni Isten és az emberek iránti kötelességeinek ebben a nagy ide-oda hullámszásában. Olyan egyszerűen és komolyan végzett mindent, mintha annál az egy dolognál több elintézni valója nem volna egész nap. (Egykorú följegyzések.)

IX. FEJEZET

A hallgatás és az elmélkedő imádság

....

*Járj előttem és légy tökéletes.
(Gen. XVII. 1.) Téged keres te-
kintetem, a Te arcodat keresem
Uram! Ne fordítsd el tőlem ar-
codat. (26. Zsolt. 8. 4.)*

A munka és a magányosság óráiban a *papok* helyezték magukat különösebben Isten jelenlétébe, kegyelmét kérve a hallgatás gyakorlásához, ...nemcsak azért, hogy a hiú fecsegést megakadályozzák, hanem azért is, hogy útját vágják a haszontalan és csapongó gondolatoknak, s Istennel társalognak új erőt nyerjenek az Ő állandó szolgálatára.

Igen jól felhasználhatják e célra reggeli elmélkedésükből azt a titkot, amelyben különös elmélyedéssel szemlélték a mi Urunkat. Ha pl. aznap

Krisztus Urunk megostoroztatásáról elmélkedtek s szívüket megindította az a szelíd és szeretetteljes tekintet, amelyet az isteni Megváltó időnkint kínzóira vetett, állítsák gyakran szemük elé ezt a jelenetet és szeretetük fellángolásában mondják: O édes Jézus, ved reám irgalmas tekintetedet! — Máskor meg így szólhat: Uram, távolíts el tőlem mindent, ami visszatetsző előtted!

Vagy ottmaradhatnak csendben a mi Urunk lábainál, mint Mária Magdolna, hallgatva, amit szívüknek mond, szemlélve jóságát és szeretetét s időről-időre a következő vagy hasonló szívből fakadó fohászokat intézve Hozzá: — Ó Istenem, Te Atyám vagy, végy tehát isteni Gondviselésed karjaiba. — Istenem, könyörülj nyomorúságomon. — Uram, add, hogy csak Benned éljek. — Üdvözítőm, add nekem szeretetedet. — Jézus, légy az én Jézusom. — Ments meg engem, Uram. — Lelkem Üdvözítője, mikor leszek egészen a tied? — Ó Istenem, rendelkezél velem a Te isteni akaratod szerint. — Ne éljek, Uram, ha nem Érted élek. — Királyom, mikor látlak meg isteni dicsőséged fényében? — Uram, légy könyörületes hozzám, szegény bűnöshöz! — Uram,

mikor foglak tökéletesen szeretni! — Uram, adj nekem szelid és alázatos szívet. — Én Üdvösségem, én Szerelmem! — Istenem, te vagy mindenem. — Jézus, te vagy szívem gyönyörúsége. — Uram, add, hogy mindenben teljesítsem akaratomat. — Jóságod őrizzen meg attól, hogy megbántsalak. — Legfőbb javam, semmi egyébbet nem akarok, csak Téged!

A Szent Szűzhöz.

Üdvözöllek drága Úrnóm és teljes szívemből hódolok előtted. — Irgalom Anyja, könyörögj érettem. — Egek Királynéja, neked ajánlom lelkemet. — Édes jó Anyám, eszközöld ki nekem szent Fiad szeretetét. — Édes Reménységem, Jézus oldalán. — Bűnösök Menedéke, íme lábaidhoz vetem magamat. — Éreztesd velem, dicsőséges Szűz közbenjárói hatalmadat a Szentháromságnál.

Az angyalokhoz.

Dicsőséges őrangyalom, kinek őrizete alatt állok, imádkozzál értem. — Jóságos őrangyalom, áldj meg engem.

— Dicsőült Szellem, őrizz meg ellenségeimtől. — Kedves jó pártfogóm, add, hogy hűségesen kövessem sugalataidat.

Hasonlóképen fohászkozhatnak a szentekhez is, akik iránt különösebb tisztelettel viseltetnek, így pl. Szent József, Keresztelő Szent János, Szent Péter, Szent Pál, Szent János evangélista, a szűzek védőszentje, a három Szent Katalin és más szentekhez, akiknek életét ismerik.

Amikor az óra ütését hallják, a haszontalanul elmúlt órára gondoljanak; jusson eszükbe, hogy erről az óráról éppen úgy, mint életük minden percéről számot kell adniok, — hogy közelednek az örökkévalósághoz, — hogy a szegény elkárhozottak az órákat évszázadoknak érzik, — hogy állandóan a halál felé sietünk s utolsó óránk talán már nincs messze.

Ilyen és hasonló gondolatok után küldjenek jámbor sóhajokat az ég felé, hogy legyen Isten kegyes hozzájuk utolsó órájukban: amit biztosan remélhetnek is mindazok, akik ezt a gyakorlatot gondosan végzik. Azért gyakorolják azt ahol és amikor csak lehet, mert ezáltal napról-napra növe-

kednek az erényekben egészen addig, míg végre eljutnak az isteni szeretetben való tökéletességhez.

Akik valami kísértéssel vagy szenvedéllyel küzdenek, azok erőt és bátorságot meríthetnek a mi Urunk fáradozásainak szemléléséből, azt magukra alkalmazva. Ha pedig az erények gyakorlásában volnának nehézségeik, nézzék, hogy a mi Urunk hogyan cselekedett, mikor ezen a világon járt s ezúton világosságot és segítséget nyertek. (Útmutató.)

A bensőséges élet alapja az összeszedettség; az összeszedettség alapja pedig a haszontalan, felesleges gondolatok eltávolítása. Isten figyelemmel kíséri az ember minden gondolatát. A haszontalan gondolatok kiküszöbölése és a figyelem Isten jelenlétére elegendő arra, hogy a lélek csakhamar megszentelődjék, — mondta Szent Chantal.

Az „Útmutató“ IX. fejezetében Szalézi Szent Ferenc a jámbor gondolatok gazdag változatosságát nyújtja, még pedig azért, hogy minden lélek a maga sajátos hajlandóságai szerint egyesülhessen a mi Urunkkal és tartózkodhassék az Ő jelenlétében, különböző foglalkozásai közepette. A lélek nagyszerű föllángolásai ezek, röpimák, megpihenés az Údvözítő mellett, az óra

megszentelése, a halál gondolata stb. ami mind arra szolgál, hogy belemerítse a lelket a természetfölötti életbe.

Mikor értjük mea már egyszer, hogy a bensőséges életnek egyetlen órája sokkal nagyobb és döntőbb jelentőségű érték az emberiség számára, mint ennek vagy annak a háborúnak a megnyerése! Keresztes Szent János biztosít minket, hogy a tiszta istenszeretetből végzett egyetlen mozdulat hasznosabb az Egyházra, mint az összes többi művek együttvéve.

A tanítás. — A szándékosan elfogadott haszontalan gondolatok nagyon veszélyesek. (Beszélgetések.)

A hivatásunkkal járó szükséges elfoglaltságok nem kisebbitik a szeretetet Isten iránt, sőt növelik és beara-nyozzák, úgy hogy elmondhatjuk róluk: azok a jámborság munkái. A pacsirta nem kevésbé szereti dalát, amikor hallgat, mint mikor énekel; a jámbor szív sem kevésbé szereti Istent, mikor a külső kötelességek elszórakoztatják, mint amikor imádkozik; hallgatása és hangja, cselekvése és szemlélődése, elfoglaltsága és nyugalma egyaránt a szeretet himnuszát zengi benne... (Teotimus.)

Dolgainknak szorgalmas és iparkodó

végzése nagyban különbözik a nyugtalan és aggodalmas kapkodástól. Az angyalok minden lehető buzgalommal munkálják üdvünket, de boldog állapotuknak nyugalmát és békéjét ez nem zavarja meg. Bármennyire buzgólkodnak is üdvösségünk körül, nem nyugtalankodnak és nem kapkodnak soha... Tehát gondosan és igyekezettel végezd minden dolgodat, mert Istennek akaratja, hogy szorgalmasan végezd el, amit reád bízott. Munkád közben azonban ne heveskedjél és ne nyugtalankodjál... Minden dolgodban az isteni Gondviselés legyen támaszod; munkádnak sikere egyedül tőle függ... Mindennapi s nem sok gonddal járó dolgaidat úgy végezd, hogy ne annyira ezekre, mint inkább Istenre gondolj; ha pedig munkáid olyan fontosak, hogy egész figyelmedet lekötik, akkor is gondolj néha Istenre, mint a tengerre, hogy hálójukat szerencsésen kormányozzák. Ha így cselekszel, Isten veled, benned s javadra dolgozik s megadja munkádnak azt a vigasztaló sikert, amit óhajtottál. (Filotea.)

Aki csak Mesterét szereti, az vidáman és minden munkájában egyformán szolgálja Őt... Mikor érkezik már

el az az idő, amikor nem keresünk semmi mást, csak Istent? Ó, milyen boldogok leszünk, amikor majd ennyire jutunk, mert mindenütt megtaláljuk, amit keresünk s mindenütt azt keressük, amit bírunk. (Levelek.)

Isten jelenlétébe helyezték magukat.

Ha valamit Istenért teszünk, az már annyit jelent, hogy az ő jelenlétében vagyunk. A vágy, hogy magunkat Isten jelenlétében tartsuk, felhívja figyelmünket jelenlévő jóságára. (Beszélések.)

A nap folyamán gyakran gondoljanak Isten jelenlétére. Olyan dologban, mely teljesen leköti figyelmüket, legalább időről-időre fordítsák lelküket Istenhez; az Ő szeme mindig kimondhatatlan szeretettel függ rajtuk... Rajta légy, hogy míg külső dolgokkal foglalkoznak s az emberekkel érintkeznek, szívük gyakran vonuljon vissza a magányba, ahol kizárólagosan a jelenlévő Istennel van együtt. (Beszélések.)

Istennel társalogva.

A szeretet többet mond tekintetével

és magatartásával, mint bármi egyéb-
bel; még a csend és a hallgatás is sza-
vakat pótol: „Szívem megmondta nek-
tek, arcom titeket keresett”... A sze-
retet nyelve nem szavakból áll, hanem
tekintetekből, sóhajokból, magatartás-
ból, sőt csendből... A misztika tudomá-
nya nem abból áll, hogy az Istenről
való beszédet hallgatja, hanem abból,
hogy Istent magát hallja beszélni, érzi
indításait, sugallatait és világosságait;
nemcsak Istenről beszélünk, hanem Isten-
hez; Neki magának beszélünk Róla
és Ő maga beszél nekünk Önmagáról...
Édes és csodálatraméltó tudomány,
amely a Vele való társalgásból tanul-
ható meg, az Ő megízleléséből, az Ő
élvezéséből...

Mivel ez a meghitt társalgás titkos
vágyakozás és ihletés útján jön létre,
a csend párbeszédének nevezzük: szem
beszél szemhez és szív a szívhez.

Ó Istenem, — mondja ilyenkor a lé-
lek Szent Ágostonnal — hol kerestelek
téged, végtelen Jóság! Kívül kerestelek
és Te az én szívem közepében voltál!
— Mikor a lélek így önmagába merül
Istenben vagy Isten előtt, néha olyan
csendesén figyel Szerelmesére, hogy azt
hiszi, figyelme úgyszólván nem is fi-

gyelem, annyira egyszerően és gyöngéden gyakorolja... Szerelmes emberek gyakran megelégszenek azzal, ha a szeretett lény közelében vagy legalább szeme előtt lehetnek, anélkül, hogy beszélnének hozzá vagy vele, akár róla magáról, akár tökéletességeiről; mintegy betelnek azzal, hogy élvezik a szeretett lény jelenlétét; nem azért, mert megfontolásuk kedvező ítéletet alkotott róla, hanem mert lelkük bizonyos megnyugvást, megpihenést érez mellette... „Az én szerelmem az enyém és én az övé vagyok!” (Teotimus.)

Nézni a mi Urunkat.

Lelkünk isteni Jegyese óhajtja, hogy Őt nézzük; és hogy Őt nézhessük, Ő óhajt minket nézni, jól tudván, hogy mi nem tudjuk Őt nézni, ha előbb Ő nem néz minket, sem pedig szeretni, ha előbb Ő nem szeret minket. (Teotimus.)

Semmiféle kényszer nem akadályozhatja meg abban, hogy gyakran ne beszéljen a mi Urunkkal, az Ő angyalival és szentjeivel, sem pedig abban, hogy gyakran ne járkáljon az Ő isteni Jeruzsálemének az utcái között. (Levelek.)

Ott maradhatnak csendben a mi Urunk mellett Őt hallgatva... az Ő szeretetét és jóságát csodálva:

A mi Urunk a „legfőbb Jó!” (Levelek.)

Megtörténik, hogy ez a „legfőbb Jó”, mint a túláradt folyó, mely kilép medréből és felhalmozódott vizeinek nyomására kiárad a síkságra, a kegyelmeknek olyan heves és szerelmes özönét árasztja ki, hogy pillanatok alatt beburkolja és átítatja az egész lelket áldásaival, azért, hogy szeretetének a gazdagságát kimutassa. (Teotimus.)

Röpmák.

Irányítsd elmédet és szívedet gyakran Istenre, lelkednek rövid és élénk szárnyalásai által. Csodáld meg tökéletességeit, imádd isteni fölségét. Napjában ezerszer is ajánld föl neki lelkedet; magasztald végtelen jóságát; lélekben borulj Jézus lábaihoz; kérj tőle tanácsot mindenben, ami üdvösségedet illeti; ízleld meg szeretetének édességét; fogd meg a kezét, mint ahogy a gyöngye gyermek fogja atyja kezét s kérd, legyen a vezető; drága virágcsó-

korként szorítsd a szent keresztet kebledhez; ültessd azt szívedbe zászló gyanánt, amely alatt ellenségeid ellen harcolni fogsz; egyszóval éleszd, gyullaszd szívedet minden módon, hogy gyöngéd és lángoló szeretet támadjon benne isteni Üdvözítőd iránt.

Igy keletkeznek a fohászok, az imasóhajok (röpimák) melyeket Szent Ágoston annyira ajánl. S e bizalmas érintkezés Istennel azt eredményezi, hogy az isteni tökéletességek képe és hasonlatossága lassankint rányomódik lelkünkre.

Ez a gyakorlat nem nehéz s össze is fér napi foglalkozásainkkal, mert csak pillanatnyi figyelem kell hozzá. És figyelmünket dolgainktól azért nemcsak el nem vonja, nemcsak nem csökkenti, hanem azt még serényebbé és buzgóbbá teszi. A vándor sem vesztegeti idejét azzal, ha néhány csepp borral üdíti ajkait s erősíti szívét. Sőt inkább új erőre kap. Csak azért állt meg, hogy azután annál gyorsabban haladhasson.

Több író számos ilyen röpimát jegyzett össze s bizonyára igen hasznos valamennyi; mégis azt tanácsolom, ne ragaszkodjál hozzájuk. Azt beszélje szíved és azt mondja ajkad, amit a sze-

retet sugall. S a találékony szeretet annyit sugall, amennyit csak akarsz.

Ajánljuk életünket napjában százszor és ezerszer az isteni Szeretetnek a röpmák gyakorlata, a szív fölemelkedése és a lelki magány által; mert ezek a gyakorlatok lelkünket folyton Istenhez röpitik, míg végül azt vesszük észre, hogy minden cselekedetünket Istenben végezzük. Hogy is volna lehetséges — kérdezlek — hogy az olyan lélek, amely minden pillanatban az isteni Jóság felé siet és szünet nélkül a szeretet szavait sóhajtja, ne Istenben és Istenért végezné minden cselekedetét?...

A folytonos fohászokadásoknak ez a gyakorlata nagyon alkalmas arra, hogy a szeretetet belevigyük minden munkánkba, főleg életünk jelentéktelen, közönséges cselekedeteibe... Ilymódon állandó kapcsolatban állunk Istennel. (Filotea.)

Az óra megszentelése.

Gondoljanak arra, hogy „minden órájuk Istené, még az álmé és a szórakozásé is, és hogy valamennyinek a szeretet gyümölcsének kell lennie.”...

Küldjenek minél gyakrabban röpimákat a mi Urunkhoz, lehetőleg minden órában és bármilyen társaságban legyenek is, olymódon, hogy szemléljék Istent a szívükben, szívüket pedig Istenben. (Levelek.)

Az óra megszentelése az Úrnak följánlott szeretet-hódolat. Végezhető a szív fölemelkedéseként, pl. így: Ismét egy óra, amely közelebb visz az örökkévalósághoz és ahhoz az áldott pillanathoz, amelyben egyesülhetek Veled; isteni Megváltóm, légy segítségemre, boríts be isteni érdemeiddel, add nekem kegyelmedet!

A halál gondolata.

Az óra megszenteléséhez kapcsolódhatik a halál gondolata; Szalézi Szent Ferenc szavait ismételve: Ó édes Jézusom isteni halála, áldd meg az enyémet és akkor áldott lesz; áldalak téged és te viszont megáldasz engem, ó életnél kedvesebb halál. (Levelek.)

Ébreszd fel magadban... a Paradicsom és a mennyei boldogság szeretetét... amilyen mértékben becsülöd és szereted az örök boldogságot, olyan mértékben válik könnyebbé számodra

ennek a halandó és mulandó életnek az elhagyása... Gondolj gyakran arra a nagy szeretetre és irgalmasságra, amellyel Isten, a mi Megváltónk fogadja kimúlásukkor a lelkeket, akik életükben reábízták magukat s hivatásuknak megfelelően igyekeztek szolgálni, szeretni Őt. Ó Uram, milyen jó is vagy Te az igaz szívűekhez!... Imádd, dicsőítsd és áldjad gyakran a mi megfeszített Urunk szent halálát, s helyezd minden bizalmadat az Ő érdemeibe. (Levelek.)

És ha nehézségekkel kell megküzdeniök?

Ó Istenem, de hiszen akkor kell leginkább rendíthetetlen hűséget tanúsítani a Megváltó iránt, tisztán az Ő szent akaratának szeretetéből szolgálván Őt, nem csupán gyönyörűség nélkül, hanem a szomorúságnak, a borzalmaknak, az aggodalmaknak és támadásoknak özönében is, mint ahogy tette azt dicsőséges Anyja és Szent János a kínszenvedés napján. Ők az istenkáromlások, halálos fájdalmak és gyötrődések közepette is szilárdak maradtak szeretetükben, még akkor is, mikor a

lelkében minden szent örömtől megfosztott Üdvözítő arcán a legcsekélyebb öröm vagy vigasztalás sem tükröződött, és amikor fáradt s a halál sötétségébe boruló szeme már csak fájdalmas tekintetet tudott vetni reájuk...

Hasonlíthatatlan fájdalmakat juttat nekem az én isteni Üdvözítőm, — mondja a jámbor lélek — teljesen beborít a gyötrellem és áthatít a fájdalom; de mert akit szeretek, Annak fájdalmai, az Ő szeretetéből erednek, — amennyire elszomorítanak engem egyrészt iránta való részvétből, olyan gyönyörűséget okoznak másrészt; mert hogyné találná a hűségesen szerető lélek gyönyörűségét abban, ha látja, mennyire szereti őt mennyei Jegyese! (Teotimus.)

Bátorságot és segítséget nyernek.

Áldassék mindörökre a „nagy tanács Angyala” minden tanácsával és buzdításával, amit az embereknek ad!” A szív felvidámul a jóillatú kenőcsöktől, — mondja Salamon — s megenyhül a lélek a jóbarát tanácsaitól.” De miféle jóbarátról és milyen tanácsokról van

szó? Ó Istenem, kikről másról, mint a barátok Barátjáról, akinek a tanácsai édesebbek a méznél: az Üdvözítő ez a barát; az Ó tanácsai üdvösségünkre válnak. (Teotimus.)

A példa. — Szentünk azt mondta, hogy ezen a világon minden műből és munkából imádságot kell csinálni; s hogy a lehető legjobb imádság, amit végezhetünk a teljes megnyugvás a mi Urunk szent akaratában... Biztosan állíthatom, hogy ő maga mindig Istenben összeszedetten élt. Nem volt nehéz ezt észrevenni rajta, bár ez az összeszedettség nem volt sötét, szomorú és egyáltalán nem tűnt fel, kivéve azoknak, akik ismerték módszerét.

Körülbelül tizenöt évvel ezelőtt megkérdeztem, előfordul-e, hogy hosszabb ideig nem fordul a lelke Isten felé; mire ő ezt felelte: Megtörténik, néha egy negyedóraig. — Nagyon megcsodáltam ezt egy annyira, és olyan fontos dolgokkal elfoglalt emberben, mint ő volt. — Állandóan azt tanácsolta híveinek is, hogy lelkükét folytonosan, újra meg újra emeljék Istenhez, még olyankor is, amikor munkájuk már magában is Istent szolgálja, amilyen pl. a

prédikálás, gyóntatás, tanulás, olvasás, lelki-társalgás és hasonlók. Valóban beszédei, beszélgetései és tanácsai mindig arra irányultak, hogy a lelkeket az Istennel egyesült életre rávezessék mind imáikban, mind munkájukban.

Azt is mondotta egyízben, hogy királyok és hercegek jelenlétében éppen úgy viselkedik, mint máskor, s nem érzi a legcsekélyebb feszélyezettséget sem, mert ő egy sokkal hatalmasabb Felség jelenlétében él állandóan, akivel szemben mindig egyforma tisztelettel kell viseltetnie; és bár rendszerint emberek és ügyek közepette élt, szívét, amennyire csak lehetett, mindig Istenben tartotta. Aminek bizonyága az is, amit egyszer nekem írt: — Sokan vesznek körül, de szívem azért mégis egyedül van. (Szent Chantal vallomása.)

Egy alkalommal valaki azt kérdezte tőle, miképen volt képes kialakítani magában ezt a csodálatos kiegyensúlyozottságot és lélekjelenlétet, amely minden tettében megnyilvánul; mire ő azt felelte, hogy ha az ember Istenért dolgozik s szívében sohasem szakad el szeretetének ettől a mindig változatlanul egyenlő tárgyától, akkor önmaga sem változhatik soha. „Lelkem középpontja

— mondta — az a mozdulatlan pólus, amely körül összes vágyaim és megmozdulásaim forognak. Ezért, fegyvert foghat ellenem az ég, reám támadhat a föld és az összes elemek, ellenem esküdhetik minden teremtmény, nekem elég, ha Istenben vagyok és Isten énbennem, hogy békességben legyek.”

Innen eredt nagy uralma értelme, akarata és lelkének minden képessége fölött, annyira, hogy szinte úgylátszott, mintha nem volna kitéve azoknak az ingadozásoknak, melyek bennünket, szerencsétlenségünkre, annyiszor eltávolítanak Istentől, hogy azután külső dolgokhoz kapcsoljanak; mert nem volt olyan hely, idő, társaság vagy foglalkozás, ami őt elmélkedésében és áhítagyakorlatainak végzésében megakadályozhatta volna. Még olyasmi is, ami másokat rendszerint szórakozottá tesz, neki arra szolgált, hogy szellemét az ég és a természetfölötti igazságok felé fordítsa. (Talon: Élet.)

Nagy gondja volt rá, hogy Isten jelenlétének gondolatát felindítsa magában még prédikálás közben is; láttuk, mint vonul vissza időről-időre, nagy összeszedettséggel Istenbe, akiről éppen beszél, mondván, hogy még azon mun-

kák közben is, amelyeket Istenért teszünk, meg kell emlékeznünk Istenről. (Egykorú följegyzések.)

A Szent meghagyta mindazoknak, akik tőle függtek, hogy valahányszor az óraütést hallják, keresztet vessenek; ő maga is gyakorolta ezt, hozzáfűzve... bárhol tartózkodott is. — Áldott legyen az Isten, az örökkévalóság közeleg, lehetséges, hogy utolsó óránk nemsokára üt; — vagy máskor: — Szegény, szerencsétlen elkárhozottak az órákat évszázadoknak érzik. (Année Sainte = Szent év.)

Az őt körülvevő változatosság közepe ő maga nem változott; a változások körülötte és nem benne történtek; magába szívta a különféle levegőt, de nem a különféle szellemet; a helyek sohasem profanizálták őt, ehelyett inkább ő szentelte meg azokat... Minden helyen imádta lélekben és igazságban az örök Jóságot. (Rivière.)

A nagy szeretet és szenvedélyes vágy, mellyel az Istennel való elválhatatlan egyesülés után kívánczolt, okozta, hogy olyan szívesen beszélgetett a halálról. (Kortársainak vallomása.)

Azt is mondotta, hogy különös örömet találja az egyedüllétben, és pedig

Isten jelenléte miatt, mely sokkal érezhetőbb ilyenkor, mint beszélgetések alkalmával és mindenféle ügyek zűrzavarában. (Szent Chantal.)

Isten jelenléte annyira lekötötte figyelmét, hogy boldog Chantal anyánk egyszer megkérdezte: „Atyám, ön mindig Isten jelenlétében tartózkodik?” — Mire ő kedvesen válaszolta: „Anyám, hát talán azt hiszi, hogy csak ön tartózkodik Isten jelenlétében? Nincs-e Ő ott mindenütt? S nem kell-e erre mindig gondolni? Ha királyok, vagy a világ hatalmasságai előtt vagyok, viselkedésem azért semmit sem változtatok; bárhol legyek is, mindig egyformán viselkedem, saját szobámban éppen úgy, mint társaságban, szent tiszteletből Isten jelenléte iránt.. — Egy más alkalommal a vizitációs zárda kapus nővére kérdezte: „Méltóságod mindig lesüti a szemét, mikor a város utcáin jár?” — „Tehetek-e másként, — felelte ő — ha Isten jelenlétében akarok járni, és abban meg is akarok maradni?” (Egykorú följegyzések.)

Lelke állandóan Isten jelenlétében tartózkodott, s ez a megszokása annyira erős volt, hogy gondolatai, szavai és cselekedetei ár- és apályként hullám-

zottak azzal a céllal, hogy minden gondolata, szava és cselekedete Istenben, Istenért, Isten szerint történjék...; az isteni Jóságtól lángragyult szíve észrevétlenül belemerült annak mélységébe s csodálatos gyönyörűséggel tartózkodott benne; ez a magyarázata, hogy szeme, homloka, beszéde, arckifejezése és egész magatartása ennek a szent jelenlétnek édes illatát árasztotta maga körül mindenütt, ahová csak belépett, mintha maga Isten lépett volna be oda... Ez az áldott egyén nem örvendezett másban, csak az ő Istenében, csak Őt élte; nem vágyódott, sóhajtott, lélekzett, csak Érte, Neki és Általa. Isten volt a levegője, életeleme és tápláléka, úgyannyira, hogy nemcsak mindig benne élt levegőjében, életelemében és táplálékában, hanem levegője, életeleme és tápláléka teljesen betöltötte őt.

Megszokott gyakorlata volt, hogy amint egy kis szabadideje akadt s félrevonulhatott valahol, esetleg dolgozószobája csendjébe, összeszedte összes külső és belső érzékeit s valamennyit arra összpontosította, hogy teljesen és tökéletesen Istenben nézzenek mindent; még ha éppen akkor hagyta is abba a vitát valami hitbeli kérdés, vagy más

hasznos tárgy fölött, ez egyáltalán nem zavarta abban, hogy éppen olyan nyugodtan kezdje meg és folytassa imáját, vagy elmélkedését, mintha egyedül és csendben töltötte volna az egész napot; a Szentlélek annyira betöltötte lelkét, hogy ellenkezés nélkül engedelmeskedett neki és azt tette, amit Ő akart. (Rivière.)

X. FEJEZET

A lelkiismeretvizsgálatról

....

Lelkem mindig kezeim között van. (118. Zsolt. 109.) Órzóket rendeltem falaidra, ó Jeruzsálem! Nem fognak hallgatni . . . sem nappal sem éjjel. (Iz. 62. 6.)

„A papok napjában kétszer végezzenek lelkiismeretvizsgálatot, még pedig délelőtt és esti áhítatgyakorlatuk alkalmából.

A vizsgálat megkönnyítése végett igen hasznos, ha valahányszor napközben valami hibát követnek el, azonnal megvizsgálják lelküket és megnézik, milyen indítóokból követték azt el. Azután megalázkodnak Isten előtt és emlékeztükbe vésik, hogy az esti lelkiismeretvizsgálatnál elővehessék . . . Ha ennél a napközi vizsgálatnál semmit sem találnának, alázkodjanak meg mélyen Isten előtt, adjanak hálát neki, de

ugyanakkor vallják meg, hogy több olyan hibát követtek el, amely nem maradt meg emlékezetükben vagy tudatukban...

Külön vizsgálatot végezzenek „tetszésük szerint valamelyik erényre vonatkozóan; azok közül, amelyek egyenesen ellentétben állanak leggyakrabban előforduló tökéletlenségeikkel”. (Lelki útmutató.)

A lelkiismeretvizsgálat központi gyakorlata, rendezője és irányítója minden lelkiéletnek. Mintegy szeme és keze az erény gyakorlásának; szem, amely fölfedezi az utat, kéz, amely elhárítja az akadályokat.

Minden gyakorlatnak az a célja, hogy Istenhez vezessen bennünket. Már pedig az előhaladásnak első feltétele, hogy lássuk, hol vagyunk, — hol járunk, — milyen irányt követünk, — milyen akadályokkal, veszedelmekkel találkozhatunk, — milyen eszközök szükségesek ahhoz, hogy célunkat könnyebben elérhessük. Ezt tesszük, amikor lelkiismeretvizsgálatot végzünk. Mondjuk tehát a zsoltárossal: Áraszd reám világosságodat és igazságodat. Ezek vezettek engem és elvisznek tabernákulumodhoz. (42. zsolt. 3.)

A tanítás. — Igen jó dolog felismereni, milyen szegények, rútak, megvetésre

méltók és méltatlanok vagyunk megjelenni Isten színe előtt... minél inkább elismerjük nyomorúságunkat, annál jobban rábizzuk magunkat Isten jóságára és irgalmára; mert az irgalom és a nyomorúság között olyan nagy az összefüggés, hogy egyik nem gyakorolható a másik nélkül. (Beszélgetések.)

A lelkiismeret pontos megvizsgálása a gyakorlati imádságnak egyik módja, amellyel megismerjük önmagunkat, s alázatosságot és szívbéli tisztaságot nyerünk, ami az Istennel való bizalmas viszony legfontosabb előfeltétele. (Szent Chantal.)

Ha megtörténnék a *papokkal*, hogy gyöngeségből hibát követnének el, azonnal alázkodjanak meg Isten előtt, kérjék bocsánatát, újítsák meg jó fel-tételüket... különösen pedig arra ügyeljenek, hogy csüggedés vagy nyugtalanság ne vegyen erőt rajtuk, hanem Istenbe vetett újabb bizalommal meneküljenek szent szeretetéhez. (Beszélgetések.)

Végezzenek lelkiismeretvizsgálatot a délelőtt folyamán."

„Mondja meg annak a „léleknek”, hogy ebéd előtt vagy után helyezkedjék

az alázatosság, szelídség és megnyugvás állapotába. (Levelek.)

Alázkodjanak meg szelíd és békességes, nem pedig panaszos és nyugtalanító alázatossággal; mert nagy szerencsétlenségünk, ha bosszus és kelletlen alázatossággal járulunk Isten elé... Ha ellenben szelíd bizalommal véghezvük ezt a gyakorlatot, felvidultan és megnyugodva kerülünk ki belőle. (Beszélgetések.)

„Ha napközben valami hibát követnek el...”

A kicsiny, könnyű hibákat illetően beszélhetnek a mi Urunkkal azonnal, amint észrevették azokat: elegendő ehhez lélekben egy kis megalázkodás, egy sóhaj. (Beszélgetések.)

Ha olyasmit találunk lelkünkben, ami nem egyezik meg a mi édes Megváltónk akaratával, boruljunk le előtte és mondjuk meg neki, hogy utáljuk és megtagadjuk azt és minden egyebet, ami neki bennünk visszatetszhetik és ellenkezik szeretetével, s megigérjük, hogy nem akarunk semmi mást, csak ami megegyezik az Ő szent tetszésével és isteni akaratával. (Beszédek.)

Ez a szeretetből fakadó bánat a szív Istenhez emelkedő sóhajai után történhetik, mint ahogy azt a régi bűnbánók tették: *Istenem, tied vagyok, ments meg engem; könyörülj rajtam, légy irgalommal irántam, mert lelkem csak benned bizakodik...* Nem hiába mondják egyesek, hogy az imádság megigazolást szerez; mert a bűnbánó imádság vagy a könyörgő bánkódás Istenhez emeli a lelket és azt jóságával egyesítve, kétségkívül megnyeri a bocsánatot, annál a szent szeretetnél fogva, mely ezt a szent indulatot ébresztette benne. Azért gyakorolnunk kell mindannyiunknak ezeket a röpmákat, a szeretet bánkódásával és azzal az óhajtással, hogy kiengesztelődhessünk Istennel, s ilymódon kifejezve a Megváltó előtt szomorúságunkat, kiöntsük lelkünket az Ő irgalmas Szíve előtt és Szívébe, mely kegyesen fogja fogadni azt. (Teotimus.)

Állandóan és minden időben fájlalnunk kell bűneinket, mert azokkal megbántottuk az Istent, aki végtelenül jó. (Beszélgetések.)

Úgy kell őriznünk szívünk tisztaságát, mint egy szent templomot, amelyben Isten lakozik; s mindennap és minden órában kezünk ügyében kell

tartanunk a kést, hogy levágjuk, lenyes-
sük a sok haszontalanságot, mely kö-
rülötte szívünket, ami éppenúgy foly-
tonos gyomlálásra és tisztogatásra szo-
rul, mint a föld; és el kell határoznunk,
hogy inkább százszor meghalunk, sem-
hogy Istent tudatosan megbántsuk. Azt
sem szükséges kérnünk, hogy megsza-
badíttassunk tökéletlenségeinktől, ha-
csak nem azért, mert azok visszatetsze-
nek Istennek; számunkra ugyanis arra
jók, hogy alázatosságban és megadás-
ban tartanak, Isten akaratára bízva,
hogy elvegye, vagy meghagyja azokat
bennünk, föltéve, hogy Isten megdicső-
íttetik általuk...

Ha hibákat követünk el, azért nem-
szabad elcsüggednünk... tökéletlensé-
geinknek égbe vezető lépcsőkül kell
szolgálniok. Azt kell mondanunk, amit
Dávid mondott, amikor ellenségei egy
várost elfoglaltak tőle: Én meg tized
akarok nyerni...

Bele kell nyugodnunk, hogy nyomo-
rultnak látjuk magunkat egész életünk-
ben, és el kell határoznunk, hogy küz-
dünk minden tökéletlenségünk ellen,
nem véve ki egyetlen egyet sem, s nem
szünetelve egyetlen pillanatra sem, to-
vábbá, hogy újra kezdjük életünket

mindennap, egyet sem hagyva ki. A legnagyobb kegyelmek egyike, amit csak a mi Urunktól kaphatunk, a fölismerése annak, hogy valóban mik vagyunk, bármilyen úton-módon történjék is az. (Beszélgetések.)

Tartson ki önmaga legyőzésében és azoknak az apró ellenmondásoknak a leküzdésében, melyekkel naponta találkozik... Ne kívánjon más lenni, mint aki, de annál erősebben kívánjon az lenni, aki; irányítsa gondolatait arra, hogy ebben tökéletesedjék, és hordozza a kereszteket, amelyekkel találkozik, akár kicsinyek azok, akár nagyok. Higgye el nekem, hogy ez a lelki magatartásnak legdöntőbb és legkevésbé megértett követelménye. Ki-ki a saját izlése szerint szeret; kevesen szeretnek kötelességük és a mi Urunk izlése szerint. Mi haszna, ha idegenben építünk kastélyokat, mikor idehaza kell laknunk? Ez az én régi elvem, amit bizonyára megért; közölje velem, hogy gyakorolja-e? (Levelek.)

Panaszkodik, amiért sokféle tökéletlenség és hiba vegyül az életébe, annak ellenére, hogy vágyódik a tökéletességre és az istenszeretet tisztaságára. Azt felelem erre, hogy magunkat el-

hagynunk teljes lehetetlenség. Amíg idelent élünk, mindig hurcolnunk kell önmagunkat mindaddig, míg Isten az égbe nem vesz bennünket. Türelemmel kell tehát lennünk és nem szabad azt gondolnunk, hogy egy nap alatt ki-gyógyulhatunk abból a sok rossz szokásból, amit azáltal szereztünk, hogy kevés gondot fordítottunk lelki egészségünkre. Isten ugyan hirtelen is meggyógyított egyeseket, még pedig úgy, hogy régi betegségüknek nyoma sem maradt; mint ahogy megtette ezt Mária Magdolnával, aki romlott vízű csatornából egy pillanat alatt a tökéletesség vízforrásává változott, melynek tisztaságát ettől a pillanattól fogva nem zavarta meg többé semmisem. Ámde ugyanez az Isten, kedvelt tanítványai közül sokban meghagyta rossz hajlandóságainak a nyomát még megtérésük után is, még pedig az ő legnagyobb hasznukra. Példa erre Szent Péter, aki első meghívása után még többször esett tökéletlenségekbe, sőt egy ízben, ugyancsak nyomorultan bukott el, tagadása által. (Levelek.)

A példa. — Kifejezhetetlen az a buzgóság, amellyel szentünk lelkét művelte.

Gondosan, a javulás teljes elhatározásával vizsgálta meg hibáinak legcsekélyebb hajtását, legapróbb szálacsakáját is, mert nem csupán az ellen üzent háborút, ami Isten előtt kellemetlenné tette volna őt, hanem az ellen is, ami akadályozta volna abban, hogy előtte kedvesebb lehessen. (Rivière.)

Ó Jézus! Milyen csodálatos az a rend, amelyet Isten hozott létre ennek a szent embernek a lelkében! Olyan rendezett, nyugodt volt benne minden, és az Isten által belé öntött világosság annyira tiszta, hogy lelke megmozdulásainak legapróbbikát is meglátta benne. Pillantása olyan átható volt a lelki tökéletességet illetően, hogy különbséget tudott tenni a legfinomabb és legtisztább dolgok között is. Ez a tiszta lélek soha tudatosan el nem tűrt olyasmit, amit kevésbé tökéletesnek látott, mert buzgóságtól égő szeretete ezt nem engedte meg. Nem mintha soha semmi tökéletlenséget el nem követett volna, de ez csak meglepetésként, gyöngeségből történhetett meg vele; sohasem tapasztaltam, hogy szívéhez engedett volna tapadni egyetlenegy is, bármilyen kicsiny volt is az. Tisztább volt ez a lélek a napnál, fehérebb a hónál, úgy

cselekedeteiben, mint elhatározásaiban, szándékaiban és érzelmeiben. Maga a tisztaság, alázatosság, egyszerűség és Istennel való egyesülés volt. (Szalézi Szent Ferenc lelkiisége.)

Azt mondotta, hogy a pap életének feddhetetlennek és minden erény tükreinek kell lennie, azért, hogy őket szemlélve, mindenki láthassa a tiszta és szent lelkiismeretnek tökéletes állapotát.

Az egyháziak tökéletessége érdekében azt kívánta, hogy mindig szemük előtt lebegjen az a nagy fogadalom, mely őket mindenkorra Istenhez köti, hogy így ne tudjanak másért élni és dolgozni, mint Érte és embertársaik üdvösségéért. (Talon.)

XI. FEJEZET

Az étkezésről

....

*Egyetek, amit elétek adnak
(Lk. 10. 8.) Az én eledelem az,
hogy annak akaratát cseleked-
jem, ki engem küldött, hogy el-
végezzem az ő művét. (Ján. 4. 34.)*

A *papok* ne csupáncsak azért üljenek asztalhoz, hogy egyenek, hanem azért, hogy engedelmeskedjenek Istennek, megemlékezvén arról, hogy az Ő jószágos Gondviselésének köszönhetik a táplálékot, amit magukhoz vesznek; kérjék azért rá áldását.

Ha akad közöttük, aki nagyon kényes, vagy túlságosan mohó az evésben, az határozza el magát, Isten kegyelmét kérve, hogy igyekszik bátran legyőzni ezt a hibáját. Aki válogatós és kényes, az gondoljon az epére, melyet a mi Urunknak kínáltak föl, legkínzóbb szenvedései közepette; aki mohó, az a

puszták remetéinek önmegtartóztatásaira és böjtöléseire gondoljon, és arra a sok más szentre, akik olyan diadalmasan küzdöttek le érzékiségüket.

Sohase távozzanak az asztaltól anélkül, hogy valamiben meg ne tagadták volna magukat.

Különösképen nagy tisztelettel viseltesenek Megváltónk szava iránt: *Manducate quae apponuntur vobis* (Lk. 10, 8.) s fogadják kezéből közömbösen, amit szeretnek éppenúgy, mint amit nem szeretnek, mert ez nagyobb erény, mint a rosszabbat választani.” (Lelki útmutató.)

Az étkezés ténye, bár önmagában véve teljesen állati, az „Útmutató“ figyelmeztetéseinek megszüvelése által a tökéletes szeretet tényévé válhat. Mert lehet-e valami megszentelőbb, mint a táplálékot nem a magunk kielégítésére magunkhoz venni, hanem azért, hogy teljesítsük Isten akaratát! Egyformán fogadni mindent, amit élénk adnak, mint ami a mi Urunk kezéből jön, vagyis hálás szeretettel, azt gondolva, hogy együtt ülünk Vele az asztalnál, s nem távoznunk onnan anélkül, hogy szeretetünknek valami kis gyümölcsét, valami kis önmegtartóztatást ne ajánlanánk fel neki, ha az talán nem is áll egyébből, mint abból, hogy

néhány pillanatig várunk az ivással, vagy evéssel, csak azért, hogy megfékezzük kisé természetünket: ezt megtenni annyi, mint növelni magunkban az isteni életet; annyi, mint tiszta szeretetből cselekedni...

A tanítás. — „Ne csak azért üljenek asztalhoz, hogy egyenek, hanem hogy Istennek engedelmeskedjenek.”

Ugyanaz az Isten, aki a szentmisére és az imára hív bennünket, hív a táplálkozásra és pihenésre is. — Egyenek, aludjanak és dolgozzanak Istenért, és akkor mindig az Ő jelenlétében lesznek. A testnek szükséges dolgokat, amilyenek a meleg, a táplálék és ruházat, a hála és alázatosság érzelmeivel kell fogadni, nem pedig kelletlenséggel, unalommal. A mértékletesség abban áll, hogy annyit együnk, amennyi szükséges, semmivel sem többet, ki-ki saját szükséglete szerint. (Beszélgetések.)

Ne elégedjenek meg azzal, hogy amint az apostol rendeli, minden munkájukat szeretetben végezzék, hanem ugyancsak, amint ő tanácsolja, mindent Isten nevében tegyenek: „Akár esztek, akár isztok, akár bármi mást tesztek,

mindent Isten nevében cselekedjeteK.”

„A szent szeretet — a nagy Szent Ágoston szerint — arra kötelez bennünket, hogy testünket illendően szeressük”, miután az szükséges a jó műveléséhez, továbbá személyünknek egy részét alkotja s része lesz majd az örök boldogságban is. Valóban, a kereszténynek szeretnie kell testét, mint a megtestesült Megváltó testének eleven képmását, mint vele ugyanegy szárból eredőt, mint rokonságban, még pedig vérrokonságban hozzátartozót; kiváltképen miután megújítottuk ezt a szövetséget a Megváltó ezen isteni Testének valóságos vétele által az imádandó Oltáriszentségben, és miután a többi szentségek útján az Ő legfőbb Jóságának adtuk és szenteltük magunkat. (Teotimus.)

Még ha éreznénk is valami érzéki élvezetet az evésben, akkor sem tesszünk rosszat. Ne aggályoskodjunk; együnk Istenért és őrizzük meg nyugalunkat. Legyünk minél egyszerűbbek; ha az akaratnak nincsen része benne, akkor nincs veszély; ez már szőrszálhasogatás volna...

Nagyon szeretném, ha köztünk senki sem beszélne az evésről; együk meg gáncsolás nélkül, amit elénk adnak,

akár ízlésünk szerint való, akár nem.
(Beszélgetések.)

*„Manducate quae apponuntur
vobis.”*

A mi Urunk szentséges szava kötelez bennünket arra, hogy azt együk, amit elének tesznek, még pedig válogatás nélkül. Ha olyasmit adnak, amit szeretek, hálaadással fogyasztom el, de az sem bánt, ha nem olyasmit adnak...

A tökéletes „önátengedés” abban áll, hogy tökéletes közömbösséggel fogadjuk azokat a különféle történéseket, amelyek az isteni Gondviselés rendeléséből bennünket érnek; ugyanígy kell tennünk minden egyébbel is, ami elének kerül... az ételekkel is, amiket felkínálnak nekünk... Esetleg olyan húst adnak elének, ami nem ízlésünk szerint való; akkor kétségtelenül így tetszik ez a jó Istennek, tehát közömbösen kell megennünk, már tudniillik, ami az akaratot illeti...

Azok az önmegtagadások, amelyek nincsenek megmártogatva saját akaratunk levében, a legjobbak és legkiválóbbak, nemkülönben azok is, amelyekkel útközben, bárhol találkozunk, anél-

kül, hogy gondolnánk rájuk vagy keresnénk őket; hasonlóképen azok, amelyek bár kicsinyek, de mindennaposak. (Beszélgetések.)

A példa. — Szentünk rendkívül mértékletes volt evésben és ivásban. Asztala nagyon egyszerű volt, mert — amint mondta — a szent Zsinat rendelte azt így a püspököknek.

Csak a legközönségesebb hússal élt. Ha valami finomabbat szolgáltak fel, ami csak olyankor történt, ha vendégei voltak, akkor ő is kivett ugyan belőle, de kis idő múlva, lehetőleg észrevétlenül átadta a közelében ülőknek, vagy ott hagyta tányérján, hogy később elküldjék a betegeknek, akik sokszor csupa kegyeletből is kérték a maradékokat. Ha néha erőltették, vagy éppen meg is nehezteltek, amiért csak közönséges hússal akart enni, szelíden válaszolta, hogy az ő gyomra már ilyen közönséges és hogy ezek a durvább húsfélék tesznek neki legjobbat; pedig, amint köztudomású, elég gyöngeszervezetű volt. De, amit szeretett, az — mint ahogy egy ízben mondta — a szegények húsa volt.

Hosszú időn keresztül napjában csak

egyszer étkezett, azt hiszem, részben önmegtartóztatásból, részben azért, hogy több ideje maradjon a munkára, és elvégezhesse, ami aznap elmaradt, az ügyes-bajos dolgaikban mindenfelől hozzáfordulók kielégítése miatt.

Legnagyobb önmegtagadása az étkezésnél abban nyilvánult, hogy teljesen közönyösen fogyasztott el bármit, anélkül, hogy kifogásolt volna valamit. Bizonyos vagyok benne, hogy egyáltalán nem figyelt arra, hogy mit eszik. Egyszer, édesanyja asztalánál megtörtént, hogy főtt tojást tettek eléje, vízben; és egyszerre csak azt vették észre, hogy nem a tojást eszi, hanem kenyerét mártogatja bele a vízbe, amelyben a tojások állanak. Ugyanez egy más alkalommal is megesett vele, amikor friss vaj volt előtte: jó ideig hozzá sem nyúlt a vajhoz, csak kenyerét mártogatta abba a vízbe, amiben a vajat behozták.

Rendünknek többször magyarázta, milyen nagy tiszteletben kell tartanunk a mi Urunk szavait: „*Egyétek, amit elétek adnak.*” Azt mondotta, hogy ezeknek a szavaknak igazi gyakorlata abban áll, hogy közömbös legyen számunkra, mit eszünk, s egyáltalában ne

válogassunk; hogy az étkezésnek ez a módja a legjobb; és hogy így senki sem veszi észre a szigorúságot, amelylyel magunkat kezeljük, pedig nem kis szigorúság ízlésünknek így hadat üzeni és megtagadni étvágyunktól, amit kíván. Bort csak szükségből ivott, de akkor is erősen vízzel hígítva.

Papjainak ő maga imádkozta elő az asztali áldást és hálaadást. Asztalnál mindig felolvastatott a Szentírásból, vagy más jámbor könyvből, főként a szentek életéből, egészen az étkezés közepéig, azután pedig komoly, sőt többnyire jámbor beszélgetést folytattak, amibe Szentünk néha annyira belemerült, hogy — mint ahogy azt jelen voltak beszélnek — teljesen megfélekedett az evésről és ivásról, vagy ha evett is, egyáltalán nem gondolt oda. Ha előkelő vendégei voltak asztalánál, akkor nem olvastatott, de a beszélgetés ilyenkor is épületes volt... (Szent Chantal vallomása.)

Asztala teljesen megfelelt annak, amit a Tridenti szent zsinat írt elő a püspökök számára. (Maupas: Élet.)

Önmaga részére írt püspöki szabályzatában olvassuk a következőket:

Ami az étkezést illeti, az mérsékelt,

és amint a Zsinat mondja, egyszerű legyen, de azért megfelelő, tiszta és ízletes. Asztalánál, amennyiben lehetséges, a papok foglalják el az első helyeket. Naponkint felváltva mondják el az asztali áldást, valamint a hálaadást is, kivéve ünnepeken, amikor a püspök mondja mindkettőt; úgyszintén ő mondja mindennap az áldást is: Uram, áldj meg bennünket. (Károly Ágoston: Élet.)

Nem volt semmi különködés egyetlen cselekedetében sem, de arra nagyon figyelt, hogy abban a mindennapi életben, amit élt, ne legyen semmi olyas, amit a világ olyan sokra tart. Ennek a szent léleknek minden szépsége belül volt, azoknak az erényeknek a tökéletességében, melyeket Isten olyan istenien rendezett el benne, s amelyeknek a fénye a módnak a tökéletességében nyilvánult meg, amellyel ezeket a mindennapi dolgokat végezte, s amelyeket egészen különlegesen kiválóan végzett.

Azokat az önmegtágadásokat, amelyek önmaguktól kínálkoztak fel, bármilyen kicsinyek voltak is, többre tartotta, mint a maga választotta nagyokat, mondván: „Amiben kevesebb van a mi választásunkból, ott több van Istentől.” (Szent Chantal vallomása.)

A mi Urunk, Miasszonyunk és az apostolok ünnepeinek vilgiliáján mindig böjtölt, amihez péntekenként és szombatonként még kemény önsanyargatásokat kapcsolt, s azokat — lelkiatyjának tanúsága szerint — buzgóságához méltó szigorúsággal végezte. (Maupas: Élet.)

Ami testét illeti, azt minden gyöngédség és kényeztetés nélkül kezelte, s csak annyit engedett meg és adott neki, ami szükséges volt ahhoz, hogy a léleknek megfelelő szolgálatára állhasson. Azt mondta, Isten akarata, hogy bizonyos fokban testünktől függjünk, és azt ne tetszésünk vagy bátorságunk szerint kezeljük, hanem nyomorúsága, gyöngesége szerint, amennyiben egyrészt megtagadjuk étvágyunkat, másrészt magát szellemünket is, és hogy úgy szolgáljuk ki ezt a nyomorult testet, mint ahogy azt a szegény betegekkel tesszük, vagyis szeretetteljesen, türelmesen és állhatatosan. (Dom Jean de St. François: Élet.)

Gyakran böjtölt, úgyhogy életét bátran állandó böjtölésnek lehet nevezni, olyan kevéssel beérte étkezéseiben. Hosszú éveken keresztül csak egyszer evett napjában, eltekintve attól az

ugyancsak csekély és gyöngé táplálék-
tól, amit esténként vett magához. Ha-
lála előtt valamivel mégis kénytelen
volt enyhíteni ezt a szigorúságot, mert
gyomra percről-percre gyöngébb lett s
erői érezhetően fogytak. Egyébként na-
gyon nehezen lehetett rábírní az evés-
re, és ha nem sürgették volna mind-
untalan, bizonyos, hogy gyakran meg-
feledkezett volna róla. Sohasem talált
kifogásolni valót az ételeken vagy elké-
szítésük módján; kedvére való volt
minden, akár hideg, akár meleg, akár
sós, akár ízetlen volt. Előszóretettel csil-
lapította éhségét durvább húsfélékkel,
s nehogy valamiképen azt higgyék, hogy
ezt önmehtagadásból teszi, azt mondta,
hogy neki ilyen közönséges a gyomra,
ezzel háritva el ügyesen és okosan, ami
esetleg dicséretére szolgálhatott volna.
Feljegyzésre érdemes az is, hogy gyű-
lölte a válogatást és óvakodott innen
is, onnan is kóstolgatni, csipegetni,
hogy így megtalálja a kedvére való,
hanem egyszerűen megállapodott an-
nál, amit elébe adtak. (Rivière: Élet.)

Tökéletesen elszakadt mindentől, ami
teljesen közönyössé tette aziránt, mi
történik életével, idejével és személye-
vel. Annyira mélyen belegyökeredzett

Isten akaratába, hogy az ujját sem
mozdította volna meg soha azért, hogy
kivonja magát az isteni működés alól.
(Kortársainak vallomása.)

XII. FEJEZET

A szórakozásról és társalgásról

....

*A szívbeli örömelet: az ember számára. (Jéz. Sir 30. 23.)
Örüljétek az Urban mindig . . .
ismerje meg mindenki a szelid-
ségeteket. (Fil. 4. 4—5)*

„Mikor elérkezik a szórakozás ideje, (a papok) kérjék a mi Urunk kegyelmét, hogy semmi olyat ne mondjanak vagy tegyenek, ami nem szolgálja az Ő dicsőségét . . .

Ne vegyenek azonban magukra a szórakozás ideje alatt szomorú, letört tartást, hanem inkább kellemes, vonzó arckifejezést . . . És ahogy szükséges, hogy egyszerűen, őszintén szórakozzanak, . . . másrészt rajta legyenek, hogy jámbor igyekezettel gvakran beszélgessenek jó, épületes dolgokról.

Ha valaki rajta kapja magát, hogy

önmagáról beszél, szavaival kitörő kacagást vált ki, túlságosan hangosan beszélt, vagy más hasonló szerénytelen viselkedést tanúsított... miután egy pillantást vetett erre a tökéletlenségére, határozza el, hogy ezután résen lesz, hogy újból bele ne essék, és kéri e célból a Szentlélek kegyelmét és őrzőangyala segítségét.

Ne higgyék, hogy a helyes, megfelelő szórakozás nem sok erényt kíván; ezért ne menjenek oda csak úgy nemtörődömséggel, megszokásból, hanem előkészülettel és jámbor gondolatokkal. (Útmutató.)

A szenteknek is megvoltak a maguk pihenő órái; aki túlfeszíti iját, végül is eltöri. A felüdülésnek ezeket az óráit éppen úgy, mint az ima és a munka idejét, Istennek kell szentelni. A papnak ugyanazt a célt kell szeme előtt tartania szórakozásában, mint minden más alkalommal: Isten dicsőségét és az emberek javát.

A tanítás. — Isten az öröm Istene. Ébressze fel magában minél gyakrabban az örömnél és örvendezésnél a szellemét és higgye erősen, hogy ez az igazi jámborság szelleme. És ha néha úgy érezné, hogy az ellenkező szellem, a

szomorúságé és kesergésé ejtené hatalmába, emelje szívét élénken, erősen Istenhez, ajánlja azt neki, azután pedig hirtelen valami az előbbivel ellenkező gyakorlatra térjen át, pl. kezdjen valami jámbor társalgásba, de olyanba, amely fel tudja vidítani. Vagy menjen sétálni, vegye elő valamelyik kedvelt könyvét, és, mint ahogy az apostol ajánlja, énekeljen valami jámbor éneket. És ezt gyakran meg kell tennie, mert azzal nemcsak önmagát szórakoztatja, hanem Istent is szolgálja. Ha ezeket az eszközöket használja, lassankint elzárja az utat minden keserűség és lelki levertség elől. (Levelek.)

Szükséges, hogy időnkint átengedjük lelkünket és testünket valamiféle szórakozásnak. Szent János evangélistáról beszéli Kasszián, hogy egy vadász úgy találta, amint éppen egy sólymot tartott a kezén és azzal játszadozott. A vadász megkérdezte, hogy miképen tölt-heti, kiváló ember létére, ilyen alacsony és haszontalan dologgal az idejét. Mire Szent János a következő kérdéssel felelt: Miért nem tartod íjadat mindig kifeszítve? — Azért, — felelte a vadász, — mert félek, hogyha mindig meggörbülten hagyom, elveszti erejét

és nem feszül meg, amikor majd szükség lesz rá. — Ne csodálkozzál tehát, — válaszolta erre az apostol, — ha időnkint én is engedek a szigorúságból és elszórakozom, hogy azután annál élénkebb lélekkel szentelhessem magamat a szemlélődésnek. — Nagy hiba, ha valaki olyan szigorú, követelő és vad, hogy sem önmagának, sem másnak nem enged meg semmiféle szórakozást. — Jó levegőt szívni, sétálni, vidáman és kedvesen elbeszélgetni, lantton vagy más hangszeren játszani, énekelni..., mind olyan tisztességes és ártatlan szórakozások, amelyeknek helyes használatához nem kell egyéb, csak az egyszerű okosság, mely minden dolognak megadja megfelelő rangját, idejét, helyét és értékét...

Csak arra figyelj, hogy szíved ne tapadjon ezekhez a dolgokhoz... Nem mondom, hogy örömünket ne találjuk bennük... mert különben nem szolgálnak felüdülésünkre; csak azt akarom mondani, hogy ne engedjük át magunkat túlságosan az utánuk való vágyakozásnak, az élvezetnek és izgalomnak... (Filotea.)

A TÁRSALGÁS SZABÁLYAI SZALÉZI SZENT FERENC SZERINT

Páduában, (jogi tanulmányainak ideje alatt) összeállított szabályzatában olvashatjuk a következőket: „Nem vetem meg, s a legcsekélyebb jelét sem adom annak, mintha kerülni akarnám a beszélgetést bárkivel is... Ilyen esetekben vigyázni fogok, hogy senkivel se érintkezzem baráti viszonyra valló módon, még akkor sem, ha a társaságban meghitt barátaim volnának jelen. Nem engedhetem meg magamnak, hogy bármi olyat mondjak vagy tegyek, ami nem a legteljesebb szabályszerűség keretében mozog... Különösen arra ügyelek, hogy meg ne bántsak, meg ne sértsek senkit és ne gúnyolódjam senkivel, bárki legyen is az...

Mindenkit érdeme és méltósága szerint akarok tisztelni; igyekszem szerényen viselkedni, keveset és jól beszélni... Mindenkivel jóban kell lenni, de meghittten csak kevesekkel. De bármilyen körülmények között is, mindig élnünk kell megkülönböztető képességünkkel és okosságunkkal, mert nincsen olyan általános szabály, amely alól kivétel ne volna, hacsak az az egy

nem, amely alapja valamennyi többinek: *Semmit Isten ellen...* Miután gyakran megtörténik, hogy különböző társadalmi állású emberekkel kell együtt élnünk, nem szabad elfelejtenem, hogy vannak, akiknek olyasmit kell mutatnom, ami kiváló, másoknak olyat, ami jó, a többieknek, ami közömbös, de soha senkinek olyasmit, ami rossz.

Azok elé, akik akár hivatásuknál, akár tekintélyüknél fogva fölöttünk állanak, csak a legkiválóbbat vigyük; a velünk egyenlőknek a jót, az alattunk állóknak pedig a közömböset mutassuk be...

Egyenrangúak egymásközött legyenek szabadok, de ugyanolyan mértékben tiszteletteljesek is; alattunk állókkal szemben inkább szabadok legyünk, mint tiszteletteljesek, a nagyokkal és felettünk állókkal szemben viszont sokkal tiszteletteljesebbek, mint szabadok.” (Hamon: Életrajz.)

Beszélgetések alkalmával őrizze meg nyugalmát, bármit mondanak vagy tesznek; mert ha az jó, akkor van miért dicsérnie Istent; ha pedig rossz, akkor azzal nyílik alkalma Isten szolgálatára, hogy elfordítja attól szívét,

anélkül hogy megütközést vagy haragot mutatna...

Gyakran jelölje meg ajkát a kereszt jelével, azért, hogy csak az Isten akaratára szerint nyiljék meg...

Szórja tele beszélgetéseinek minden részecskéjét — úgy belsőleg, mint külsőleg — őszinteséggel, kedvességgel és vidámsággal, az Apostol tanácsát követve: *Örüljete az Úrban mindig, újra mondom, örüljete, hogy mindenki megismerje szelídségteket!* (Levelek.)

Az igaz, — mondotta szentünk, — hogy én nagyon szeretek mindenkit, különösen az egyszerű lelkeket. Ami a tiszteletet illeti, amivel mindenkihez közeledem, arra az udvariasság is kötelez mindnyájunkat, de másrészt természetes hajlandóságom is erre készítet... Nemigen teszek különbséget az emberek között...

Igen jó, ha nem beszélünk önmagunkról, amennyire lehetséges, sem jót, sem rosszat, ez a legjobb...

A nyájasság abban áll, hogy igyekszünk — Szent Pál szerint — *mindenkinek mindene lenni, hogy megnyerjük mindannyiukat*, alkalmazkodva másoknak a megszokásához és hangulatához, részvétet tanusítva szomorúságuk-

ban; mert semmiképen sem volna illő nevetni a szomorkodó mellett, vagy szomorúságot mutatni annál, akit éppen öröm ért. (Beszélgetések.)

Ne feleljünk hirtelen, elhamarkodva, hanem lassan, szeliden, alázatosan. (Levelek.)

Gyakoroljuk a nagy Apostol tanácsát, aki mindenkinek mindene akart lenni, hogy megnyerjen mindenkit. Ha gyengélkedőkkel vagyok együtt, szívesen elfogadom a magam számára is az ő szükségleteikhez mért kényelmet, azért, hogy ezzel rábírom őket, hogy hasonlóképen cselekedjenek. Ha betegek mellett vagyok, úgy viselkedem, mint egy gyöngéd, szeretetteljes ápoló, beteg gyermekek mellett... Ha azonban erősek között vagyok, igyekszem olyan lenni, mint egy óriás, hogy így bátorságot öntsek beléjük. (Beszélgetések.)

A példa. — Meg kell érteni a Vizitáció szent alapítójának a szellemét, — mondotta Szent Chantal, — mert biztósíthatom önöket, hogy igazán szent volt; de a szentsége egyáltalán nem akadályozta meg abban, hogy üdülés idején az öröm kedves vidám szellemét

ne csillogtassa, amit átvitt másokra is, és szívből tudott nevetni, amikor arra alkalom kínálkozott. (Élete és művei.)

Némelykor, amikor egyedül volt szobájában, lelki felüdülésképen, az egyházi év szakának és titkainak megfelelő zsoltárokat, himnuszokat és szent énekeket dúdolgatott halkán, és ezt olyan áhítatosan tette, hogy aki hallotta, érezte, mennyire áthatja értelmét és szívét a szavakban foglalt érzés. (Egykorú följegyzések.)

A mi Szentünk nagy szíve, mintha csak Isten minden ember számára alkotta volna, igazán mindenkinek mindene volt. És hogy minél jobban alkalmazkodjék hozzájuk, arca mindig derűs, mosolygós, hangja szelíd, ruhája tiszta, rendes volt... valóban elmondhatta Szent Pállal: „Mindenkinek mindene lettem, hogy mindnyájukat megnyerjem az én Istenemnek.”

Ó, Istenem! Milyen társalgások, milyen beszélgetések, milyen élet volt ez! — Ha valaki azt kérdezné, melyik Szalézi Szent Ferencnek a legnagyobb csodája, azt felelném, hogy ő maga; és hogy életének minden pillanata egy-egy külön csoda. Mert kell-e nagyobb csoda annál, hogy viselkedésében nem

fordult elő soha semmi hanyagság, semmi állhatatlanság és semmi olyasmi, amit ne az igazság és jámborság szabályai irányítottak volna. (Talon: Életrajz.)

Boldogemlékű Atyánk könnyen és szabadon hozzáférhető volt mindenki számára, aki érintkezésbe akart lépni vele. Meghagyta szolgálóinak, hogy soha senkit se utasítsanak el, aki vele kíván beszélni, hacsak valami rendkívül fontos ügy elintézése miatt nem távozhathatna munkája mellől. De ez nagyon ritkán fordult elő. Pedig, amint egyszer mondta nekem, egyházmegyéjének ügyei nem tűrtek halasztást, és másfelől is, az elintézendő dolgoknak nem is folyama, hanem valóságos áradata zúdult reá. Lehetetlen meg nem csodálni, miképen volt képes eleget tenni mindennek és mindenkinek.

Egyformán szíves és barátságos arccal fogadott mindenkit és nem utasított el senkit, bármilyen rendű ember lett légyen is. Nyugodtan végighallgatótt mindenkit és pedig annyi ideig, ameddig az illető kívánta. Olyan türelmesen és annyi figyelemmel hallgatta őket, hogy az ember szinte azt hihette volna, hogy semmi egyéb dolga sin-

csen. Mindenki megnyugodva és elégedetten távozott tőle, annyira, hogy valóssággal örültek, ha valami elintézni valójuk akadt vele, hogy így élvezhessék azt a rendkívüli kedvességet és jószágot, ami átáradt belőle abba is, akivel beszélt, s akiben éppen ezért nagy bizalom ébredt iránta. Különösképpen állott ez akkor, ha lelki dolgokról volt szó; mert nagy gyönyörúsége telt abban, hogy a jámborságról beszélgesen és mindenkit arra buzdítson, hogy gyakorolja azt, hivatása és körülményei szerint.

Beszédmódja méltóságteljes és helyes ítéletről tanúskodó, de ugyanakkor a legalázatosabb, a legszelídebb és gyermekdedebb volt, ami csak elképzelhető; mert nem volt benne semmi mesterkéeltség, semmi színlelés vagy kényszeredettség. Sohasem lehetett hallani tőle olyan szót, ami nem lett volna a helyén, ami bármilyen csekély mértékben is megbántott volna valakit, vagy nemtörődömséget árult volna el. Halkan, komolyan, meggondoltan, szelíden és okosan beszélt, és ámbár nem kereste a választékos szavakat, mégis igen nagy hatást ért el velük; szerette a gyermekded egyszerűséget. Gyakran

megfigyeltem, és mások is ugyanezt tapasztalták, hogy sem többet, sem kevesebbet nem mondott, mint ami éppen szükséges volt, és azt annyira megfelelő kifejezésekkel, hogy ahhoz nem volt szükséges hozzátenni semmit. Gyakran figyelmeztetett bennünket, hogy sok mindent hallgatással kell elmondani, továbbá szerénységgel, a lélek és a viselkedés egyenletességével. Ő maga mindenesetre csodálatos tökéletességre vitte ebben a gyakorlatban.

Rendkívül igaz volt beszédében és azt mondta, annak, hogy Isten Szent Lelkét magunkhoz vonzzuk, egyik legnagyobb titka az, hogy sohase hazudjunk...

Sohasem űzött gúnyt és meg nem bántott senkit. Ha szórakoztatásul el is mondott néha egy-egy kis történetet, azt olyan szerényen tette, hogy akik hallgatták, nemcsak szórakoztak, hanem együttal épültek is rajta. Ha társaságban megszólásba kezdtek, viselkedésével elárulta, mennyire nem találja tetszését az ilyen beszédben s mindig mentegette azt, akiről szó volt; ha pedig nem lehetett kimenteni, akkor legalább szándékát igyekezett tőle telhetően menteni és a hibákat az em-

beri gyarlóságra hárítani. Ha az elkövetett hiba nagy volt, akkor rendszerint ég felé emelte tekintetét, alázatos mozdulattal húzta be vállait és csendesen mondogatta: Emberi nyomorúság! emberi nyomorúság! ez is arra jó, hogy beláttassa velünk, hogy csak emberek vagyunk.

Azt hiszem, soha senki sem hallhatta, hogy valakiről rosszat mondott volna, vagy hogy bírálta volna másnak a tetteit. Ha valaki más tette ezt meg az ő jelenlétében, azonnal védelmébe vette a távollévőt, s szavaival érthetően kifejezésre juttatta, mennyire visszatetszik neki az ilyen beszéd. Különösen azt nem bírta elviselni, hogy gúnyt űzzenek valakiből; azt mondta, hogy ez teljesen ellenkezik a felebaráti szeretettel.

Minden rendű és rangú embert fogadott és valamennyit egyformán előzékenyen, barátságosan és olyan szívéllyes szavakkal, hogy látogatói, komoly és méltóságteljes tartása ellenére is bátran közeledtek hozzá s a legteljesebb bizalommal panaszolták el neki bajait. Sohasem hallottam, hogy bárki is másképen távozott volna tőle, mint elégedetten, s tisztelettel és becsüléssel

teljes szeretettel hasonlíthatatlan jósa-
ga és szeretete iránt.

Lehetetlen elmondani, milyen sok alkalommal volt ilymódon szolgálataira felebarátainak s viselte el őket anélkül, hogy a legkisebb ellenszenvet vagy megvetést mutatta volna irántuk; ha nagy durvasággal került szembe, úgy tett, mintha nem venné észre. Nem egyszer láttam, mennyi kicsinyességet, sőt arcátlanságig menő hangulatkitörést volt képes elviselni csak azért, hogy valakin segíthessen és vigasztalást nyújthasson. Szinte úgy látszott, mintha életének egyetlen célja embertársainak megsegítése és vigasztalása volna. (Szent Chantal vallomása.)

Többször voltam jelen olyankor, amikor tizen, huszan, harmincan vettek körül, egyháziak és világiak egyaránt, s mindannyian beszélni akartak vele, még pedig olyan időben, mikor más, fontos dolgai lettek volna; és ő mégis meghallgatta valamennyiüket és nem bocsátotta el egyiküket sem, míg ki nem elégítette, és közben a türelmetlenségnek legcsekélyebb jelét sem adta, pedig elég sokszor ugyancsak erős alkalmat nyújtottak rá. (Gay J. vallomása.)

Egyszer szemére vetették, hogy túl-

ságosan sok embert enged magához. Amire ő így felelt: „A püspök kapujának mindig nyitva kell állania, hogy szabadon léphessen be hozzá bárki. (B. de Passier vallomása.)

Szentünket sohasem lehetett másképpen látni, mint lesütött szemmel, amiatt a sajtóságos tisztelet miatt, amit azoknak a lelkében keltett, akik tanításért vagy vigasztalásért hozzá fordultak. Mózeshez hasonlóan, mintegy letakarta arcát, hogy a nép tudjon vele beszélni anélkül, hogy látása elvakítsa szemüket. A külsejéből kiáradó természetfölötti hatást egyébként is olyan nagy szelidség és kedvesség mögé rejtette, hogy míg egyrészt a legmagasabb rangú személyiségek sem tudtak beszélni vele anélkül, hogy bizonyos tiszteletet ne éreztek volna irányában, másrészt a legkisebbek és legalacsonyabb rendűek is nyugodtan és könnyen merték megszólítani. (François: Életrajz.)

Gyakran kénytelen volt résztvenni hosszadalmas udvari ünnepségeken; barátai unszolásának is kellett néha engednie, mikor ünnepélyekre, esküvőkre hívták... De ő mindig és mindenütt egyforma szerénységet, kedvességet, szeretetreméltóságot tanusított, mindig

ugyanaz maradt, mindig ő maga, mindig méltó magához.

Gyűlölte a tettetést és alakoskodást, megvetette a kétszínűséget; a természetességet ellenben mindenekfölött kedvelte; valósággal kezében és ajkán hordta a szívét, teljes nyíltsággal érintkezett mindenkivel. Tisztasága és őszintesége valóban a galamb egyszerűségére emlékeztetett. — Ki sem lehet fejezni, milyen nyílt, becsületes, bensőséges, őszinte és egyszerű volt a szeretete.

Ami a kellemes beszélgetést illeti, alig volt hozzá fogható. Mert látogatói körében, társaságban sosem mutatkozott szórakozottnak, nem kicsinyelt le semmit és nem vált terhére senkinek, hanem inkább tőle telhetően, szerényen és a tisztességnek megfelelően hozzájárult ő is a jókedv emeléséhez vidám társalgásával...

Ez a szelíd és türelmes ember általában nem dicsekedett el azokkal a vígasztalásokkal, amelyekben része volt, vagy az önmegtágadásokkal, amelyeket végzett, de ha úgy látta, hogy azzal egy-egy csüggedőt megvigasztalhat és bátoríthat, egyszerűen és természetesen beszélt nekik az ő kis örömeiről és szenvedéseiről.

A beszélgetéseket, tárgyalásokat csöndesen hallgatta, nem bocsátkozott vitába, de amikor alkalom kínálkozott rá, ő is előadta véleményét, szelíd, de azért komoly derűvel. Szavai mintegy maguktól folytak, úgyszólván észrevétlenül, minden türelmetlenség, erőszakosság, makacsság és hevedesség nélkül, de azért ezen az ő szerény módján mégis olyan meggyőző erőt tudott önteni beléjük, hogy azzal még a közömbös beszéd tárgyaknak is valami áhítatos ízt adott. (Rivière.)

Ez a szentéletű püspök egyike volt a világ legudvariasabb embereinek; nem egy udvari méltóság megcsodálta benne ezt a rendkívüli erényt. Szent komolyság ömlött el rajta és olyan fönség s emellett annyi jámborság és alázatosság volt minden cselekedetében, hogy tiszteletet, megbecsülést és szeretetet váltott ki mindazokból, akik beszélgettek vele. (Szent Chantal.)

Vajjon találkozhatott-e a püspökök között hozzá hasonlókkal? Annyi bizonyos, hogy egyesekkel szemben csöndesen, hallgatagon viselkedett, másoknál összeszedte magát, ismét másoknál alávetette magát az illetők minden kívánságának s olyan szerényen vonult

félre mellettük, hogy szinte zavarba hozta őket. S ha akadt közöttük, aki értékben alatta állott, ó Jézusom, menyire igyekezett akkor alkalmazkodni akaratukhoz, amennyiben azt a józan ész nem ellenezte, s milyen készségesen hajlott meg véleményük előtt. (Rivière.)

Elve volt elviselni felebarátját a legvégső határig; ugyanezt tanította híveinek is, hozzátéve, hogy ha emiatt talán veszítünk is valamit, Isten bőségesen visszatéríti azt nekünk. Azt is mondta, hogy ha bizonyos esetekben, az igazságosság és jog megköveteli, hogy ellenkezzünk felebarátunkkal, akkor is arra törekedjünk, hogy pontosan csak annyit mondjunk, egy szóval se többet, amennyit a szóban forgó tárgy megkíván. Egy más alkalommal ezt mondta: Az embereknek türelemmel kell lenniök egymás iránt és a legderekabbak azok, akik jobban elviselik mások tökéletlenségeit.

Ez a szent ember soha sem neheztelt, és nem kívánt megtorlást az ellene elkövetett igazságtalanságokért, hanem elszenvedett és lehetőleg kimentett mindent, sőt hihetetlen jósággal igyekezett újból megnyerni azoknak a szívét, akik ok nélkül nehezteltek reá...

Lehetetlen volna és túlságosan hosszúra nyúlna, ha itt mind el akarnám sorolni azt a sok szembehelyezkedést és igazságtalan megbántást, amit elszenvetett... és azt a sok kemény, szigorú megítélést, amiben bizonyos személyektől részesült, ámbár arra semmi okot nem szolgáltatott, ha csak azt nem, hogy túlságosan alárendelte magát felebarátai szolgálatának, s hogy ezért mindenről képes volt lemondani; még saját szolgálói is szemrehányást tettek neki ezért. Ez okból rendszerint nem is véghezjuttatta jótevékenységét úgy, ahogyan szeretne volna, vagy legalább is állandóan ellenkezésekkel kellett emiatt megküzdenie. De ő mindezeket a dolgokat kivételes türelemmel szenvedte el. (Szent Chantal vallomása.)

XIII. FEJEZET

A lelki olvasmány

....

„Hallgassatok, hallgassatok reám, és akkor jól esztek. És kövér ételekben gyönyörködhetek . . . Hallgassatok ide s akkor élni fog lelketek.“ Iz. 55. 2—3. *Az Urban bizók megértik az igazságot.* Bölc. 3. 9.

Egyetlen nap se múljék el anélkül, hogy ne olvassunk valamit egy lelki könyvből, lehetőleg még az elmélkedés előtt, hogy az lelki hangulatot ébreszsen bennünk. (Vivès.)

A lelki olvasmány megvilágosítja az értelmet, megerősíti a szívet, táplálja a lelket és megtartja azt az igazságban.

A szent könyvek olvasása — így mondja Climakus Szent János — nem kevés haszonnal jár annyiban, hogy megvilágosítja értelmünket és összeszedetté teszi, mert a Szentlélek szól belőlük hozzánk s szavai világossággul és vezetőül szolgálnak azoknak, akik áhitattal és tisztelettel olvassák azokat. Ha életemek megfelel annak az állapot-

nak, melyre Isten hívott benneteket, legyen gondotok rá, hogy átvigyétek a gyakorlatba azokat a dolgokat, amiket olvastatok. (A keleti remete szentatyák életéből.)

A tanítás. — Az elmélkedő imádság a lámpa, amely irányítja lépteinket, de a lelki olvasmány az olaj, ami táplálja azt. Ebből a forrásból származnak azok a gondolatok, amelyek megadják az elmélkedésnek világosságát és melegét. (Egykorú feljegyzések.)

Emelje fel gyakran a szívét és foglalja el jó könyvek olvasásával.

Szeretném, ha egy napja sem múlt el anélkül, hogy ne szánna egy fél vagy egy egész órát valami lelki könyv olvasására, mert az fölér egy prédikációval.

Ön a papi pályára lép... Azt mondom önnek, ami egy pásztornak mondott, aki arra volt hivatva, hogy Izrael királya legyen: *Mutaberis in virum alterum*; meg kell változnia mind külsejében, mind belsejében. Ehhez a nagy, ünnepélyes megváltozáshoz azonban át kell alakítania egész szellemét és meg kell azt dolgoznia mindenütt...

Segítségül ehhez a változáshoz fel kell használnia úgy az élőket, mint a

megholtakat: az élőket, mert találnia kell egy vagy két nagyon lelki embert, hogy a velük való beszélgetésekből hasznot meríthessen. Rendkívüli nagy könnyebbség, ha az embernek lelki bízalmasai vannak...

Ami pedig a halottakat illeti, arra gondolok, hogy egy egész kis könyvtárnak kell lennie lelki könyvekből... elsősorban saját maga számára, és anynyiban még külön, amennyiben „egyházi” ember... Legyen ott ebben a könyvtárban, igen kérem, a teljes „*Grenade*” vagy valami más hasonló értékű hittudományi és misztikus munka, és ez mintegy második breviáriuma legyen; Borromei Szent Károlynak sem volt a prédikáláshoz más teológiája s mégis igen jól beszélt. De a legfőbb haszna nem ez, hanem az, hogy ráneveli lelkét az igazi jámborság szeretetére és azokra a lelki gyakorlatokra, melyek lelki életéhez szükségesek... Gyümölcsöző olvasásához azonban nem elég csak kóstolgatni belőle, hanem mérlegelve és megfontolva kell olvasni, fejezetről-fejezetre jól átgondolni, s elmélkedés és ima közben alkalmazni azt lelkünkre. Tisztelettel és áhítattal kell olvasni, mint ahogy az megilleti az olyan

könyvet, mely a felülről jövő leghasznosabb ihletéseket közvetíti a lélekhez; ezen keresztül reformálni kell a lélek minden képességét, megtisztítva azokat a rossz hajlandóságoktól, s határozott és erős elhatározások által valódi céljuk felé irányítani őket... Nagyon ajánlom még Szent Jeromos gyönyörű latinsággal megírt leveleit is... Legfőképen azonban legyen mindig keze ügyében a Tridenti szent Zsinat és annak a Katekizmusa. (Levelek.)

Olvasson amikor csak teheti, de egyszerre keveset és áhítattal... Olvassa újra meg újra a „*Lelki harcot*” (Scupolitól); ez legyen egyik legkedvesebb könyve, mert világos és igen gyakorlati. (Levelek.)

A nagy Szent Károly sohasem olvasta másképen a Bibliát, mint térdenállva, födetlen fővel, a legnagyobb tisztelettel, mert úgy érezte, hogy olvasása közben maga Isten szól hozzá. (Beszédék.)

Olvass... naponkint egy keveset, de nagy áhítattal, valami jó könyvet; úgy olvasd az ilyen könyveket, mintha a szenteknek az égből hozzád írt levelei volnának, melyekkel megmutatják az égbe vezető utat és serkentenek, hogy azon járj.

A szentek életét is olvasd. Abban mint egy tükörben, megláthatod a keresztény élet igazi képét, s annak nyomában törekedjél hivatásos kötelességeidet az ő példaadásuk szerint betölteni. Mert bár a szenteknek nem minden cselekedetét követhetjük a világi életben teljesen, valamennyiben találhatunk azonban valamit, amit többé-kevésbé utánozhatunk. (Filotea.)

Nagy haszonnal olvashatja Szent Terézia könyveit..., ne arra törekedjék, hogy gyakorolja mindazt a szépet, amit bennük talál, hanem haladjon az olvasásban lassan, vágyakozva és csodálva a bennük foglalt tanításokat. Gondolja meg, hogy nem arról van szó, hogy egy személy egymagában fogyassza el a többiek számára készített lakomát: Ha mézet találtál, annyit egyél belőle, amennyi neked elegendő, — mondja a Bölcs. (Levelek.)

A példa. — Szentünk, mint fiatal diák Páduában, különös gonddal olvasta a görög és latin Atyákat, akik tudásuk alaposságával, ékesszólásuk szépségével s okoskodásuk tisztaságával és erejével tűntek ki. (Talon: Életleírás.)

Ebben az időben történt, hogy a The-

atinus Atyák (Scupoli) által írt, „*Lelki harc*” című könyv kezébe került. A könyv ugyan kicsiny, de értéke annál nagyobb. Olyan, mint egy illatszerektől füstölgő edény, vagy egy kép, melyen összesűrítve megtalálható az összes keresztény erények, a misztikus teológia kivonata, szóval, csodálatos tanítások foglalata. A mi ifjú jogászunk komolyan foglalkozott ennek a könyvecskének a tanulmányozásával s hozzáfogott a benne található és rendszerbe foglalt kiiünő tanítások buzgó gyakorlásához... Ez az okos ifjú, aki olyan nagy szomjúságot érzett az evangéliumi igazságok után, hosszú kortyokban ivott ennek a művészi edénynek isteni italából, belőle enyhítve legalább részben szomját. Végül annyira megkedvelte, hogy minél jobban táplálta vele a lelkét, annál inkább fokozódott az étvágya.

Körülbelül 16—17 esztendeig állandóan zsebében hordta ezt a kis könyvecskét, hogy minden kínálkozó alkalmal elővehesse és használhassa. Másoknak is tanácsolta, ami saját életében annyira bevált, s akárhányszor rávette ismerőseit annak használatára, hogy megtanulják belőle önmaguk legyőzésének a művészetét és megismer-

jék azokat az eszközöket, amelyek segítségével csakhamar eljuthatnak a tökéletességre. Mert ez a kis könyv valószínűs lelki arzenál, ahol az összes fegyvereket megtalálhatjuk, amelyek szenvedélyeink bátor leküzdésére és rossz szokásaink kiirtására szükségesek. (Rivière.)

A szent püspök saját magának írt püspöki Szabályzatában olvashatjuk a következőket: Vacsora után körülbelül egy óra hosszat jámbor könyveket olvas, részint tanulás, részint elmélkedés céljából. (Károly—Ágoston: Élet.) — Mély tisztelettel viseltetett a Szentírás iránt és egészen különleges megértéssel forgatta ezt az isteni könyvet. (Baudry.)

Tudós férfiak, akiknek alkalmuk volt meggyőződni róla, azt állították, hogy Isten olyan világosságot és rendkívüli tudást öntött értelmébe a Szentírás legnehezebb helyeinek a magyarázatára, hogy egyformán könnyen hallgatták szavait a tanult és az egyszerű emberek, s mindannyiukat kielégítette. (Szt. Chantal.) — Ő maga mondta egyik papjának, hogy ezt Isten egyik egészen különleges kegyelmének tulajdonítja. (Baudry.)

XIV. FEJEZET

A legfölségesebb Oltáriszentség látogatása

....

Ő mindenkor él, hogy közbenjárjon értünk. (Zsid 7, 25.) — Kiönlöm színe előtt imádságomat és elbeszélem előtte szorongásomat. (141. Zsolt. 3.)

Amint messziről meglátok egy templomot, Dávid szavaival üdvözlöm: „Üdvözöllek szent templom, melynek kapuit Isten Jákob tabernákulumainál jobban szerette.” Erről áttérek a régi templom megfontolására, és összehasonlítom, mennyivel fölségesebb a mi templomaink legkisebbike is Salamon templománál, mert a mi oltárainkon Isten igaz Báránya áldoztatik föl, a bűneikért engesztelő Ostyában. Ha nem mehetek be a templomba, a távolból imádom a legfölségesebb Oltáriszentséget, néhány

külső cselekedettel is, aminő pl. hogy levezem a kalapomat és ha a templom közel van, meghajtom térdemet, mitsem törődve azzal, hogy mit szólnak kísérő társaim.

(A Szent Áldozásra vonatkozó Szabályokból, melyek 1649-ben jelentek meg először nyomtatásban az „Igazi lelki Beszélgetések“-ben.)

Az Oltáriszentség látogatása, kiváltképen a pap számára, a nyugalom, a felfrissülés, a mi Urunkkal való meghittség ideje; ekkor nyílik alkalma reábizni nehézségeit, elébe tárni kívánságait, s neki ajánlani egyenkint a reá bizott lelkeket.

A pap mindenki másnál inkább elmondhatja a zsoltárossal: „A veréb talál magának házat és a gerlice fészket, hová fiait helyezze, — én a te oltáraidat, erők Ura, Királyom, Istenem!“ (83. Zsolt. 4.)

A tanítás. — Boldog a lélek, aki valóban elmondhatja a mi Urunknak: Te vagy menedéket adó házam, biztos váram, tetőm az eső ellen és árnyékom a forróság ellen. (Filotea.)

Köszöntse gyakran ennek az isteni Megváltónak a szívét, aki, hogy irántunk való szeretetét tanúsítsa, a kenyér színe alá rejtőzött, azért, hogy családia-

san, meghittén bennünk és szívünk közelében maradjon.

Lássuk lelki szemünkkel a szent angyalokat, akik körülveszik a legfölségebb Oltáriszentséget, hogy imádják... és kiáraszák szent sugallataikat azokra, akik alázattal, a szeretet mély tiszteletével közelítenek hozzá. (Levelek.)

Az összeszedettség az Oltáriszentség előtt.

Mint ahogy a testnek szüksége van az álmra, hogy elengedje és megkönnyítse fáradt tagjait, éppenúgy szükséges, hogy a lélek is vegyen magának időt arra, hogy megpihenjen és elszunynyadjon mennyei Jegyesének tiszta karjában, s ilymódon helyreállítsa el-tikkadt és kifáradt képességeinek erejét és frissességét. Ezért szeretek mindennap egy kis időt szentelni ennek a szent álomnak, hogy lelkem, a szeretett tanítvány példájára biztonságban nyugodjék az isteni Megváltó keblén, ezen a szeretettel annyira telített és szeretetre annyira érdemes Szíven, melynek végtelen szeretete minden igazi szeretet tárgya. (Hamon: Élet.)

Meghittén kell társalognunk a mi

Urunkkal apró szükségainkról, bemutatva azokat neki, s alávetve magunkat teljesen, hogy azzal tegye velünk mindenben, ami neki tetszik. (Lelki beszélgetések.)

Beszélgessünk mindenről, magasakról és alacsonyakról, égiekről és földiekről, a kevésről és a sokról a mi Urunkkal és Mesterünkkel; nyissuk meg előtte szívünket és öntsünk át abba a miénkből mindent, úgyhogy ne maradjon benne semmi; beszéljük el neki munkáinkat, vétkeinket, vágyainkat és mindazt, ami lelkünket nyomja, pihenjünk meg mellette úgy, mint egy olyan barát mellett, akiben megbízunk s aki előtt nyíltan fölfedjük minden ügyünket, legyenek azok jók vagy rosszak. Ez az, amiről a Szentírás így szól: kiönteni szívünket, mint a vizet. Isten jelenlétében. (Szent Chantal élete és művei.)

Kiönteni lelkünket és kiárasztani szívünket nem más, mint beszélni, „Öntsétek ki szíveteket Isten előtt”, — mondja a zsoltáros, ami annyit jelent, hogy fejezzétek ki és öntsétek szavakba szívetek minden érzelmét; Sámuel jámbor anyja is azt mondja, mikor imádkozik, bár ezt olyan csöndesen tette, hogy még

ajkának mozgása is alig volt látható:
„Kiárasztottam lelkemet Isten előtt...”

Hány sóhaját és tüzes nyilát röpíti fel szívem szakadatlanul, vajjon nem hatolnak be azok soha oda, ahová lelkem vágyódik? Mennyire futok, vajjon sohasem nyerem el a díjat, amire töreksem, s ami abban áll, hogy a szív és lélek meghittségben egyesülhessenek az én Istenemmel, Jegyesemmel és Életemmel? Mikor jön el az idő, amikor beleáraszthatom lelkemet az Ő szívébe s Ő viszont beleönti szívét az én lelkembe, hogy így boldogan egyesülve, elválaszthatatlanul együtt élhessünk! (Teotimus.)

Az Oltáriszentség látogatását a lelki áldozással fejezzük be.

Már előző este készülj, a szeretet fohászaival és röpimáival a szent áldozatra és szentáldozásra... A szív és lélek alázatával járulj áldozáshoz s mélységes vágyakozással egyesülj az isteni Megváltó életet adó szent testével. (Filotea.)

Bizonyos, hogy nagy boldogság találkoznia az örök életre szökellő víz forrásával és inni kívánni, magának a mi Urunknak a kezéből... azt hiszem,

így imádkozik ilyenkor: *Uram, adj nekem ebből a vízből.* Dicsértessék mindörökké ez az isteni Jóság, amely saját magát tette az élő vizek forrásává; mert forrás Ő, amelyből mindazok, akik a szent elmélkedésben hozzá folyamodnak, a megtisztulásnak, a felfrissülésnek, a termékenységnek és édességnek a vizét meríthetik. (Levelek.)

A példa. — Szentünk áhítata a legfölségesebb Oltáriszentség iránt olyan épületes és nagy volt, viselkedése előtte olyan szerény és tiszteletteljes, alázatossága olyan mély, figyelme és összes érzéseinek összeszedettsége annyira reáirányított, hogy szinte elragadtatásba merült annak szemléletében, akit a legfölségesebb Szentségben imádott. (Egykorú följegyzések.)

Azt mondotta, hogy ha már olyan nagy tisztelettel viseltetünk a szentek iránt, mit kell akkor tennünk ennek az isteni Szentségnek a tiszteletére, amely az ereklyék ereklyéje. (Egykorúak valomása.)

Valakinek így írt egyszer: Ó Istenem, milyen boldogság lesz számomra csöndesen befejezni a napot Üdvözítőnk mellett! (Levelek.)

Mit mondjunk arról a mélységes tiszteletről és hódolatról, amely tartását jellemezte olyankor, amikor a templomban imádásra volt kitéve a legfölségebb Oltáriszentség. Ó, ha látták volna őt térdre borulva, a legmélyebb odaadással, szerény tartásban és leírhatatlan összeszedettséggel; soha se pillantott se jobbra se balra; meg sem mozdult, olyan élettelennek látszott, mint valami szobor a fülkéjében. Papi sapkáját sohasem tette fel, hanem teljesen földetlen fővel maradt, bármilyen sokáig maradt is. Feje kopasz volt és bár a legyek akárhányszor véresre csípték (gyakran lehetett véres helyeket látni a fején) sohasem űzte el őket, mozdulatlanul tűrte a fájdalmas kellemetlenkedést és inkább türelmesen elviselte a szenvedést, semhogy a legcsekélyebb tiszteletlenséget kövesse el szeretett Urának és Mesterének színe előtt. (Rivière: Élet.)

Ó, ki tudná még csak elgondolni is azokat a szeretetfeltjes sóhajokat és indulatokat, amelyeket szíve ahhoz a rejtett Istenhez küldött, akit ilvenkor magához olyan közel érzett; és viszont, a kegyelemnek, a szeretetlángoknak és édességeknek azt az áradatát, melyek-

kel az isteni Üdvözítő elárasztotta ezt a szeretetétől lángoló szívet! Viszonzá-
sul buzgóságáért, Úrnap éjszakáján a
kegyelemnek olyan bősége áradt szét
lelkében, hogy hevességüket nem bír-
ván elviselni, a földre vetette magát és
így kiáltott fel: „Uram, mérsékeld ke-
gyeidnek zuhatagát, vond vissza őket
tőlem, mert nem bírom elviselni szere-
tetreméltóságod nagyságát és édességed
túláradását.” (Maupas: Élet.)

Mikor körmenetek alkalmával az Ol-
táriszentséget vitte, odaszorította mellé-
hez, szinte még szempillája sem rez-
dült s arca olyan túlvilági békességet
tükrözött, hogy nyilvánvaló volt, meny-
nyire odatapadt szíve Megváltójáéhoz.
Mindenki megesodálta őt ilyenkor és
nagy áhítatot merített látásából.

Égyszer, mikor így körülvitte az üi-
nap körmenetben a legfőlségesebb Ol-
táriszentséget, rendkívüli hőség uralko-
dott, s aggodalmunkban, nem ártott-e
meg egészségének a kimerítő út, el-
küldtünk hozzá, és érdeklődtünk hogy-
léte felől. Mire ő így írt válaszában:
Igaz, testben kimerültem kissé; de hogy
fáradhatott volna ki szívem és lelkem,
mikor ilyen isteni kötést hordozhattam
keblemen és szoríthattam egészen szí-

vemre ma reggel, a körmenet alatt? Fájdalom! ha szívemet eléggé keresztül járta volna az alázatosság és teljesen kicsinnyé alacsonyította volna az önmegvetés, akkor bizonyára egészen magamba vonhattam volna ezt a szent zálogot és az elrejtőzött volna bennem; mert hiszen annyira szereti ezeket az erényeket, hogy ahol megpillantja azokat, szinte erőszakkal besiet. — *A veréb talál magának házat és a gerlice fészket, hová fiait helyezze,* mondja Dávid. Jóságos Istenem, mennyire megindított, mikor ezt a zsoltárt énekelték! Mert azt mondtam magamban: Ó drága Égi Királynő, tiszta galamb, lehetséges volna, hogy Fiadnak most az én keblemen legyen a fészke? De meghatottak az Énekek Éneke jegyesének ezek a szavai is: *Az én Szerelmesem az enyém és én az Övé vagyok; ölemben pihen.* Majd ismét az isteni Jegyes szavai: *Tégy engem mint pecsétet szívedre.* Mert valóban ott volt. De sajnos, miután levettem a pecsétet, nem látom többé nyomait a szívemen. (Szt. Chantal vallomásából.)

Egyáltalán, a legteljesebb bizalommal viseltetett ez isteni Szentség iránt. Gyermeki szívvel sietett Hozzá minden

szükségében és Nála mindig segítséget talált. Az életében művelt csodák alkalomával először mindig a csodáknak ehhez a forrásához fordult, akár arról volt szó, hogy az ördögöt űzze ki a megszállottak testéből, akár arról, hogy a betegeket meggyógyítsa... ha arra kérték, hogy ennek vagy annak a szükségét a mi Urunknak ajánlja, rendszerint a kegyelmeknek ehhez az élő forrásához folyamodott a kegyek megnyeréséért... Ami pedig a kinyilatkoztatásokat, a lelki vigasztalásokat és különleges édességeket illeti, azokat főképen az oltárnál nyerte, abban a pillanatban árasztották el legbőségesebben ezek a kegyelmek, amikor Isten Fiának, a mi Megváltónknak drága Testét magához vette. (Rivière: Élet.)

XV. FEJEZET

A szentolvasó

....

*Közeledjetez hozzá teljes szíve-
tekből és őrizzéték útjait minden
erőtökből. Gondosan keressétek
... és ha egyszer magatokhoz
öleltétek, ne hagyjátok el többé
soha. Mert megtaláljátok benne
... nyugalmatokat. (Eccl. VI.
27, 28, 29.)*

A szent olvasó az imádságnak igen hasznos módja... Élvezd ezeknek a szent imádságoknak (Miatyánk, Üdvöz-légy, Hiszekegy) csodálatos és gyönyörű értelmét; úgy kell azokat elmondani, hogy értelmük mélyen belevésődjék gondolataidba és érzelmeket ébresszen szívedben; nem szabad sietni, hogy sokat elmondhass belőle, inkább arra törekedjél, hogy amit mondasz, azt szívből mondjad. (Filotea.)

A breviárium után a rózsafüzér legyen a pap legkedvesebb imádsága. A papoknak ezzel a fegyverrel a kezükben kell a lelkek meghódítására menniök — mondja Grignon de Monfort. — Egy jól elmondott Ave Maria olyan hatást gyakorol a Szent Szűz szívére, hogy azzal csodákat eszközölhetünk ki. Pergessük hát olvasónkat; az ujjaink között átsikló minden szemmel a Szent Szűzet dicsőítjük, lelkeket mentünk meg, termékennyé tesszük munkáinkat Isten dicsőségére, és az üdvösség kegyelmét vonjuk le a világra.

A tanítás. — A régi Egyház, a világ minden részén, a legteljesebb lelki megegyezéssel üdvözölte mindig Isten Anyját ezen az anygali módon: *Üdvözlégy Mária malasztal teljes.* És a mi közvetlen elődeink átvéve őseik szent hangját, áhítatos összhangban énekelték minduntalan és mindenütt: *Üdvözlégy Mária;* azzal akartak kedvében járni a mennyei Királynak, hogy tiszteletteljesen köszöntötték Anyját, s erre nem találtak megfelelőbb módot, mint azt, hogy utánozták ugyanazt a tiszteletadást és dicsőítést, amelyet maga Isten rendelt és adott meg szent tetszése szerint azon a napon, amikor Ő szent Felsége annyira megtisztelte eb-

ben a Szent Szűzben az egész emberiséget, hogy Ő maga is emberré lett. Ő szent köszöntés, ő hiteles dicséret, ő gazdag és finom tiszteletadás! A nagy Isten diktálta, egy nagy angyal mondta ki és egy nagy evangélista jegyezte fel, az egész régi kor gyakorolta és őseink tanítottak meg rá minket...

Ezért mondom az Egyházzal, hogy szent cselekedet tisztelni és köszönteni, még pedig az angyali Üdvözlettel köszönteni a Szent Szűzet és hogy az angyali Üdvözlet igen szép és jámbor ima...

Miután megállapítottuk, hogy a Szent Szűzet tisztelni és köszönteni szent dolog, kérдем, találhatnánk-e szebb köszöntést, mint ezt? Szent a Szerzője, szentek a szavai. Ha tehát üdvözölni kívánjátok őt, mondjátok: *Ave*, Üdvözlégy! Ha nem tudjátok, milyen módon tisztelhetnétek őt legillendőbben, mondjátok: *Ave*, Üdvözlégy!

Ki a megmondhatója, milyen szent indulatok töltik el a jámbor szívet erre a szent Köszöntésre? Hiszen ez az Üdvözlet a Megtestesülés szent titkát jelenti; és az angyalnak ezt a mélységes titkot hordozó szavaihoz az Egyház még hozzáteszi Erzsébet köszöntését: *Bene-*

dictus fructus ventris tui, — áldott a te méhednek gyümölcse, hogy ezzel még erősebben kifejezésre juttassa a szent titkot. (Beszédek.)

Egy szentéletű személyiség meséli, hogy egy papagájt megtanítottak erre a két szóra: *Ave Maria*. A madár egyszer kirepült s egy karvaly lecsapott rá. De a papagáj rémületében folyton ezt kiáltozta: *Ave Maria*, és a karvaly elengedte. Nem azt akarjuk mondani ezzel, hogy a mi Urunk meghallgatta a papagáj imáját, mert hiszen az csak egy lélektelen állat... de azért megengedte, hogy így történjék, hogy ezzel is kimutassa, mennyire kedves előtte ez az ima. (Beszédek.)

A példa. — Szentünk rendszerint övében hordta olvasóját, annak jeléül, milyen nagy megtiszteltetésnek tartja, hogy a Szent Szűz „legalázatosabb szolgálói” közé tartozik. (Rivière.)

Már mint egészen fiatal ember, felvette a bérmálás szentségét, megkapta a papi tonsurát és beiratkozott a Rózsafüzér társulatba... A tisztaság fogadalmával odaajándékozta magát a Szent Szűznek és ugyanakkor kötelezte magát arra is, hogy naponta elmondja

a hat tizedes olvasót, melyet általában „Mária koronája” néven ismernek. Néha, amikor visszavonult, hogy igazán vágya szerint végezhesse ezt az ájtatóságot, kedvesen így szólt nevelőjéhez: Megyek leszolgálni negyedórámat az égi Királynő udvarában; kérem, ne zavarjanak benne. (Szent év.) — A szentolvasó mindennapi elmondásának szokását olyan áhítattal tartotta meg egész életén keresztül, hogy arra egy egész órát szentelt. A rózsafüzér titkait elmélkedéssel kísértc. Annyira lelkiismeretesen vette ezt az imádságot, hogyha napközben nem ért rá elmondani, olvasóját karjára vette, emlékeztetőül, hogy azt este, lefekvés előtt még elimádkozza. Este pedig bármilyen későre is járt az idő, s bármilyen fáradt is volt ő maga, a Máriának ígért imából nem hagyott el semmit; mikor pedig beteg volt és nem tudott beszélni sem; hangosan mondatta azt el valakivel, miközben gondolatban követte az imát. (Hamon.) — Azt mondotta: A Szent Szűz mindig felemeli szívemet, mert bizalmat önt belém, hogy kegyében részesít engem. (Levelek.)

Szalézi Szent Ferenc 1606. augusztus 14-én különleges áhítattal látogatta meg

Daux-ban Keresztelő Szent János templomát... Arról beszélt ott hogy a böjt, a prédikáció, a munka, az imádság és a felebarátainknak tett szolgálatok nagyon kedvére vannak Isten Anyjának, de kiváltképpen a jámborság, a szeretet és alázatosság legyen az a három fonal, amelyre felfűzzük „Üdvözlégyeinket”, mert szeretetünk így csalhatatlanul szívéhez talál. A szent püspök készítet és sajátkezűleg le is írt egy módot a szentolvasó elmondására, mert úgy találta, hogy ennek a plébániának a területén igen sok jó lélek van, aki nagy szeretettel viseltetik Isten Anyja iránt, de életének szent titkait kevésbé ismerik. Atyai intelmmel látta el erre nézve a plébánost, aki szeretettel, drága ereklyeként őrizte meg szent pásztorának írását, melynek másolata a következő: „Kezetekbe veszitek a szentolvasó keresztjét, s miután azzal keresztet vetettetek magatokra, megcsókoljátok, majd Isten jelenlétebe helyezkedtek és elmondjátok a Hiszekegyet. Az első nagy szemnél segítségül hívjátok Istent és kériitek, fogadja kedvesen a szolgálatot, amit most készültök végezni előtte, s adja kegyelmét, hogy imádságotokat jól végezzétek. Az első három kis

szemnél a Szent Szűz közbenjárását kérték, s őt az elsőben mint az Atyaisten legkedvesebb leányát, a másodikban, mint a Fiúisten Anyját, a harmadikban pedig, mint a Szentlélekisten szeretett Jegyesét köszöntitek.

Minden tizednél a rózsafüzér valamelyik titkán gondolkodtok, annyi ideig, amennyit szánhattok rá, de különösen akkor, amikor Jézus és Mária szent nevét kimondjátok, amit testben és lélekben mindig a legnagyobb tisztelettel ejtsetek ki ajkatokon. Ha ilyenkor valami más érzés ébredne bennetek, mint aminő a fájdalom elkövetett vétkeitek miatt, vagy a jó föltevés, hogy élteteket megjavítsátok, azon az egész olvasó elmondása alatt is elmélkedhettek, töletek telhetőleg foglalkozva ezzel az érzéssel, vagy valami mással, amit Isten szívetekbe önt, főképpen Jézus és Mária szent nevének a kimondásakor.

Az utolsó tized után következő nap szemnél köszönjétek meg Istennek a kegyelmet, hogy a szentolvasót elmondhattátok, majd a rákövetkező három kis szemnél köszöntsétek a Szent Szűzet, az elsőnél arra kérve őt, ajánlja fel értelmeteket a mennyei Atyának, hogy mindenkor felfogja könyörületességeit;

a másodiknál arra kérve, ajánlja fel emlékezeteteket a Fiúnak, hogv szenvedéseit és halálát állandóan gondolataitokban tartsátok; a harmadiknál arra kérve, ajánlja fel akaratotokat a Szentléleknek, hogy Isten szent szeretete mindig lángoljon bennetek. Az utolsó nagy szemnél esedeztetek az isteni Felséghez azért, hogy fogadja az egészet az Ő nagvobb dicsőségére és az Egyház javára, amelyben titeket megtartani és ahová az eltévelyedetteket visszavezetni méltóztassék. Imádkozzatok még barátaitokért is, majd pedig fejezzétek be úgy, ahogyan kezdtétek, a Hiszek egy elmondásával és kereszttvetéssel. A szentolvasót övetekben vagy más látható helyen viseljétek, mintegy szent jelként annak bizonyosságára, hogy Istennek, a mi Megváltónknak és az Ő szenteséges Jegyesének, a Szűzanyának szolgálói akartok lenni, s mint a katolikus, apostoli és római szent Egyház igazi gyermekei kívántok élni. (Szent év.)

XVI. FEJEZET.

Az esti áhítatgyakorlatról

....

*Én pedig az Istenhez kiáltok;
és az Úr megszabadít engem.
Este, reggel és délben elbeszél-
tem és hirdetem; és meghallgat-
ja az én szómat. (54. Zs 17-18.)
— Szemeimet éjjel is feléje eme-
lem szüntelenül; és nem csalat-
kozom (76. Zsolt 3)*

Este... adjanak hálát a papok a mi Urunknak minden jótéteményéért, különösképpen az Ő szent kínszenvedéséért és isteni szentségeiért, hivatásuk kegyelméért és azért, hogy kegyesen megtartotta őket ezen a napon át, megadván nekik nagy jószágában mindazt, amire szükségük volt. Meg kell vallaniok és el kell ismerniök Isten előtt, hogy a nap nem mult el anélkül, hogy valamiképpen meg ne bántották volna őt. És mivel saját dolgainkban vakok vagyunk, a Szentlélek kegyelmét és

megvilágosítását kell kérniök ahhoz, hogy hibáikat felismerhessék. Ezután elmondják a *Confiteort*... alázatosan kéri a mi Urunk bocsánatát... és erős fogadást tesznek, hogy Isten kegyelmével megjavulnak... Ezután az isteni Irgalomnak ajánlják lelküket, testüket és egész valójukat; imádkoznak az Anyaszentegyházért, hozzátartozóikért és mindazokért, akikért imádkozni kötelességük; nem feledkeznek meg a tisztítóhelyen szenvedő lelkekről sem, majd köszöntik Miasszonyunkat, őrangyalukat és szent pártfogóikat. (Útmutató.)

Az esti ima a nyomorúságnak és az isteni Irgalomnak a találkozása; — a nyomorúságnak, amely megalázkodik, köszönetet mond és könyörög; — az Irgalomnak, amely megbocsát és ad. „Ő az, aki megkegyelmez minden gonoszságodnak, ki meggyógyítja minden betegségedet, ki a veszedelemből kiszabadítja éltedet, ki téged megkoronáz irgalmassággal és könyörülettel.“ (102. Zsolt. 3—4.)

A t a n i t á s. — Este, lefekvés előtt, bárhol legyen is, tekintse át nagyjából, amit egész nap tett, majd kérjen röviden, térdenállva bocsánatot Istentől, el-

követett hibáiért, s kérje Őt, hogy őrizze és áldja meg. Mindezt egészen röviden teheti. (Levelek.)

Ezt az ájtatosságot éppúgy nem szabad elhagynunk, mint a reggeli imádságot. Mert a reggeli imával kinyitjuk lelkünk ablakát az igazság napja számára, az estivel viszont becsukjuk a pokol sötétsége elől. (Filotea.)

A *Confiteort*, mely a keresztények általános bűnvallomása, mindig nagy áhítattal kell elmondanunk Isten előtt. (Beszélgetések.)

Adjanak hálát Istennek minden jótéteményéért.

Az Isten szeretetétől elragadtatott lélek, látva a kegyelmek és segítségék sokaságát, melyekben részesült, ... állandóan csókolgatja azt az édes segítő kezet, mely őt vezette, magával vont a és vitte az úton, és megvallja, hogy ennek az isteni Üdvözítőnek köszönheti minden boldogságát; hiszen ő megtette érte mindazt, amit a nagy pátriarka, Jákob kívánt utazására, miután látta az égbe vezető létrát. Ó, *Uram*, — mondotta akkor, — *te velem voltál* és őriztél engem *az úton*, melyen idáig

jöttem, *kenyeret* adottál nekem, szentségeid kenyerét táplálékul, felöltöztetted a szeretet menyegzői *ruhájába*, és elvezetted szerencsésen a dicsőségnek a helyére, mely a te *háza*d, ó mennyei Atyám. Mi mást tehetnék ezekután, mint hogy elismerem, ó Uram, hogy te vagy az én *Istenem* mindörökké. (Teotimus.)

Kérjék alázatosan a mi Urunk bocsánatát.

A félelem és a bánat egyéb indokai a penitenciában, ... jók a keresztény bölcsesség kezdetén; de aki, szabad elhatározásából, nem akarna eljutni a penitencia tökéletességéig, a szeretetig, az nagyon megbántaná Azt, aki mindent saját szeretetére, mint minden dolog végcéljára rendelt...

Mikor látom az én Megváltómat az Olajfák kertjében, *mindhalálí*g szomorú lelkével, felkiáltok, Uram Jézus, mi bírhatta elviselni a halálnak ezt a szomorúságát az élet lelkében, ha nem a szeretet, mely fölszítva a könnyörületet, ezúton fölséges szívedbe vonzotta nyomorúságainkat? Hogy nélkülözhetné tehát a jámbor lélek a gyötrelmeknek

és szomorúságoknak ezt az örvényét, látva a szeretet szent fájdalmát? (Teotimus.)

A példa. — Szalézi Károly Ágoston, szentünk unokaöccse, leírja a Szabályzatot, melyet szent Nagybátyja készített magának püspökké szenteltetése előtt, s abban a következő részleteket közli: Szolgái este tíz órakor feküszenek le; előzőleg azonban összegyűlnek egy teremben, hogy elimádkozzák a litániát, még pedig vasárnap Jézus szent Nevéről, hétfőn a Mindenszentekét, kedden a szent Angyalokét, szerdán Szent Péter apostolét, a genfi Egyház védőszentjéét, csütörtökön a legméltóságosabb Oltáriszentségét, pénteken a mi Urunk kínszenvedéséről szólót, szombaton pedig a Boldogságos Szent Szűzét; hacsak valami közbeeső ünnep miatt át nem kell helyezni e litániák valamelyikét. Utána a könyörgést a püspök maga mondja, majd mindannyian lelkiismeretvizsgálatot végeznek, ezután pedig visszavonulnak. (Életleírás.)

Szentünk, ha egyedül volt, vacsora után körülbelül egy órahosszat olvasott a hitigazságok valamelyik pontjáról, s ebből merítette másnapi elmékedése

tárgyát. Ezután egybegyűlt egész háznépe, hogy elmondják vele együtt a litániát és lelkiismeretvizsgálatot tartssanak. Háznépe tíz órakor tért nyugovóra s reggel ötkor kelt. Ami őt magát illeti, virrasztásai áhítatának megfelelően, gyakoriak és hosszasak voltak. (Mau-pas: Élet.)

XVII. FEJEZET.

A lefekvésről

....

Emeljétek fel éjjel kezeiteket a szentélyhez és áldjátok az Urat. (133. Zsolt. 2.) — Békességben alszom és megnyugszom, mert te Uram kiváltképen megerősítettél engem reménységemben. (4 Zsolt. 9-0)

Levetkőzésüket végezzék a papok gyorsan, s lelkük figyelmét, amennyire csak lehetséges, arra az előzőleg elolvasott pontra irányítsák, amelyről másnap reggel elmélkedni akarnak...

Ágyukban fekve arra gondoljanak, hogy a mi Urunk — és sok szent is — a pusztá, hideg földön aludt, s hogy mennyire kell Őt szeretniök és szolgál-
niok, amiért Jósága olyan atyailag megadja nekik kényelmüket.

Olyan helyzetben feküdjenek, mint ahogyan azt tennék, ha a mi Urunk sa-

ját szemével látná őket; aminthogy valóban nézi is ezt a cselekedetüket épenúgy, mint a többit is mind.

Fekvésük közben maguk elé képzelik, hogy így feküsznek majd egyszer kinyújtózva a sírban, s kérjék istent, hogy legyen mellettük haláluk órájában.

Arra törekedjenek, hogy valami jó gondolat forgatása közben aludjanak el, mert elalvásuknál egy ördög leelkedik, hogy megfertőzze álmukat valami gonosz elképzeléssel: reggel pedig ugyan csak az ördög várja felébredésüket, hogy szellemüket ezer hiú és haszontalan gondolattal töltse meg. (Útmutató.)

Napunknak ez az utolsó cselekedete utolsó óránkra emlékeztessen bennünket. Mint ahogy az élet végén elhagyja a lélek a földi dolgokat, hogy teljesen Istenben merüljön el, éppúgy válik el a pap is, napja végeztével mindattól, ami a teremtményekkel van összefüggésben; ilyenkor mély csend van körülötte s ő egyedül marad Istenével. Szalézi Szent Ferenc azt kívánja, hogy úgy feküdjünk le, mintha ott látnánk szemünk előtt a mi Urunkat, s elalvás előtt valami jó gondolattal foglalkozzunk, hogy így még az álom se szakithassa meg egyesülésünket Istennel.

A tanítás. — Szeretném, ha a nap és az éjszaka minden pillanatában a benső áldozat szellemében élnének. (Beszélgetések.)

Igen, mély alvásunkban még mélyebben vagyunk Isten szent Jelenlétében. Igen, mert ha szeretjük Őt, akkor nemcsak szeme előtt, hanem az Ő szent tetszése szerint alszunk el, — és nemcsak az Ő szent akaratából, hanem az Ő szent akarata szerint. Minthogy Ő maga, a mi Teremtőnk és mennyei Szobrásunk fektet minket ágyunkba, min ahogy a szobrot beleteszik fülkéjébe, hogy úgy aludjunk ágyunkban, mint a madár fészkében; felébredéskor azután, ha ismét Rá gondolunk, úgy találjuk, hogy Isten mindig mellettünk volt és mi nem váltunk s nem távolodtunk el Tőle egyáltalán. Ott voltunk tehát szent tetszésének jelenlétében, ha nem is láttuk és nem is vettünk róla tudomást; úgy hogy elmondhatjuk Jákobbal: *Valóban az én Istenem mellett, az Ő isteni jelenlétének karjában, gondviselésében aludtam, és nem tudtam.* (Teotimus.)

Keveset enni, sokat dolgozni, sok szellemi nehézséggel küzdeni és az alvást megtagadni a testtől, annyi, mint

egy elcsigázott lótól nagy teher húzását kívánni anélkül, hogy erőit felfrissíténők. (Levelek.)

*Olyan helyzetben feküdjének,
mint ahogy azt tennék a mi
Urunk előtt.*

Hogy jól végezzük mindazt, amit teszünk, ahhoz legjobb eszköz, ha Isten jelenlétére gondolunk; mert egyikünk sem bántaná meg Őt, ha látná, hogy néz bennünket. (Beszélgetések.)

*Mindig valami jó gondolattal
aludjunk el.*

A Szent Szűz is alá volt vetve az alvás kényszerének, de ki nem látja, hogy álma a szeretet álma volt... Igen, ez a mennyei Királynő sohasem aludt el másképpen, mint szeretetből, mert hiszen csak azért engedett pihenést testének, hogy az felfrissüljön és még jobban szolgálhassa Istenét... Istenem, milyen szent áhítattal szerethette a mi Asszonyunk az ő szűzi testét! Nem csupán azért, mert alázatos, tiszta, a szent szeretetnek engedelmeskedő test volt, melyet ezer szent édesség il-

lata járt át hanem azért is, mert eleven forrása volt a Megváltónak, aki olyan szorosán és olyan hasonlíthatatlanul hozzá tartozott. Ezért, amikor anyagi testét átengedte az álom pihenésének, elmondhatta: Nyugodjál, ó Szövegség tabernáculuma, Szentség tartója, Istenség trónja, enyhítsd kissé ernyedtségedet és szerezd vissza erődöt ez édes pihenés által...

Nem tudjátok-e, hogy az álmokat... ha azok az előző este szent érzelmeiből származnak, erényesnek és szentnek tartják... Ó édes Jézusom, mire gondolhatott a te szentséges Anyád, míg aludt és szíve virrasztott?

Elalvásunknál az ördög leselkedik.

Mintha az isteni Jóság így szólna hozzánk: Aludj és nyugodj; ez idő alatt én vigyázok reád, hogy megőrizzelek és megmentselek az *ordító oroszlántól, mely mindig körülötted jár, hogy szétépjen.* (Beszélgetések.)

Ha éjszaka fölébred, használja fel ezt az időt arra, hogy beszélgessen a mi Urunkkal... biztosítsa gyakran Ő Feltségét, hogy átengedi és kezébe teszi le

életének minden pillanatát, hogy rendelkezék vele és használja fel kedve szerint. (Levelek.)

A példa. — Bizonyosan tudom, — tanúskodik Szent Chantal — mert ő maga (t. i. Szalézi Szent Ferenc) írta egyszer nekem, hogy mialatt ágyban fekszik, hogy teste pihenessen, lelke eközben még a szokottnál is nagyobb gonddal foglalkozik a mennyei javak megfontolásával és lelkének előhaladásával az Istennel való egyesülésben. (Szent Chantal vallomása.)

Ha éjszaka felébredt, azonnal röpimákat küldött az ég felé, hogy ezek a békés és jámbor sóhajok elűzzék a kísértéseket, amelyek ilyenkor szoktak jelentkezni. A külső sötétséget üdvös figyelmeztetőnek tekintette, mely őt a lelkek belső sötétségére emlékeztette és arra indította, hogy a saját lelkéből elűzzön minden sötétséget, mely eltávolíthatná tőle a világosság Istenét.

Némelykor, egyetlen szó nélkül, megnyitotta szívét és fülét, hogy Isten ki mondhatatlan Igéjét hallhassa, amely sohasem szól világosabban, mint a csöndben. Úgy érzem, — mondja — mintha Jegyesem hangját hallanám, aki

éjfélkor jön hozzám és azt akarja, hogy felébredjek és eléje menjek. Ó, lelkem Jegyese, világosítsd fel a bűnösöket, akik úgy alusznak ágyukban, mint a sírban, és akiknek álma lelkük halálának a rettenetes képe. Uram, te, aki sohasem alszol, és akinek a szemei mindmegannyi napként virrasztanak szeretetünk felett, engedd meglátnunk a virradatot és oltalmaz meg minket, hogy az örök éjszaka sötétségébe ne esünk. (Talon: Élet.)

Valakinek, aki félt a sötétben, így írt: Úgy hallom, hogy fél a szellemektől. A mi Istenünk legfölségesebb Szelleme ott van mindenütt és az Ő akarata vagy engedélye nélkül semmi más szellem nem mozdulhat. Akiben megvan ennek az isteni Szellemnek a félelme, annak nem kell félnie semmi más szellemtől. Ott van ön is szárnyainak védelme alatt, mint egy kis csirke, mit fél tehát? Fiatal koromban engem is megkörnyékezett ez a képzelődés, de hogy szabaduljak tőle, lassanként rákényszeríttem magamat, hogy Istenbe vetett bizalommal felfegyverzett szívvel egyedül járjak olyan helyeken, ahol képzelődésem félelemmel fenyegetett. És végül annyira megerősítettem maga-

mat, hogy az éjszaka sötétsége és magányossága gyönyörűségemmé vált, Istennek mindenütt való jelenléte miatt, melyet ebben a magányosságban sokkal jobban élvezhetek. A jó angyalok, mint valami katonai őrség veszik önt körül. Isten igazsága — a zsoltáros szerint, — körülvesz és paizsával betakar téged; az éjszaka félelmei ne félemlítsenek meg. Ez a biztonság lassanként fokozódni fog, aszerint, amint Isten kegyelme növekedik önben; mert a kegyelem bizalmat szül és a bizalom nem zavarodik meg. (Levelek.)

XVIII. FEJEZET.

A szentgyónásról

....

Tisztuljatok meg, kik az Úr edényét hordoztatok. (Iz 52, 11) — Én vagyok, aki eltöröm gonoszságodat önmagamért és nem emlékezem meg bűneidről. (Iz. 43. 25)

Gyónás előtt a következő előkészületet végezzék. Alázatos lélekkel térdeljenek le a megfeszített Úr Jézus lábai elé, mondják el áhítatosan a *Confiteort a mea culpáig* és kérjék a Szentlélek kegyelmét és világosságát, hogy hibáikat jól gyónják meg. Ezután összeszedik mindazt, amit napi lelkiismeretvizsgálataikban találtak utolsó gyónásuk óta, utána gondolnak, nincs-e még valami ezen kívül, és ezután befejezik a *Confiteort* elmondván a *mea culpát* és ami utána következik. Mélységes alázattal kérik a mi Urunk bocsánatát és

kegyelmét, hogy megjavulhassanak, amire szent elhatározást tesznek, különösen a legfontosabb vétkeket illetőleg, melyeket szívükből megutálnak; őszintén fájdalommal igyekeznek fájlni összes hibáikat, bármilyen kicsinyek legyenek is azok; mert mindig igen nagy rossz, hogy magunkra vontuk a mi legfőbb jóságú Urunknak a nemtetszését, holott Ő naponta annyi könnyörületet tanúsít irántunk. (Útmutató.)

Valahányszor a pap megadja nekünk a szent feloldozást, a mi Urunk mindannyiszor bemutatja minden szenvedését, minden érdemét, minden szeretetét és minden szent véréát Atyjának, és lelkünkre alkalmazza, hogy az visszanyerje életét, vagy ha csak bocsánatos bűnök terhelnék, növelje benne ezt az életet. A gyakori szentgyónással tehát végtelenül gazdagítjuk és dicsőítjük Istent. Hiszen ismerjük a gyönyörű könnyörgést, melyet az Egyház a Pünkösdi utáni X. vasárnapon ad ajkunkra: „Isten, ki mindenhatóságodat leginkább a megbocsátással és irgalommal mutatod meg, növeld velünk irgalmasságodat.“

A tanítás. — A penitenciatartás szentsége által úgy egyesülünk Istenel, mint a kiengesztelődött jóbarátok. (Beszélgetések.)

El sem lehet mondani, mennyire kíván az Üdvözítő szívünkbe térni... *Nyiss ki, — mondja — mert fejem nedves a harmattól és hajam az éjszaka cseppjeitől...* Amivel azt akarja mondani a lélek isteni Szerelmese: Kínszenvedésem fájdalma és izzadsága borít be engem,... nyisd ki hát számomra szívedet, mint ahogy a gyöngyházkagyló felnyílik az ég felé; és én reád árasztom Szenvedésem harmatát, amely bened a vigasztalás igazgyöngyévé változik. (Teotimus.)

Tisztán és kicsinosítva kell tartanunk szívünket, mint egy fölszentelt templomot, melyben Isten lakik.

Nyomorúságunk megismerése és meggyónása bevezet bennünket Istenhez.

Azért nincs hasznunk a szentségek gyakori vételéből, mert nem kiüresített és mindentől kifosztott lelket viszünk oda.

Egyik hiba, amit gyónásnál elkövethetünk, az, ha azért megyünk oda, hogy megszabaduljunk terhünktől, nem pedig azért, hogy Isten tetszését megnyerjük.

Tudnunk kell, miképpen készüljünk elő a szentségek fogadására... Első készüllet a szándék tisztasága. Második a figyelem,... mikor gyónáshoz jár-

lunk, szeretetteljesen fájdalmas szívet kell oda vinnünk... Harmadik előkészület az alázatosság, mert ez az erény rendkívül szükséges ahhoz, hogy bőségesen kaphassunk a szentségek csatornáin keresztülfolyó kegyelmekből; mert a víznek az a tulajdonsága, hogy gyorsabban és erősebben folyik az olyan csatornákon át, amelyek lefelé lejtő helyeken állanak. (Beszélgetések.)

*Térdeljenek le a megfeszített
Úr Jézus lábai elé.*

A mi Urunk kínszenvedése és halála a legédeesebb és leghatalmasabb indítóerő, mely ebben a halandó életben szívünkre hat... A Kálvária a szerető szívek hegye. Minden szeretet, amely nem a Megváltó szenvedéséből ered, könnyelmű és veszélyes... A szeretet és a halál annyira összevegyülnek a Megváltó kínszenvedésében, hogy a szívben sem lehet meg egyik a másik nélkül. A Kálvárián nem lehet életünk szeretet nélkül, sem szeretetünk a Megváltó halála nélkül... Ó örök szeretet, lelkem utánad vágyódik és mindörökre téged választ magának!... Szeretni vagy meghalni! Meghalni és szeretni! Meghalni

minden más szeretetnek, hogy egyedül Jézusénak élhessek, azért, hogy... a te örök szeretetedben élve, ó lelkünk Üdvözítője, mindörökké így énekelhesünk: Éljen Jézus! Szeretem Jézust! Éljen Jézus, akit szeretek! Szeretem Jézust, aki él és uralkodik mindörökkön örökké. Amen. (Teotimus.)

Mindig igen nagy rossz, hogy magunkra vontuk a mi legfőbb jószágú Urunknak nemtetszését.

Annak a mindenekfölött szeretetreméltó Jóságnak a szemlélete, melyet mi bűneinkkel megbántottunk, a bűnbánat szent vizét sajtolja ki; ebből a vízből származik azután az isteni szeretet tüze, melyet valójában az élet vizének is nevezhetünk, de amely ugyanakkor tüzes is. Lényegében mindenesetre víz, mert hiszen a bűnbánat nem egyéb, mint őszinte elégedetlenség, valódi fájdalom és bánkódás, de egyúttal tűz is, mert megvan benne a szeretet erénye és sajátossága, miután indítóoka, melyből ered, nem más, mint szeretet és éppen ennél a tulajdonságánál fogva ad kegyelmi életet.

Ez az oka, hogy a tökéletes bánatnak két különböző hatása van: a fájdalom és megvetés erejénél fogva elszakít bennünket a bűntől és a teremtménytől, melyhez a gyönyörködés kapcsolt minket; másrészt a szeretet erejénél fogva, amelyből származik, kiengesztel és egyesít bennünket Istennel, akitől a megvetés elválasztott: úgy hogy ugyanakkor, amikor mint bűnbánat eltávolít bennünket a bűntől, mint szeretet összekapcsol Istennel. (Teotimus.)

Őszinte fájdalommal fájlalni...

A jó bánat magában foglalja a szilárd elhatározást, hogy többé nem akarjuk Istent megbántani... Ehhez nem szükségesek könnyekre indító érzelmek, hanem csak őszinte fájlalása annak, hogy Istent megbántottuk. (Beszélgetések.)

Ami a gyónást illeti, nagyon tanácsos, hogy azt minél gyakrabban elvégezze, kiváltképpen olyankor, amikor valami tökéletlenséget követett el, ami lelkiismeretét nyugtalanítja... Mindazonáltal, ha a gyónásra nincs meg a megfelelő alkalom és mód, olyankor az őszinte megbánás is pótolhatja.

Ne nyugtalankodjék lelkiismeretvizsgálatának hiányossága miatt, mert az nem lehet valami nagy, miután lelkét a megtisztulás vágya tölti el. Nem kell gyötörni a lelket, ha az ember érzi, hogy megvan benne a vágy, hűségesen szolgálni Istent.

És ne zavarja meg az sem, ha nem veszi észre minden apró botlását, hogy azután meggyónhassa; mert ahogy gyakran esik anélkül, hogy észrevenné, éppennyi föl is kel, anélkül, hogy észrevenné. Az Irás sem azt mondja... hogy az *igaz* látja és érzi, hogy *hét-szer esik el napjában*, hanem csak azt, hogy *hét-szer esik el*, és föl is kel, anélkül, hogy megfióvelné fölkeléseit. Ne aggodalmaskodjék hát emiatt, hanem alázatosan és nyíltan mondja el mindazt, amit észrevett; ami elkerülte figyelmét, azt bízva édes irgalmasságára Annak, aki kezét tartja azok alá, akik rosszakaratuk nélkül buknek el, hogy meg ne üssék magukat, s oly gyorsan és gyöngéden emeli föl őket, hogy nem veszik észre sem esésüket, — miután Isten keze már esés közben fenntartotta őket, — sem pedig fölkelésüket, mert ez a kéz olyan hirtelen emelte fel őket, hogy rá sem gondolhattak...

Ne gyötörje magát amiatt, hogy emlékezete nem segíti eléggé hibáinak keresésében, mert nem az emlékezet hiányossága az, ami nem tetszik Istennek, hanem az akarat hiánvossága; ebben pedig önnél, hála a mennyei Jóságnak, nincsen hiba...

Ami hosszú évekre visszamenő gyónásának meghallgatását és régi bűneinek ismételt feloldozását illeti, tudnia kell, hogy Isten, az Ő végtelen jóságában eltörölte azokat abban a pillanatban, amikor sugallatára elhatározta, hogy teljesen Neki adja szívét és ezentúl csak Érte él. De azért mindenesetre haszonnal ismételheti el gyakran annak a Bűnbánónak a szavait, aki így imádkozott: *Uram, moss meg engem jobban vétkeimtől és bűneimtől tisztíts meg engem*; ezt azonban a legfőbb Jóságba vetett őszinte és egyszerű bizalommal kell tennie, abban a biztos meggyőződésben, hogy irgalmát nem fogja megtagadni öntől...

Arra törekedjék, hogy napról napra tisztább szívűvé váljék. Ez a tisztaság pedig abban áll, hogy helyezze minden dolgát a szentély mérlegére s aszerint mérlegelje; ez pedig nem más, mint Isten akarata. Ne szeressen túlságosan

semmit, nagyon kérem erre, még az erényeket sem, mert azokat némelykor éppen azért veszítjük el, hogy túlságba visszük. Nem tudom, megérti-e, amit ezzel mondani akarok; én a vágyaira, a buzgalmára gondolok. A rózsának nem sajátos tulajdonsága, hogy fehér legyen, hiszen a pirosak szebbek és illosabbak; a liliumhoz azonban hozzátartozik a fehérség. Vagyis, legyünk azok, akik vagyunk, és pedig jól legyünk azok, hogy így dicsőségére váljunk Mesterünknek, aki alkotott minket... Legyünk azok, akiknek Isten akar minket; a fő az, hogy övéi legyünk, ne pedig azok, akik az Ő szándékai szerint lenni szeretnének. Mert még ha az ég legkiválóbb teremtményei lennének is, mit használna az nekünk, ha nem felelünk meg Isten akaratának?...

Mindannyian szeretnők, ha nem volna bennünk semmi tökéletlenség; de bele kell nyugodnunk, hogy emberi és nem angyali természettel bírunk. Tökéletlenségeinkben nem szabad tetszésünket találnunk, hanem azt kell mondanunk az apostollal: *Ó én nyomorult! Ki szabadít meg engem a halálnak e testétől?*

De viszont nem is szabad meglepőd-

nünk fölöttük, sem pedig elveszíténünk miattuk bátorságunkat. Mindenesetre alázatosságot és önmagunkkal szemben való bizalmatlanságot kell merítenünk belőlük, de nem csüggedést, sem elkeseredést, s még kevésbbé bizalmatlanságot Isten irántunk való szeretetében; mert Isten ugyan nem szereti tökéletlenségeinket és bocsánatos bűneinket, de bennünket azért nagyon szeret, ezek ellenére is. Mint ahogy az édesanya sem szereti gyermeke gyöngeségét és betegeskedését, de szeretete azért nem fogyatkozik meg iránta, hanem gyöngéden és részvéttel szereti őt, éppenúgy, bár Isten sem szereti tökéletlenségeinket és bocsánatos bűneinket, minket azonban mégis gyöngéden szeret; annyira, hogy Dávidnak igaza volt, amikor így kiáltott fel: *Könyörülj rajtam Uram, mert nyomorult vagyok.*

Most pedig elég ebből. Éljen vidáman: A mi Urunk nézi és szerető tekintetével kíséri önt; annyival is nagyobb gyöngédséggel szereti, amennyiben gyarlónak látja. Ne engedje meg értelmének, hogy ezzel ellenkező gondolatokkal táplálkozzék; ha ilyenek ötlelenének eszébe, ne nézze őket önmagukban, fordítsa el szemét gyarlóság-

gukról s forduljon inkább bátor aláza-
tossággal Istenhez, hogy az Ő kimond-
hatatlan jóságáról beszéljen vele, amely-
lyel szereti a mi szegény esendő, meg-
vetésreméltó emberi természetünket,
minden nyomorúsága ellenére is...

Abból ismerhetik fel, hogy a „bűn-
bánat szentsége” hasznunkra vált-e, ha
a gyónás önmagunk megvetésének sze-
retetét és alázatosságot váltott ki lel-
künkől, mert ezek ennek a szentség-
nek sajátos erényei; és mindig az alá-
zatosság mértékén ismerhetjük fel elő-
haladásunkat. Nem tudják-e, hogy *aki*
megalázza magát, felmagasztaltatik?
Már pedig a felmagasztaltatás előhaia-
dást jelent. (Beszélgetések.)

A példa. — Szentünk püspöki Sza-
bályzatában olvassuk: „Minden máso-
dik vagy harmadik napon meggyónik,
— ha csak a szükség másképen nem kí-
vánja — a számára legmegfelelőbb
gyóntatónál, akit módjában van felke-
resnie, és akit szükség nélkül nem vál-
toztat. Időnkint a templomban végzi el
gyónását, mindenki szemeláttára, hogy
ezzel jó példát adjon.” (Károly Ágost-
on: Életleírás.)

Kérje az isteni Gondviselést, — írja

Szentünk — hogy fokozza irgalmasságát elmúlt vétkeimmel szemben és sokasítsa meg kegyelmeit, hogy a jövőben megjavulhasson. (Levelek.)

Az alázatosságot a lelki életben igen értékesnek tartotta, mert ez kiegyenlíti az erények hiányosságait és helyrehozza a hibákat, azoknak bevallása által. (Caussin.)

A türelem erénye — mondta a szent püspök — legjobban biztosítja tökéletességünket, és amennyire tartozunk azzal másokkal szemben, ugyanúgy szükségünk van rá önmagunkkal szemben is. És azoknak, akik Isten tiszta szeretetére törekszenek, nem annyira másokkal, mint inkább önmagukkal kell türelmet gyakorolniok.

El kell viselni tökéletlenségünket, hogy elérjük a tökéletességet. Elviselésen nem azt értem, hogy szeressük vagy dédelgessük, hanem hogy megalázkodjunk miatta, mert az alázatosság növekedik ebben a szenvedésben. Szentünk néha „kedves tökéletlenségeknek” nevezte a hibákat, amennyiben általuk jobban megismerjük hitványságunkat és nyomorúságunkat, s ha nyugodtan elviseljük őket, belátjuk és bevalljuk, hogy ha Isten nem lenne páncélunk és

vértezetünk, a bűn minden pillanatban újra meg újra átjárná lelkünket; amiből következik, hogy erősen meg kell kapaszkodnunk isteni kezében, a gyakorlatainkban való hűség és hivatásunk kötelességeinek teljesítése által...

Mindig a legnagyobb határozottsággal igyekezett rávezetni bennünket, hogy gyűlöljük bűneinket, de ne haragos gyűlölettel, amely megzavarja a lelket, hanem nyugodt, békességes gyűlölettel. Türelemmel kell látnunk, hogy vétkezünk, de ebből a tényből önmagunk szent megalázásával hasznot kell merítenünk. Enélkül ugyanis a tökéletlenségek, melyeket buzgón keresünk s érzékeny finomsággal felfedezünk, még finomabban, szinte észrevehetetlenül összezavarodnak, s ilymódon megmaradnak, sőt növekednek, mert semmi sincs, ami annyira együtt tartaná a lélek hibáit és feltjait, mint éppen a nyugalanság és az igyekezet, amellyel szabadulni akarunk tőlük. (Caussin.)

XIX. FEJEZET

A lelki magány

....

Jertek félre egy puszta helyre és pihenjeteK meg egy kissé. (Mk. 6. 31.) — Szelíden magához vonzom őt; elvezetem a magányba és beszélek szívéhez. [Oz. II. 14.]

Vonulj néha szíved magányába vissza, s különválva az emberektől, beszéld meg lelked ügeit Istennel, s mondd neki Dáviddal: *Virrasztottam s a sivatag pelikánjához lettem hasonló. (Filotea.)*

A lelki magány meghitt együttlét Istennel; ez az Údvözítő látogatásának ideje: *Elvezetem a magányba és beszélek a szívéhez. (Oz. II. 14.)*

Hogy ezeknek az isteni látogatásoknak hatását érezhessük, először le kell csöndesíteni a lelket és megszilárdítani a békében, a hallgatásban és a rendíthetetlen bizalomban a mi Urunk iránt. — Ebben a csendben a lélek meghallja a Mester szavát: „Azért jöttem, hogy életük legyen, és minél több legyen.“ (Ján. 10. 10.) Mit kell tennünk, hogy ezt az életet megkapjuk és

növelhessük magunkban? El kell távolítanunk az útjában álló akadályokat, növelni magunkban a kegyelmet a szentségek vétele által és szorosabb egyesülésre törekedni a mi Urunkkal, az Ő erényeinek a követése által. „Minél hasonlóbba vagyunk a Megváltóhoz, annál jobban szeret bennünket az Atya, mert jobban egyesülünk vele. Ha azt látja, hogy egy lélek teljesen átalakult az ő Fiába, akkor azt egészen különleges oltalmával, gondviselésének legfigyelmesebb gondjával veszi körül; elhalmozza áldásaival, kegyelmei közlésének nem szab határt: ez Isten bőkezűségének a titka.“ (Marmion: Krisztus, a lélek élete.) – Minden igyekezetünknek oda kell irányulnia, mind a havi, mind pedig az évi lelki magány ideje alatt, hogy minél hasonlóbba váljunk a mi Urunkhoz.

A tanítás. — Nincsen olyan óra, bármilyen jó legyen is, amit naponta kétszer fel ne kellene húzni, s ezen kívül, legalább egyszer egy évben darabokra ne kellene szedni, hogy eltávolítsuk belőle a rozsdát, kiegyenesítsük az elhajlott részeket és kijavítsuk vagy kicseréljük az elhasználtakat. Hasonlóképpen annak, aki igazán gondját viseli a lelkének, naponta kétszer (reggel és este) fel kell emelnie szívét Istenhez,

bizonyos áhítatgyakorlatokkal... ezenkívül gyakran meg kell vizsgáltatnia állapotát s megjavítani, helyreállítani azt; végezetül pedig, legalább évente egyszer szét kell szednie és apróra megvizsgálni minden részecskéjét, vagyis érzelmeit és szenvedélyeit, hogy kijavíthassa a benne található hibákat...

Ez a gyakorlat helyreállítja az idő folyamán megviselt erőket, fölmelegíti a szívet, újra kifakasztja a jószándékot és kivirágoztatja az erényeket. (Filotea.)

Egyedül Isten legyen pihenése és vigasztalása... úgy látom, hogy túlságosan lázas igyekezettel és nyugtalansággal keresi a tökéletesség útját... Én pedig azt mondom, mint ahogy az a Szentírásban, a Királyok könyvében meg van írva: Isten *nem a szélviharban*, nem is *a háborgásban*, sem pedig ezekben *a tüzekben van*, hanem a majdnem észrevétlen *szellő édes és nyugodt fuvallatában*. Engedje át magát Isten vezetésének...

Amint tudja, Isten *általánosságban* azt kívánja, hogy Őt szolgáljuk, olyképen, hogy Őt mindenekfelett szeressük, felebarátunkat pedig úgy, mint önmagunkat; öntől pedig még *külön* azt kívánja, hogy tartsa be Szabályzatát: ez

elég, feltéve, hogy jószándékkal, minden mesterkéeltség és kicsinyeskedés nélkül teszi, evilági módon, miután a tökéletesség idelent nem érhető el; emberi lehetőséggel és az idő szerint, míg el nem érkezik a nap, amikor majd isteni és angyali módon teheti az örökkévalóságban. A sietség és az akarat izgatott türelmetlensége semmit sem használ. Ha maga a vágy jó is, de izgalom ne legyen benne. Ezt a türelmetlen sietséget határozottan megtiltom, mert ez minden tökéletlenségnek az anyja.

Ne vizsgálgassa tehát aggodalmasan, vajjon tökéletes-e vagy sem. Ime, két ok, amiért ezt ne tegye: Egyik, hogy ezt úgyszólván hiába vizsgáljuk, miután, még ha a legtökéletesebbek lennénk is a világon, azt sohasem tudhatjuk, s nem ismerhetjük fel, hanem magunkat mindig tökéletleneknek kell tartanunk. Vizsgálatunk tehát sohase irányuljon arra, hogy felismerjük, ha tökéletlenek vagyunk, mert ebben sohasem kételkedhetünk. Amiből következik, hogy nem is lepődhetünk meg azon, ha magunkat tökéletleneknek találjuk, miután ezen a világon nem is láthatjuk magunkat másnak. Elszomorodnunk

sem szabad emiatt, mert orvosság elle-
ne nincs. Ellenben igen helyesen cse-
lekszünk, ha megalázkodunk, mert ez-
által helyrehozzuk hibáinkat és szépen,
fokozatosan megjavulunk. Éppen ennek
a gyakorlása miatt hagyta meg Isten tö-
kéletlenségeinket, miután így semmi-
képen sem menthető, ha nem igyek-
szünk megjavulni, viszont nem ment-
hetetlen, ha azt nem tudjuk *teljesen*
megtenni. Mert a tökéletlenségeket Is-
ten nem úgy ítéli meg, mint a vétke-
ket.

Másik ok, hogy az aggodalmasan,
nyugtalanossággal végzett vizsgálat nem
egyéb, mint idővesztés; akik így cse-
lekszenek, azokhoz a katonákhoz hason-
latosak, akik az ütközetre való előké-
születül annyi harcijátékot és megeről-
tető gyakorlatot végeznek maguk kö-
zött, hogy mire a harcra kerülne a sor,
teljesen elernyednek, elerőtlenednek;
vagy olyan énekesekre emlékeztetnek,
akik a folytonos gyakorlással annyira
mgeröltetik hangjukat, hogy mire való-
ban énekelniök kellene, berekednek; a
lélek is kimerül ebben az állandó, nagy
vizsgáltságban, s mikor a kivitelre ke-
rülne a sor, nem bírja tovább. Ime, ez
az első parancsolatom.

A második az elsőből következik: *Ha egyszerű a szemed* — mondja az Üdvözítő — *egész tested világos lesz.* Egyszerűsítse megítélését, ne töprengjen annyit, ne tegyen új meg új ellenvetéseket, hanem haladjon egyszerűen és bizalommal előre. Istenen és önmagán kívül nincsen az ön számára senki a világon; a többi dologgal ne törődjék, csak annyiban, amennyiben azt parancsolja, és úgy, ahogy Ő parancsolja. Kérem, ne tekintgessen ide-oda, hanem összpontosítsa tekintetét Istenre és önmagába. Istent sohasem fogja jószág nélkül, önmagát pedig nyomorúság nélkül látni, és Isten jószágát mindig az ön nyomorúságához mértnek fogja találni, saját nyomorúsága pedig mindig az isteni jószág és irgalom tárgya lesz. Ne nézzen tehát semmi mást, csak ezt, már mint határozott, megállapodott és erős tekintettel, minden egyebet csak futólag lásson. Következőleg, azt se vizsgálgassa, mit csinálnak mások, sem pedig azt, hogy mi lesz belőlük, hanem nézze őket egyszerű, jószágos, szelíd és szeretetteljes szemmel. Ne keressen bennük nagyobb tökéletességet, mint önmagában, és ne csodálkozzék a tökéletlenségek sokfélesége fölött, mert a tökéletlenség

nem tökéletlenebb azért, mert esetleg különös és szokatlan. Tegyen úgy, mint a méhek, szívjon mézet minden virágról.

Harmadik parancsom, hogy cselekedjék úgy, mint a kisgyermek: míg ott érzik maguk mellett édesanyjukat, aki fogja kezüket, merészen mennek tovább és szaladgálnak köröskörül, s egyáltalán nem lepődnek meg, ha gyenge lábacskaik meg-megbotlanak: ugyanígy, amíg érzi, hogy jóakarátának és erős elhatározásának felhasználásával Isten tartja és támogatja, addig menjen csak bátran előre és ne ütközzék meg azokon a kis botlásokon és zökkenőkön, amiket elkövet; ne is haragudják miattuk, ehelyett inkább vesse magát időnkint támogatója karjába és csókolja meg Őt a szeretet csókjával. Haladjon vidáman és nyílt szívvel, amennyire csak képes rá; s ha mégsem sikerülne mindig vidáman mennie, tegye azt legalább bátran és bizalommal. (Levelek.)

Gyakran megfélelkezünk a szentek életszabályáról, mely azt tanítja, hogy úgy tekintsük, mintha mindennap újra kezdenénk előrehaladásunkat vagy tökéletesedésünket; ha így gondolkozunk,

akkor nem lepődünk meg azon, hogy nyomorúságokat találunk magunkban, s azokat nem tudjuk eltüntetni. Ez a munka sohasem készül el; mindig újra kell kezdenünk, még pedig készséges, vidám szívvel. Mikor *az ember elvégezte*, — mondja az Irás — *akkor fogja kezdeni*. Amit eddig tettünk, az jó, de az, amit most fogunk elkezdni, az még jobb lesz. És amikor ezt befejeztük, akkor elkezdünk valami mást, ami még jobb lesz, majd újra mást, mindaddig, míg el nem hagyjuk ezt a világot, hogy egy másik életet kezdjünk, amelynek sohasem lesz vége, mert annál jobb már nem várhat reánk. (Levelek.)

Tartsa szívét szilárdan és emelkedetten Istenben, a szent gondviselésébe vetett bizalom által, mert Ő bizonyára nem adta volna szívébe a szándékot, hogy szolgálni akarja Őt, ha nem adná meg ehhez a szolgálathoz a megfelelő eszközöket is. Alázza meg magát mélyen, de mindig szelíd és nem nyugtalan alázatossággal, mert még ebben is lehet izgatott, türelmetlen nyugtalanság. (Levelek.)

Akárhányszor előfordul, hogy mikor már azt hisszük, hogy teljesen megsza-

badultunk egykori ellenségünkől, akin valamikor győzelmet arattunk, egyszerre csak ismét megpillantjuk, amint egy másik oldalról közelít felénk, ahonnan legkevésbé vártuk. A nagy bölcseségű Salamon, aki annyi csodálatos dolgot művelt ifjú korában, s olyan bizonyosnak érezte magát erényében és annyira bízott a lefolyt évek megállapodottságában, amikor már azt hitte, hogy minden támadás veszélyén kívül áll, egyszerre olyan ellenséggel találta magát szemben, amelytől rendes körülmények között legkevésbé volt oka félnie. Amiből két igen fontos tanulságot vonhatunk le magunknak: az egyik, hogy sohase bízzunk önmagunkban, mindig szent félelemben járjunk, állandóan kérjük az Ég segítségét és alázatos jámborságban éljünk; a másik, hogy ha sikerült is visszavetni ellenségeinket, még nem öltük meg őket. Néha egy ideig békében hagynak ugyan, de csak azért, hogy azután annál hevesebben támadhassanak.

De emiatt azért egyáltalán nem kell elcsüggednie, hanem inkább vegyen magának időt és gondot arra, hogy drága lelkét nyugodt bátorsággal kigyógyítsa a sebekből, melyeket az ilyen tá-

madásoknál kapott, alázkodják meg mélyen a mi Urunk előtt és nyomorúságán egyáltalán ne csodálkozzék. Inkább az volna csodálatos ha nem lenne részünk ilyen támadásokban és nyomorúságokban.

Ezek a kis botlások magunkhoz térítenek minket, beláttatják velünk gyarlóságunkat s arra bírják, hogy még erősebben folyamodjunk Pártfogónkhoz. Szent Péter biztonsággal jár a hullámon: de mikor szél kerekedik és úgy látszik, hogy a hullámok elnyeléssel fenyegetik, akkor felkiált: *Uram, ments meg!* — És a mi Urunk megfogván őt, így feddi meg: *Kicsinyhitű, miért kértelkedel?* Szenvedélyeink zűrzavarában, a kísértések szélviharában hívjuk mi is az Üdvözítőt segítségül, mert Ő éppen azért engedi meg izgalmunkat, hogy még buzgóbb imádságra indítson bennünket. (Levelek.)

Hogy állandóan jámborságban élhesünk, ahhoz nem kell egyéb, mint hogy néhány erőteljes és kitűnő életszabályt meggyökereztesünk lelkünkben.

Az első, amit önnek ajánlok, Szent Pál tanítása: *Az Istent szeretőknek minden javukra válik.* És valóban, miután Isten tud és akar jót kihozni a

rosszból is, kikért tenné meg ezt első-sorban, ha nem azokért, akik minden fenntartás nélkül átadták magukat Ne-ki? Igen, még a bűnök is, melyeket Isten az Ő nagy jóságában megtilt nekünk, isteni Gondviselésének kegyelméből javára válnak övéinek. Dávid szíve sohasem telt volna meg úgy alázattal, ha nem vétkezett volna, sem pedig Magdolna annyi szeretettel az Ő Megváltója iránt, ha olyan sok bűne nem engedtetett volna el; ezek a bűnök viszont sohasem lettek volna elengedhetők, ha Magdolna el nem követte volna azokat.

Nézze az irgalomnak ezt a nagy művészetét; nyomorúságainkat kegyelmekké változtatja át és bűneink veperáiból üdvösségünkre szolgáló orvosságot készít. Gondolja el ezekután, kérem, mit nem hoz ki szomorúságainkból, munkáinkból és a bennünket ért üldözésekből? Ha tehát bármikor valami kellemetlenség érné, akárhonnán jöjjön is az, nyugtassa meg lelkét, hogy ha szereti Istent, akkor minden javára fordul. És ha nem is látja, honnan jöhetne a jó, annál nyugodtabb legyen afelől, hogy meg fog jönni. Ha Isten a gyalázat sarát engedi szemére borulni,

ezt csak azért teszi, hogy azután annál szebb látványban és a dicsőség színjátékában gyönyörködhessek. Ha Isten úgy intézi, hogy elbukjék, mint Szent Pál, akit Ő terített a földre, azt csak azért teszi, hogy azután fölemelhesse a dicsőségre.

Második életszabálya legyen, hogy Isten az Atyja; ha nem így volna, nem parancsolná meg, hogy így imádkozzék „*Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben.*” És ugyan mitől félhet az, aki gyermeke lehet egy ilyen Atyának, akinek a gondviselése nélkül *egyetlen hajszál sem eshetik le a fejről?* Valósággal érthetetlen, hogy miután ilyen Atyának a fiai vagyunk, még egyéb gondunk is lehessen, mint az, hogy méltóképpen szeressük és szolgáljuk őt. Csak annyi gondja legyen, amennyit Ő akar, hogy legyen, mind önmagát, mind családját illetőleg, semmi több, mert így látni fogja, hogy Neki lesz gondja önre. „Gondolj reám, — mondta Szienai Szent Katalinnak — és én is gondolkodok reád.” — *Ő örök Atya,* — kiált fel a Bölcs — *a te gondviselésed kormányoz mindent.*

Harmadik szabálya az legyen, amit a mi Urunk tanított apostolainak: *Hijá-*

val voltatok valaminek? Látja, a mi Urunk szétküldte apostolait erre-arra, *pénz nélkül, saru nélkül, bot nélkül, táska nélkül*, egyetlen köntösben, és azután később egyszer megkérdezte tőlük: *Amikor így elküldtelek titeket, hiányt szenvedtetek valamiben? És ők feleltek: Semmiben.* Nos, és amikor önt valami megpróbáltatás érte, még olyankor is, amikor nem eléggé bízott Istenben, talán elveszett a szenvedésben? Ugye azt kell felelnie: Nem. Miért ne nézhetne hát szembe minden más nehézséggel is, a siker reményében? Isten eddig még sohasem hagyta el; hogyan hagyhatná hát el ezután, amikor sokkal inkább az Övé akar lenni, mint eddig volt?

Ne aggódjék a rossz miatt, ami a földi jövőben még érheti, mert az talán nem is éri el egyáltalán, de még ha be is következne, bizonyos lehet afelől, hogy Isten megerősíti elviselésére... Ha Isten úgy akarja, hogy a viszontagságok hullámain járjon, ne bizalmatlankodjék, ne féljen. Isten önnel van; menjen bátran tovább és megmenekül.

A negyedik szabály az örökkévalóságra vonatkozik. Nem fontos, hogy ezekben a múltó pillanatokban ki va-

gyok, a fő, hogy azután mindörökké az én Istenem dicsőségében élhessek. Az örökkévalóság felé megyünk, féllábbal már úgyszólván bent is vagyunk; ha ez az örökkévalóság boldog lesz számunkra, mit törődtök azzal, ha most, ezek az átmeneti pillanatok nehezek is? Lehetőséges volna-e, hogy ne akarnánk elviselni három-négy nap szomorúságot, mikor jól tudjuk, hogy azzal örökké tartó vígasztalást szerezhethetünk! Hiszen végre is, ami nem az örökkévalóságért van, az úgysem lehet más, mint hiúság!

Az ötödik életszabály az, amit az Apostol választott magának: *Nem dicsökszem másban, csak Jézusom keresztjében.* Ültesse el a megfeszített Jézus Krisztus keresztjét szívében, s akkor minden más keresztet rózsának fog látni. Akiket megsebzett a mi Urunknak, a mi Fejünknek a töviskoronája, az semmi más szúrást nem érez többé.

Mindazt, amit most elmondtam, megtalálhatja a Teotimus harmadik, negyedik vagy ötödik és utolsó könyvében. (Levelek.)

Ó Istenem, milyen megszívlelésre érdemes tanítás számunkra, hogy ezt az életet csak azért kaptuk, hogy vele megszerezhessük az örökkévalóságot!

Ennek ismerete nélkül belekapcsoljuk érzelmeinket e világ dolgaiba, melyek csak átmenetiek; és amikor azután el kell hagynunk őket, megijedünk és rémület tölt el minket.

Higgye el nekem, hogy ha boldogan akarunk élni zárándoklásunk ideje alatt, állandóan szemünk előtt kell tartanunk a reménységet, hogy nemsokára megérkezünk hazánkba, ahol majd örökre megállapodunk; és szilárdan kell hinnünk egész idő alatt (mert igaz), hogy Isten, aki magához hív bennünket, tekintetével kíséri vándorlásainkat, és nem engedi, hogy bármi is történjék velünk, ami nem szolgálna legnagyobb javunkra. Ő jól ismer minket, tudja, kik vagyunk és a rossz utakon kezét nyújtja felénk, hogy semmi se akadályozza előhaladásunkat. De hogy ennek a kegyelemnek hasznát lássuk, teljes bizalommal kell lennünk iránta...

Mondja gyakran a mi Urunknak: *Ó Istenem, te az én Istenem vagy és én bízom benned*; te segítesz engem és *oltalmazóm vagy és én nem félek semmitől*, mert nemcsak velem, hanem *bennem vagy és én tebenned*. Mitől is félhetne a gyermek egy ilyen Atya karjai között? Legyen hát gyermek ön is;

amint tudja, a gyermeknek nincs gondja semmire, mert atyja gondol mindenre helyette; csak akkor erős, ha atyjával van. Tegyen hát így és akkor békessége lesz. Amen...

Milyen nagy a mi kötelezettségünk a mi Urunkkal szemben, s milyen nagy bizalommal kell remélnünk, hogy azt, amit könyörületessége megkezdett bennünk, be is fejezi, s annyira megszaportja jóakaratusunknak azt a kevés olaját, ami bennünk van, hogy azzal minden edényünk megtelik, sőt jut belőle még szomszédainkéba is. Nem kell ehhez semmi egyéb, csak az, hogy magunkra zárjuk szobánk ajtaját, vagyis mindjobban visszavonuljunk szívünkkel ebbe az isteni Jóságba. (Levelek.)

Lelki megújulásod után... gyakran kell ismételned szívedben és ajkaddal is azokat a lelkes szavakat, melyeket Szent Pál, Szent Ágoston, Genuai Szent Katalin és mások annyiszor elmondtak: *Nem, többé már nem vagyok a magamé; élve és halva Üdvözítőmé vagyok; nincs többé sem énem, sem tulajdonom; az én énem Jézus és a tulajdonom az, hogy az övé vagyok.* (Filotea.)

A példa. — Szalézi Szent Ferenc

minden esztendőben szent lelki magányt tartott, amikor általános, nagy lelki vizsgálatot végzett; ilyenkor tett ígéreteit és elhatározásait azután havonta megújította... A hét minden napján az Úr Jézus más sebébe vonult vissza lelki magányra... a hetet az Üdvözítő oldalának és szerető Szívének szent sebével kezdve és végezve. (Szent év.)

Püspöki Szabályzatában olvassuk: Minden esztendőben visszavonul nyolc, vagy ha teheti még több napra, hogy áttekintse és megtisztítsa lelkét. Megvizsgálja ez idő alatt az eredményeket és az előhaladást, amit az év folyamán elért, s miután megállapította legfőbb hibáit, melyekkel Istent az elmúlt évben megbántotta, megvallja azokat gyóntatójának, akivel beszél rossz hajlandóságairól és a jó követésének nehézségeiről. Ennek végeztével sokat imádkozik, főleg elmélkedik s ez idő alatt mondott, és másokkal is mondatott szentmiséit arra a célra ajánlja fel, hogy elnyerje Isten kegyelmét egyházfői működésére és Egyházára; egyidejűleg megújítja mindazokat a jó szándékokat és terveket, melyeket Isten lelkébe öntött; evégből szentgyónása előtt

átolvassa az előző évek lelki magányai-
ban tett feljegyzéseit és elhatározásait,
hogy megvizsgálja beváltásukat és ki-
bővíthesse őket azóta szerzett tapasza-
lataival. A lelki összeszedettségnek ezt
az idejét előre pontosan meghatározni
nem lehet. (Károly-Ágoston: Élet.)

1602 december 18-án Szentünk ezt
írta Bérulle Péternek: Abban a kegye-
lemben részesültem, hogy lelki gyakor-
latot tarthattam P. *Foier* segítségével,
aki egyike azoknak a kiváló jezsuiták-
nak, akikkel fölszentelésem előtt talál-
koztam... Hiába, nincs más mód:
mindig újra meg újra meg kell mos-
nunk lábainkat, miután állandóan por-
ban járunk. Isten adja kegyelmét, hogy
az Ő szent szolgálatában éljünk és
haljunk. (Levelek.)

1593. december 19-én Atyánk, Sza-
lézi Szent Ferenc teljes visszavonultság-
ban készült első szentmiséjére. Beval-
lotta Chantal Anyánknak, hogy a te-
remtményektől való ebben a kis elvo-
nultságában annyi világosságot és jó in-
dítást kapott, hogy azt soha nem tudta
elfeledni, s ennek az emléke indította
arra, hogy közösségünkben meghono-
sítsa, a nagy ünnepre való előkészüle-
tül, a három napi elvonultságot, hogy

ezzel alkalmassá tegye a lelket a nagy ünnepek szent misztériumainak a befogadására. (Szent év.)

Atyánk, Szalézi Szent Ferenc, többször nagy dicsérettel emlékezett meg ezen a napon (január 17.) Remete Szt. Pálról, aki egyike volt azoknak, akiket az ő kis benső, lelki pusztasága védőjéül választott. Ebbe a pusztába vonulok el, — mondotta, — hogy egyedül lehessenek Istennel, a világ és az engem környező mindenféle ügyek közepette. Miért is tennének szórakozottá az emberek, mikor ezt a szent remetét még az ördögök légiója sem zavarta meg imádságában, holott azok sokkal inkább értenek a lélek megzavarásához, mint bármiféle más teremtmény? Nem lehet hát semmi mentségünk arra, ha nem leszünk szentek. Ha Szent Antal meg tudott szentelődni a démonok között, miért ne tudnánk megszentelődni mi az emberek, a keresztények és jámbor, vallásos lelkek között! (Szent év.)

A püspökké szenteltetésére előkészítő lelki magánya után így ír: Átkutattam lelkemet legmélyéig, s új erőt és bizalmat érzek szívemben arra, hogy szentségben és igazságban szolgáljam Istent életem végéig. Mélyen átéreztem a

nagy kötelezettségeket, melyekkel iránta tartozom; elhatároztam, hogy neki szentelem magamat, a legnagyobb hűséggel, amire csak képes vagyok, olyképpen, hogy állandóan isteni jelenlétében tartom lelkemet, nem erőszakosan, hanem vidáman, mert úgy gondolom, ez a leghatásosabb eszköz arra, hogy igazán szeressük Őt. Mert nincs a világon semmi, ami méltó lenne szeretetünkre; oda kell adnunk minden szeretetünket az isteni Üdvözítőnek, aki egészen nekünk adta a magáét. A világ összes gyönyörűségeit semminek látom amellet az uralkodó szeretet mellett, amelyért készségesen meghalnék, de amelyért egyedül akarok legalább élni. Mikor jön már el az az idő, amikor ez a szív, melyet Isten nekem adott, elválaszthatatlanul és mindörökre egyesülhet vele! Oly nagyon vágyom előbbre haladni ebben a szent szeretetben. (Hamon.)

1606. január 30-án ezt írta a Szent, Szent Chantalnak: Úgy érzem valamivel jobban szeretem a lelkeket, mint eddig. Ez az egyetlen haladás, amit utolsó találkozásunk óta tettem. Egyébként nagy lelki szárazságban és érzéketlenségben szenvedtem, ami azonban nem

tartott sokáig, mert az én Istenem olyan édes és jóságos, hogy egyetlen napot sem enged elmúlni anélkül, hogy valami édességgel magához ne csalogatna. És én milyen nyomorult vagyok! Milyen kevésbé viszonzom ezt az irántam tanúsított, hűséges szeretetet. Népemnek a szeretete most már majdnem teljesen az enyém. De még mindig fér némi szó hozzá, mert tudatlanságból és ügyetlenségből hibákat követek el; nem mindig találok meg a hozzájuk legalkalmasabb utat. Ó világ Megváltója, milyen őszintén jó a szándékom! de nem tudom keresztülvinni! (Levelek.)

1610. január 16-án ismét így ír Szent Chantalnak: Isten segítségével előbbre jutunk. És bár kisebb bajok és titkos ellenmondások támadták meg nyugalمامat, mégis valami édes békesség tölti be lelkemet, mintha előhírnöke volna a reménységnek, hogy lelkem nemsokára elhelyezkedik Istenben, ami nemcsak legnagyobb, de úgy érzem, egyetlen törekvése szívemnek...

És mivel éppen lelkemről szólok, közölni akarom még róla a következő jó újságot: hogy t. i. megteszem és meg is fogom tenni, amit érdekében kívánt tőlem; egyúttal megköszönöm, hogy

ennyire javát akarja . . . Sőt többet mondok: mostanában jobban kedvemre van, mint rendesen, mert immár semmit sem találok benne, ami e földön kötné és sokkal nagyobb érzékenységet mutat az örök javak iránt. Ha olyan elevenen és erősen tudnék Istenhez kapcsolódni, mint amilyen teljesen kikapcsolódtam és elszakadtam a világtól, ó édes Üdvözítőm, milyen boldog lennék akkor! (Levelek.)

A LELKI ÚTMUTATÓ HASZNÁLATÁRÓL

Az „Útmu t a t ó” ott áll a lélek mellett már ébredéskor és elkíséri másnap reggelig. Minél inkább átvisszük azt a gyakorlatba, annál jobban megértjük. Olyan, mint a jó föld, amely annál többet terem, minél jobban megművelik. De vajjon az az állandó figyelem, melyet az Útmutató megkíván, nem kényszerítő teher-e a lélek számára? Szalézi Szent Ferenc előre látta ezt az ellenvetést és így felelt rá: „Az Útmutató sok gyakorlatot ajánl, az igaz; de kezdetben csak javára szolgál a léleknek, ha rendezi és megfelelő módon betölti benső életét. Később

azonban, miután már gyakorlatot szerzett az aktusok sokféleségében, úgyhogy azok rendeződtek, különváltak és megszabadultak kötöttségüktől, akkor ezeknek a gyakorlatoknak egy másik, sokkal egyszerűbb gyakorlatban kell egyesülniök, még pedig: a tetszés-, a jóakar-, vagy a bizalom szeretetében, vagy a szívnek egyesülésében Isten akaratával. Ilymódon a sokféleség egységbe olvad át.” (Lelki útmutató.)

AZ EGYESÜLÉS GYAKORLATA

Első pont. — Isten fölfoghatatlan Fölsége előtt térdreborulva és mélyen megalázkodva imádjuk legfőbb Jóságát, mely öröktől fogva néven nevezett minket és tervbe vette üdvözítésünket, s többek között meghatározta ezt a mai napot, hogy azon elébe jöjjünk, megszívvelve a próféta szavait: Örök szeretettel szerettelek téged; ezért vontalak magamhoz, megkönyörülvén rajtad.

Második pont. — Ennek a gondolatnak alapján egyesítjük akaratumkat a jóságos és irgalmas mennvei Atya akaratával, a következő és hasonló, szívből fakadó szavakkal: Ó Istenem

legédesebb akarata, légy teljesítve mindörökké! Ó, Istenem, akaratodnak örök szándékaiban imádlak, neked szentem és ajánlom akaratomat, hogy mindig, az egész örökkévalóságon át azt akarjam, amit Te akarsz öröktől fogva. Hogy ma és mindig és mindenben a te isteni akaratodat cselekedjem, ó én édes Teremtőm! Igen, mennyei Atyám, mert ez a te szent tetszésed öröktől fogva. Amen. Ó legboldogítóbb jószág, legyen a te akaratod szerint. Ó örök akarat élj és uralkodjál minden akarásomban és minden akaratom fölött, most és mindörökké.

Harmadik pont. — Ezután szívünk mélyéből, legalább is bensőleg Isten segítségét és támogatását kérjük ilyen és hasonló sóhajokkal: Istenem, jöjj segítségemre! Tartsd segítő kezedet szegény, gyöngye bátorságomon. Ime Uram, itt van előtted ez a szegény és nyomorult szív, mely jószágod segítségével annyi szent elhatározást tett; de sajnos! gyöngeségében és gyarlóságában nem képes megvalósítani segítség nélkül a jót, amit tenni vágyik. Segítségül hívom a legszentebb Szűz Máriát, őrzőangyalomat és az egész meny-

nyei sereget, hogy kegyesen támogassák kérésemet, ha az tetszésedre van.

Negyedik pont. — Igy egyesítjük eleven és hatalmas szeretetindulattal akaratunkat Isten akaratával. Azután, különféle napi munkáink közben, akár szellemiek, akár testiek azok, gyakran megújítjuk és megerősítjük reggeli egyesülésünket olyképpen, hogy egy-egy egyszerű benső tekintetet vetünk az isteni Jóságra és felfohászkozdunk: Igen Uram, akarom a te akaratodat. Vagy egyszerűen csak ennyit mondunk: Igen Uram! Igen Atyám! Igen, és mindig újra: igen. Megtehetjük azt is, hogy keresztet vetünk, vagy megcsókoljuk a magunkkal hordott feszületet, vagy valami szent képet; mindez annyit jelent, hogy mindenképp fölött akarjuk az isteni Gondviselés akaratát, elfogadjuk, imádjuk, teljes szívünkéből szeretjük azt, s akaratunkat elválaszthatatlanul egyesítjük ezzel a legfőbb akarral.

Ötödik pont. — Ezeket a sóhajokat, benső fohászkozásokat nyugodtan, határozottan, de mindig békésen végezzük; a szavakat lelkünk csúcsán

szűrjük át és úgy továbbítsuk, mint ahogy titokban, anélkül, hogy bárki más észrevenné, egy-egy szeretetteljes szót sűgunk jóbarátunk fülébe, azzal a céllal, hogy az szíve legmélyére hasson. Ezek az ilymódon átsűrt, desztillált szent szavak sokkal mélyebbre hatolnak és sokkal erősebb és bensőségebb hatást gyakorolnak, mintha azokat röpmák és fohászok alakjában mondanók ki. A tapasztalat majd megtanítja önöket erre, feltéve, hogy egyszerűek és alázatosak szívükben. Amen. (Lelki útmutató.)

T A R T A L O M

Mercier bíborosérsek levele	— —	7
Előszó	— — — — —	11
Szalézi Szent Ferenc előszavából	—	22

I. fejezet

A szándék irányítása	— — — —	25
----------------------	---------	----

II. fejezet

Az általános szándék	— — — —	31
----------------------	---------	----

III. fejezet

Külön szándék minden egyes gyakorlatnál	— — — — —	41
---	-----------	----

IV. fejezet

A reggeli fölkelés	— — — — —	56
--------------------	-----------	----

V. fejezet

Az elmélkedés	— — — — —	65
---------------	-----------	----

VI. fejezet

A zsoltosma	— — — — —	97
-------------	-----------	----

VII. fejezet

A szentmise	— — — — —	109
-------------	-----------	-----

VIII. fejezet

A munka órái	— — — — —	128
--------------	-----------	-----

IX. fejezet

A hallgatás és az elmélkedő imádság		139
-------------------------------------	--	-----

X. fejezet

A lelkiismeretvizsgálatról	— — —	162
----------------------------	-------	-----

XI. fejezet

Az étkezésről	— — — — —	172
---------------	-----------	-----

XII. fejezet

A szórakozásról és társalgásról	— —	184
---------------------------------	-----	-----

XIII. fejezet

A lelki olvasmány	— — — — —	203
-------------------	-----------	-----

XIV. fejezet

A legfölségesebb Oltáriszentség látogatása	— — — — —	210
--	-----------	-----

XV. fejezet

A szentolvasó	— — — — —	220
---------------	-----------	-----

XVI. fejezet

Az esti áhítatgyakorlatról — — — 228

XVII. fejezet

A lefekvésről — — — — — 234

XVIII. fejezet

A szentgyónásról — — — — — 242

XIX. fejezet

A lelki magány — — — — — 255

A lelki útmutató használatáról — — — 276

Az egyesülés gyakorlata — — — 277

LELKI KULTÚRA KÖNYVEI

12

CH. POLLOI—SZIRMAI
ÉLJÜNK MÁRIÁVAL
175 oldal, ára 1.50 pengő

13.

AUFFRAY — TRUGLY
BENNEM ÉL KRISZTUS!
136 oldal, ára 80 fill.

14.

TRIKAL JÓZSEF
AZ ÉLET UJJÁTEREMTÉSE
150 oldal, ára 1.40 pengő.

15.

P. CHAMINADE
ESZMÉNYEM:
JÉZUS, MÁRIA FIA
160 oldal, ára 1.70 pengő.

16.

A PAP SZALÉZI SZENT FERENC
ISKOLÁJÁBAN
290 oldal, ára 1.80 pengő
